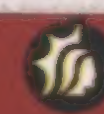

Povestea vorbii, spusă în cuvinte, constituie una dintre cele mai profunde revelaţii pe care le poate închide în sine un artist al cuvântului. [...]
Aflat prin destin la o rădăcină de mare poezie, Anton Pann s-a trezit poet de geniu. [...] Dezechilibrat şi echilibrat totodată, darnic şi zgârcit, infatuat şi modest, Anton Pann ne apare ca păstrătorul stării de mijloc, ca un foarte apt scriitor de a trece cu bine şi zâmbind prin purgatoriu.

Nichita Stănescu

raminerva.ro

Biblioteca Pentru Toţi

serie nouă
83
(1613)

povestea vorbii

ANTON PANN

ANTON PANN

povestea vorbii

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
PANN, ANTON
Povestea vorbii / Anton Pann ; pref.: Aureliu Goci. - Bucureşti : Minerva, 2007
2 vol.
ISBN 978-973-21-0875-8
Vol. 2 - ISBN 978-973-21-0879-6

I. Goci, Aureliu (pref.)

821.135.1-17

Noua serie a colecţiei „Biblioteca pentru toţi"
apare datorită cooperării dintre
Ministerul Culturii şi Cultelor,
Uniunea Scriitorilor din România,
MEGApress holdings S.A.

MINERVA S.A.
Redacţia şi sediul social:
Bd. Metalurgiei nr. 32-44, cod 041833, sector 4, Bucureşti
O.P. 82 – C.P. 38
Tel.: (021) 461.08.08, 461.08.10; Fax: (021) 461.08.09
www.edituraminerva.ro

Tipărit la *MEGApress holdings S.A.*

ANTON PANN

povestea vorbii

••

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 2007
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

Coperta colecţiei: CRISTINA DUMITRESCU
Ilustraţia copertei: DOMENICO FETI
Portretul unui cărturar (*detaliu*)

Redactor: Angela Ilaş
Tehnoredactare computerizată: Irina Geambaşu

CULEGERE DE PROVERBURI SAU POVESTEA VORBII

De prin lume adunate
Şi iarăşi la lume date
de
ANTON PANN

PROVERBURI,
ADICĂ
ZICALE SAU POVESTEA VORBII

DESPRE AMOR SAU DRAGOSTE ŞI URĂ

Mai bine varză acră cu-nvoială,
Decât zahăr dulce cu cârteală.
    Şi
Mai bine legumă puţină şi dragoste multă,
    Iar nu
Mi-e drag ca tăciunele la nas.
    Şi
De drag ce-mi e, l-aş băga de păr în sân.
    Şi
Se uită la el ca dracu la popa.
    Şi
Îi stă ca un gunoi în ochi.
    Zicând:
Of! îmi vine rău de tine.
    Şi
Mă mir ce parte ai avut, bărbate,
Că toţi s-au înecat şi tu ai scăpat.

Şi
Îi stă ca un gunoi în ochi,
Sau
O iubeşte ca sarea în ochi.
Şi ea
Îl iubeşte ca gheaţa în sân.
Şi
Două-trei coade de topor curg din dragoste.
Căci
Iubirea mojicească e ca gluma câinească.
Şi
Face chef de curcă beată.
Despre care e o zicală:
Dintr-o scânteie să aţâţă focul.
Şi
I-a căzut marfa pe pârlă[1].
Şi
I-a căzut la inimă tronc.
Ca cloşca, pe oau clonc.
Ş-apoi
Dragostele prenoite
Ca bucatele-ncălzite.
Este şi dragoste:
Eu leşin, mor pentru tine,
Şi tu habar n-ai de mine.

---

[1] Expresia pare să se refere la izbucnirea bruscă a pasiunii.

POVESTEA VORBII

Un strein prost într-o vreme în România viind,
Şi două-trei româneşte ca să înveţe dorind,
Cătă şi îşi tocmi slugă din sate pe un român,
De calul lui să-ngrijească, fiind el tare bătrân;
Ş-într-o zi sluga văzându-l neîncetând de oftat:
– Pentru ce oftezi, stăpâne? îndrăznind l-a întrebat.
Streinul oftând răspunse: – Ah! Nu ştii tu, be[1] Ivan,
Era sa spunem la tine de mult, e! înca de an.
Este una Mariuţa, dincolo de Vadu-Lat.
Eu mult iubeşte la dânsa şi me ranit na[2] ficat.
– Dar ea te iubeşte oare? l-a-ntrebat sluga cel prost.
El, oftând iar, îi răspunse: – Ama[3] eu-ncolo n-a fost,
Tovaroş a spus la mine că este pre mult frumos,
Eu n-am văzut, dar văz poate, daca este sănătos.

---

[1] Bre (poate simplă greşeală de tipar).

[2] La (bulg.).

[3] Dar (cuvânt grecesc sau turcesc pătruns şi în limba bulgară).

DESPRE AMOR ŞI URĂ IARĂŞI

Lelea joacă până-n noapte,
Iar bărbatu-i e pe moarte.
Şi
De focul bărbatului
Joacă-n capul satului.
Şi
Lelea joacă, dănţuieşte,
Iar bărbatu-i pătimeşte.
Şi
Cumetrii bărbatu-i zace
Şi ea face ce îi place.
Zicând:
Dacă m-am căsătorit,
Nu m-am şi călugărit.
Că
De drag ce îl vede,
Din ochi parcă-l pierde.
Şi
Pân-a nu-i muri bărbatul,
Ea a dat mână cu altul.
Şi
În focul lui c-a murit,

În grab s-a căsătorit.
Dar
A dat peste dracu.
Că
Pe dragul a căutat, pe dracul a găsit.[1]
Şi acum
Buna noastră gazdă
Se dete pe brazdă.
Ca căluşaua,
Se dă încoaci-încolo, se loveşte de tânjală[2],
ş-apoi vine singură la ham.

Şi
Trage ca calul la grăunţe.
Că
Toate îşi au leacul.
Şi
Arţagul îşi găseşte pârţagul.[3]

POVESTEA VORBII

O văduvă-n vârstă, bătrână, zbârcită,
Cu doi dinţi în gură, barba ascuţită,

[1] Tipărit: *Pe dracul a căutat, pe dragul a găsit.*
[2] Proţap cu jug la capăt, folosit pentru înjugarea unei a doua perechi de vite sau la transportul unor greutăţi.
[3] Cuvânt format în glumă, paralel şi sinonim cu *arţag.*

Nas cât pătlăgeaua, la vorbă-nţepată,
Cu ochii ceacâră[1], gura lăbărţată,
Fruntea-i cucuiată, faţa mohorâtă,
Peste tot negoasă şi posomorâtă,
Umbla-ntunecată şi tot înnorată,
Nu o vedea nimeni să râză vrodată,
N-o puteai cunoaşte când e mulţămită,
Că ea-n toată vremea era necăjită.

(Cântă-ţi, lele, cântecul, că mi-e drag ca sufletul:
Neaga-Neaga reaua sparge mahalaua.)

Nu putea ei nimeni să-i intre în voie,
Din zi până-n noapte zbiera ca strigoaie;
Cu nimenea-n lume nu se avea bine,
Să certa cu sine, când n-avea cu cine;
Slugi, câine, pisică bătea cu sudalme,
Şi pentru o muscă îşi da-n obraz palme
În scurt, nu ajunge omului viaţă
Ca să-i spuie toate, din fir până-n aţă;
De ar fi (cum zice lumea o zicală)
Cerul tot hârtie şi marea cerneală,
Ca să descrie, ar fi puţintele,

[1] Cu un ochi albastru şi cu unul negru, poate însemna şi „care se uită cruciş".

Toată istoria[1] aştii muieri rele,
Dar deşi în asfel era cum ziserăm,
Şi cele mai multe nu i le scriserăm,
Tot să măritase pân-aci o dată
Şi să se mărite iar era rugată,
Că era vestită şi în stambă dată,[2]
De văduvă grasă, putredă bogată
Şi pentru avere, tocma ca nebunii,
Să-mbulzea s-o ceară văduvii şi junii;
Nu-i căuta chipul, nu-i căuta anii,
Toată frumuseţea îi era ei banii.

O văduvă însă când va după lege
Cu a doua nuntă capul său să-şi lege,
Ea atuncea zice cum că se însoară,
Iar nu să mărită pentru-a doua oară;
Şi caută-n lume bărbat să găsească,
Ca pe o muiere să-l îmbrobodească;
Ea să fie mare, ce o vrea să facă,
Bărbatu-i la toate ca mutul să tacă;
Şi dacă găseşte vreun lă-mă-mamă[3],
Nu vede, n-aude şi nu-i bagă seamă;

[1] Accentuat *istoria*.
[2] Bine cunoscută, dată în vileag.
[3] Papă-lapte.

De părere bună, pe carea-ntâlneşte,
Îşi laudă casa şi să fericeşte,
Că ea bărbat are bun peste măsură,
Ca pâinea a bună (cu pruna în gură),
Şi asfel de vorbe vorbind între ele,
Zmintesc şi stric casa unei tinerele;
O fac să-şi urască îndată bărbatul
Şi să îndrăgească în locu-i altul.
Pentru că bărbatul un amorez nu e
Tot după plăcerea-i la minciuni să-i spuie,
Şi tot s-o mângâie, să o giugiulească,
Cheful şi dorinţa pân' să-şi isprăvească;
Ci el îi vorbeşte serios la toate,
Că tot chef să aibă omul nu să poate;
Grijile vieţii care îl apasă
La plăceri şi chefuri rareori îl lasă.
Şi ea dacă vede că alt îi zâmbeşte,
Umblă după dânsa şi o curteneşte,
Îi face bizele[1], versuri îi citeşte,
O-nalţă în slavă, zână o numeşte,
Socoteşte cum că-n toat-a lui viaţă
Din gura-i nu curge decât tot dulceaţă.
Şi să-nnebuneşte după el să meargă,
Lasă copii, casă, la altul aleargă,

[1] Bezele (gestul trimiterii unei sărutări cu vârful degetelor).

Şi văzând c-acela i-a vorbit ei bune,
Tot cu „dragă, dragă", pân-a o supune,
Lasă-l şi pe dânsul, la alt bărbat du-te,
Ca vinul cel stricat din bute în bute.
Până rămâne:
„Nici cu fetele la horă, nici cu nevestele
la biserică".

Povestea cântecului:
Fost-ai, lele, când ai fost,
Dar acum eşti lucru prost;
Ai fost floare, trandafir,
Dar acum eşti borş cu ştir;
Ţi-a mers vestea, cât ţi-a mers,
D-acum leţcaia-ţi s-a şters.
Geaba cochetării faci,
Că la nimeni nu mai placi,
Te-au lăsat toţi şi-ai rămas
Ca un odorog de vas;
Cât să te dregi la obraz,
Te-ai trecut, nu mai ai haz,
Gândeai că chipu-ţi frumos
O să stea tot abanos.
Acum poate să plăteşti
Frumoasă să te numeşti.
Aşa şi această văduvă bogată,

Fiind pentru zestre de prea mulţi rugată,
Când venea-n peţite cineva s-o ceară,
Ca să se mărite, să-şi ia bărbat iară,
Ea la acei oameni, bărbaţi sau neveste,
Cu mândrie mare propunea aceste,
Zicând: - Mergeţi, spuneţi celui ce mă cere
Că am să-i dau zestre destulă avere,
Bani, casă, moşie, cum şi ştie poate,
Scule[1], diamanturi, în fiinţă toate;
Dar pe lângă aste am şi din natură
Un arţag; o pală[2], de cam cert din gură,
Şi nu totdauna aceasta îmi vine,
Ci numai de faţă când e oarecine,
Sau când stau de vorbă la vro adunare,
Din ceva atuncea ţandăra îmi sare
Şi încep îndată ca să-mi cert bărbatul,
Să-l fac de ocară faţă cu tot satul.
Iar el la necazu-mi îl voiesc să tacă,
Să-mi sufere toate, nimic să nu-mi facă;
Îi cer dinainte condiţia asta,
De mă priimeşte, eu îi sunt nevasta.
Câţi auzea d-aste fugea ca de ciumă,
Li se tăia pofta de asfel de glumă.

[1] Bijuterii.
[2] Toană.

Mai pe urmă însă îşi găsi ea unul,
Cam lovit cu leuca, făcând pe nebunul.
Ş-îi trimite vorbă că o priimeşte,
În felul ce zice şi cum ea voieşte;
Dar îi dă să ştie că din întâmplare
Şi el fără voia-i un pârţag mic are,
Care în an numai o dată îi vineri
Şi ca şi un praznic într-o zi îl ţine.
Şi el cum să leagă să-i rabde arţagul,
Şi ea să se lege să-i rabde pârţagul.
Spuindu-i aceste, zise ea-ntru sine:
– Zău că nu să poate din aşa mai bine!
Nu e lucru mare într-un an o dată,
Un pârţag, cum zice, şi lui să-i abată.
Şi cu chipul ăsta daca se legară
Amândoi îndată să şi cununară.
Mireasa acuma găsindu-şi norocul,
De părere bună nu o-ncăpea locul.
„Îşi pierduse cumpătul,
Ca găina umbletul“.
Şi luând la masă de coadă purceaua[1],
Cum era strâns satul, făcu şi safteaua,
Vro câteva vorbe trânti după lege,
D-ale nodoroase, ca nişte ciomege.

[1] Îmbătându-se.

Ginerile l-aste trebuia să tacă,
C-aşa să legase, n-avea ce să facă.
Făcând ea safteaua, îi păru mult bine,
Văzând că bărbatu-i legătura-şi ţine.
A doua zi iară ş-urmă obiceiul,
A treia zi încă şi mai cu temeiul.
Iar el la niciuna cheful nefrângându-i
Le suferea toate, în gându-şi zicându-i:
„Lasă să taie dracului bureţi."
„Lasă să se scalde în apele ei."
„Lasă să-şi alerge calul cât o vrea."
„Lasă să latre ca căţelele la lună."
„Acuma e la largul ei şi la strâmtul meu."
„Până mi-o veni şi mie palele nebune."
„Îi tai eu de unghişoară."
„Eu îi sunt doftorul ei."
„Cum îşi aşterne, aşa va dormi."
„Muierea, poale lungi, minte scurtă."
„La baligă moale, puţintică apă trebuie."
„Cu vreme şi cu paie, muşmulele[1] să moaie."
„O să-i iasă toate pe nas."
„I s-a urât cu binele."

[1] Fruct comestibil, cu gust acrişor, al unui arbust din familia măceşului.

Deci
A patra zi dimineaţă pe loc cum se scoală,
Începe să geamă ca un prins de boală,
Zicând: – E! Nevastă, azi te-a călcat focul,
M-a găsit pârţagul, i-a venit sorocul.
Şi zicând aceasta, o cam ia de coadă,
Şi pe după mână frumos mi-o înnoadă,
Ş-începe să-i care mai în jos de spate,
Cam pe piele goală, gârbace-ndesate.
Ea îi zicea:– Frate! Bine, ce e astă?
El răspundea, dându-i: – E pârţag, nevastă.
– Până când te ţine? Ea îi zise iară.
El, dându-i, răspunde – Numai până seară.
Şi rabdă, nevastă, cum îţi rabd eu ţie,
C-astfel n-e legatul[1] şi mult n-o să ţie.
– Mă rog, bărbăţele! mai stăi! Conteneşte!
Stăi să ne-nţelegem, puţin odihneşte!
Eu îmi întorc vorba, pui lacăt la gură,
Dacă e pricina pentru legătură.
Nu, dragă nevastă, „năravul din fire
Lesne nu să poate s-aibă lecuire."
– Mă rog, bărbăţele, dă puţin cu milă,
Că nu ştiu bătaie de mică copilă.
Aoleo, ajunge! Aoleo, mă lasă!

[1] Învoiala.

Văz eu că cu zapis[1] nu să ţine casă.
Mă leg, mă jur ţie că d-azi înainte
Nu-ţi voi mai răspunde nici două cuvinte.
– E! Bine, – el zise – dacă-ţi laşi arţagul,
Iacă şi eu dară îmi opresc pârţagul,
Numai îţi păzeşte cum zici jurământul,
C-apoi iar îmi vine (să păzească Sfântul).
Aşa ei d-atuncea cu pace trăiră,
Şi singuri aceasta o şi povestiră.

Aşa am cumpărat-o, aşa o vânz.
Ei mai zicea că:
Toată pasărea pe limba ei piere.
Şi că
Învăţul îl dezbară băţul
Pentru că
Gâlceavă fără-ncăierare niciun haz nu are.
Şi
Eu fac, eu trag, p-altu-n belea nu bag.
De aceea
Maţile în om să ceartă, dar om cu om.
Lasă-i să-şi scoaţă ochii, că ei o da seamă.
Cine ce face, lui şi face.
Nu-ţi pune obrazul pentru altul.

---
[1] Contract.

Să nu te pomeneşti cu un doamne-ajută pe spinare.
Ei să ceartă, ei să iartă.
Zicând că
Câteva coade de topor curg din dragoste.
Însă
Lesne a ierta, dar anevoie a uita.

POVESTEA VORBII

Un bătrân odinioară de nouăzeci de ani trecut,
Care aştepta să moară în orce ceas şi minut,
Într-o zi cu pipa-n gură cam pe gânduri el şezând,
Scoase o răsuflătură, lung din inimă oftând.
Feciorul său cel mai mare auzindu-l l-a-ntrebat:
– De ce, tată, aşa tare şi desşirat ai oftat?
Iar tatăl său nu ascunse ce inima îi rodea,
Ci către dânsul răspunse, spuind ceea ce gândea:
– Mă gândii la vârsta-mi fragă, că eu când m-am însurat
N-am găsit pe mă-ta-ntreagă, şi d-aceea am oftat.

– Te văz, – îi zise el– tată, că ai minţi copilăreşti,
Dacă ce-au trecut odată stai de îl mai socoteşti.
Şi ce-a ieşit dintr-aceasta? Ce pagubă ai avut?
Nu cumva ţi-a fost nevasta cu vrun mădular pierdut

Cusurul mamii-l ţii minte, îl zici şi îl pomeneşti,
Dar tu oare mai-nainte puteai sfânt să te numeşti?
Bătrânul trăgând din piupă şi la dânsul ascultând,
Cum tăcu tot într-o clipă, îi zise iarăşi oftând:
– Nu-mi e, fătul meu atâta de ceea ce s-a-ntâmplat,
Cât mi-e inim-amărâtă de ceea ce-au mai urmat.
Căci ea se jura pe soare, cu cel mai straşnic cuvânt,
Cum că este ca o floare, neatinsă nici de vânt,
Şi după ce fu săracă, zestre mai nimic având,
O făcură alţi să-mi placă, lăudând-o şi zicând
Că: „Tu, dacă eşti cu stare, o fată săracă ia,
Că întâi, precum ne pare, îţi faci pomană cu ea,
Ş-al doilea iei soţie să-ţi dea cinste la cuvânt
Şi credincioasă să-ţi fie pân' va intra în mormânt."

Într-acestea oarecine ducându-se pe la ea
Şi pomenind pentru mine de va de soţ să mă ia,
Ea înălţând ochii-n grindă[1], că vede cerul gândind,
S-a întors către oglindă ş-a zis, asupra-şi privind:
„Ah! Nu sunt eu norocită să iau astfel de bărbat,
Că m-aş ţinea fericită şi la el m-aş fi-nchinat."
Crezând-o dar eu aceasta, că e cum am auzit,
O şi luai de nevastă, la altele n-am gândit.

[1] Tipărit (în ambele ediţii): *grădă*; rimează cu oglindă din versul următor.

Şi după nuntă în grabă am înghiţit acel nod,
N-am vrut pentru aşa treabă să fim de râs la norod,
Ci gândind că fac cuminte, uitând toate, o iubii,
Îi făcui îmbrăcăminte, frumos o împodobii.

Asfel ea mergând odată ş-în oglindă căutând,
Văzându-se-nţoţonată, o auz p-ascuns zicând:
„Ah! acum mă cunosc bine! Acum văz cine sunt eu!
Acest bărbat ce mă ţine nu e de obrazul meu!"
Ş-începu d-aci-nainte de tot a se desfrâna,
În urmări şi în cuvinte la om nu mai semăna,
Până când ea din cinstită păşi şi-n drumul urât,
Fu de lume povestită şi eu vecinic amărât.

– Cât pentru acesta, tată – îi zice feciorul iar –
De ai avea judecată, nu te-ai necăji-n zadar
Căci cu o astfel de faptă legea ea de au călcat,
Răsplătirea o aşteaptă pentr-acest al ei păcat.
Ea singură va da seamă, nu tu, or altul, or eu;
Ea trebuie să se teamă de faţa lui Dumnezeu,
Care cum îşi va aşterne, aşa se va şi culca,
Pe pământ gol sau pe perne capul său îşi va lăsa.

*

Iată omul cel cuminte, iată cum cel înţelept
Să sileşte prin cuvinte ca să facă strâmbul drept

Astfel cineva împacă la mânie p-un obraz
Iar nu încă să-l mai facă să turbeze de necaz.

DESPRE CĂSĂTORIE

MUMA ŞI FATA

Fata

Mamă, bărbat îţi cer şi voi să mi-l dai acum
Că orzul în copt a dat
Şi trebuie secerat.
    Şi văz că:
La toată casa bate coasa, numai la mine n-are
cine.
    Ş-apoi
În loc să plângă fetele,
Se vaietă nevestele,
Care au avut luaţi
Câte doi şi trei bărbaţi.

Muma

De! Că te-om mărita.
    Şi
Nu te uita chiondoruş[1] la mine.

---

[1] Încruntat.

Că încă
Nu ştii să torci, nici să ţeşi,
Numai la horă te-ndeşi.
Nu ştii că
Calul bun din grajd să vinde
Şi mai bun preţ pe el prinde.
Iar tu
Păzeşti casa cu praştia.
Şi
Una-două la Marică,
Mucii tot la ea îţi pică.
Şi parcă
Sunteţi două rudişoare,
C-aţi uscat rufe la un soare.
Şi
Te-ai făcut cu dânsa rudă,
După mămăligă crudă.
Şi
Amândouă mâncaţi dintr-un ciob.
Şi
Amândouă vă lingeţi mucii.

Fata[1]

Puiul pene dacă face,
Tot ca să zboare îi place.

---

[1] Tipărit: *Mama*.

Că
Ştiu şi traiul de acasă.
Şi
Nu-mi plâng copiii de foame.
Şi
Pe cine îl doare, să-i pese.
Eu îţi zic:
Or dă-mi bărbat, or că plec
Să mă duc să mă înec.
Unde-o fi lacul mai sec,
Că astăzi se lasă sec.

Muma

O să-ţi vie mintea, mamă,
Când mi-o creşte păr în palmă.
Tu eşti aceea:
Plete lungi şi minte scurtă.
Că
Gândeşti că e măritişul păpuşe.
Că una cum a zis:
Bărbatu-l gândeam păpuşe
Şi el nu-ncape pe uşe.
Şi nu ştii că
Măritişul te leagă de mâini şi de picioare.

Că
Până la anul şi găvanul.[1]
Şi pe urmă nu poţi zice:
Ducă-se, n-am tors pe el.
Şi
Da-l-aş lui Satana.
Plocon de pomană.
Că
Sunt sătulă de aşa sculă.
Ci
Dacă te prinzi în horă, trebuie să tragi danţul.
Şi
Cine intră în cuşcă trebuie să cânte cocoşeşte.
De aceea e mai bine
Nici drac să-ţi iasă-nainte,
Nici să stai să-i dai plăcinte.
Că încă eşti mică şi
Nu ştii pe unde se pişă găina.
Şi
Câte zboară pe sus încă,
Toate-ţi par că se mănâncă.
Şi
Pe câţi îi vezi cu nădragi,
Toţi îţi sunt frumoşi şi dragi.

[1] Aici cu sensul: „naştere, copil" (literal: „vas de lemn scobit", poate „albie").

Ca şi aceia
Orunde vede muiere,
Parcă îl lipeşti cu miere.
De aceea
Nu grăbi cu Paştile
Că
Niciun părinte nu-şi îneacă copiii.
Iar de nu vei asculta,
Poama bună porcii o mănâncă.
Că
Ascultarea e viaţă, iar neascultarea moarte.
Şi
Blagoslovirea părinţilor
Întăreşte casele fiilor.

DESPRE CĂSĂTORIE IARĂŞI

TATĂL ŞI FIUL

Fătul meu!
Omul o nevastă şi o pisică trebuie să aibă în casă.
Că
Toate sunt până la o vreme.
Şi
Dacă inima îţi cere,
Te-nsoară ş-îţi ia muiere.
Ca
Să-ţi car la nuntă apă cu ciurul (zăpadă).

Scumpul meu tată!
Omului cu sila poţi să-i iei, dar să-i dai nu poţi.
Că
Lesne e a se-nsura
Şi greu a se dessura.
Că
Muierea are nouă găuri şi multe cere.
Şi
Decât să zic pe urmă „vai de noi", mai bine zic „vai de mine".

Că
Nevasta nu e cârpă, să o descoşi şi să o lepezi.
De unde ştie omul ce noroc va nemeri!
Că pe mulţi îi văz
Duminecă cununie
Şi luni la Mitropolie.[1]
În adevăr,
Nevasta cu minte bună
E bărbatului cunună.
Dar
Rar la om aşa noroc.
Cum a zis unul:
Fă-mă, de poţi, prooroc,
Ca să te fac cu noroc.
Că
Ce e frumos la toţi place,
Dar nu ştie-n el ce zace.
Că te uiţi,
Dinafară măr frumos
Şi înlăuntru găunos.
Şi
De departe trandafir,
De aproape borş cu ştir.

[1] La Mitropolie se pronunţau divorţurile.

Şi
De departe calu-ţi bate,
De aproape ochii-ţi scoate.
Şi atunci,
Cu lăutari şi cu masă
Aduci pe dracu în casă.
Că
Până nu pui cu omul în plug,
Nu-i ştii boii cum trag la jug.
Şi
Până nu încaleci calul,
Nu-i poţi cunoaşte năravul.
Sau cum a zis unul:
Cu lăuta şi cu toaba,
Adusei în casă gloaba.
Şi
Am gândit că iau pe Stana
Ş-am fost luat pe Satana.
Că
E mică şi a dracului,
Sare-n capul bărbatului.
Că
Alăuta zice din strună:
„O[1], ce frumuşică jună!"
Iar toaba zice: „Lasă, lasă,
Ca s-o vedem şi mireasă."

---

[1] Tipărit: *Or*.

Ş-apoi
Viespea, miere după ce nu face,
Sare şi te împunge cu ace.
Şi
Vai de mine, de urât
Sunt sătul până în gât!

POVESTEA VORBII

N-a mai rămas, frăţioare,
Cineva ca să se-nsoare,
Că precum câştig nu este,
De vom lua şi neveste,
Pas apoi de mai trăieşte,
Or în lume pribegeşte.
Că ele nu te întreabă
D-ai negustorie slabă,
Ci: ado, dă-i, cheltuieşte,
La mode mereu croieşte,
Dă bani pe pălărie,
De n-ai, ia în datorie
Ele privesc la cocoane
Şi la alte mari persoane,
Ce în toată săptămâna
Să-şi croiască le dă mâna:
Asfel şi ele să-mbracă,

Nu lasă moda să treacă,
Tot îţi cer, tot te frământă
Până văd că cucu-ţi cântă
Apoi atunci or te lasă,
Or de tine nu-i mai pasă,
Cât trăieşti nu mai vezi pace
Casa-n iad ţi să preface;
De ocări şi de blesteme
Îmbătrâneşti fără vreme;
Perii în cap îţi albeşte
Şi obrazu-ţi încreţeşte,
Ureşti lumea, ureşti viaţa
Şi nu-ţi mai veseleşti faţa;
Amărât îţi priveşti groapa
Şi mângâierea-ţi e popa.

E! e! fătul meu!
Cine caută nevastă fără cusur neînsurat rămâne.
Şi
Alege, alege până culege.
Şi atunci,
Dacă n-are frumos, pupă şi mucos.
Că precum
Bărbat bun şi usturoi dulce nu să poate,
Aşa şi nu să poate
Lânoasă şi lăptoasă şi grasă,

Să vie şi devreme acasă.
Că nu să poate iar
Moarte fără bănuială
Şi nuntă fără căială.
Şi vine vremea să zică;
Din pricina lui Nicolai urâi şi pe sfântul Nicolai.
Dar însă
Rău este cu rău, dar e mai rău fără rău.
Că
Ceea ce săvârşeşte muierea, nimenea nu poate săvârşi.

Şi prin urmare,
Cine-ncalecă măgarul,
Să-i sufere şi năravul.
Că
Unde sunt oi, acolo-s şi foi.
Ci
Cu Dumnezeu înainte.
Şi
Cum ţ-o fi partea.
Că
Ce e scrisa omului trebuie să o pătimească.
Fă şi tu ce face toată lumea.
Şi
Or te însoară, or te fă ostaş, or fă-te călugăr.

POVESTEA ĂLUIA

Mulţi doresc singurătatea, dar eu de ea sunt sătul,
I-am cunoscut bunătatea, mi-a venit acră destul.
Un om singur într-o casă şade ca un surd şi mut
Mănâncă fără de masă, doarme fără aşternut;
Când pleacă din cas-afară, drumu-i e fără soroc,
Umblă ca o pierde-vară, zăbovind din loc în loc.
Prânzeşte unde-i e foame, mănâncă ce o afla,
Unde înserează doarme, aşterne ce s-o-ntâmpla.
În case familiare[1] cu văz bun nu-l priimesc,
E greţos la fiecare, deşi-n faţă îl cinstesc.
De s-ar purta cât de bine şi d-ar umbla ca un sfânt,
Tot îl defaimă oricine şi îi zice paşte-vânt.
Fieştecare îşi teme nevasta, fata de el
Şi să sfieşte să-l cheme să petreacă-n vreun fel.
El cât de mult să postească şi să umble nemâncat,
Maţele să-i chiorăiască, tot îi zic că e-mbuibat.
De să duce la vro treabă mai des unde sunt femei
Curtezan îl fac în grabă, ş-îşi râd de el între ei.
De să duce la primblare, umblă singur ca un cuc
Şi priveşte cu jind mare la câţi de braţet se duc.
Unde vede vro figură, vro tânără, vrun pantof,

[1] Aici înseamnă „cu familie", „de oameni căsătoriţi".

Stă, să uită, cască gură şi să alege cu of!
Acasă iar dacă vine, trăieşte cu totul prost,
Rareori mănâncă bine, mai mult uscături şi post.
Când e bolnav, n-are cine un păhar apă să-i dea,
Moare până când îi vine un cunoscut a-l vedea.
De are bani, tot găseşte câte un mai doritor
Şi vine de-l linguşeşte, să-l lase moştenitor;
Iar de este sărac moare cu zile din necătat,
De patru, fără plânsoare, în groapă e aruncat
Şi să pierde după lume, ca o pulbere în vânt,
Neamul său şi al său nume merge cu el în mormânt.
Nu-i rămâne din viaţă pomenire c-a trăit,
Trăieşte fără dulceaţă, se duce cum a venit.
Iată dar singurătatea, pe care mulţi o slăvesc,
Asta e, zic, bunătatea traiului filosofesc.
Fie, fie dăruită dintru tot sufletul meu,
Aibă-o cui e dorită, mai mult nu o voiesc eu.
Cu Dumnezeu înainte, îmi iau inima în dinţi,
Mă-nsor, cunună părinte, şi zică-mi toţi că n-am minţi.

Cunoscut şi ştiut este c-am mai fost căsătorit,
Am ţinut două neveste şi niciuna n-a murit.[1]
Una mă lasă pe mine, pe una o lăsai eu,

[1] Datele autobiografice sunt reale, căsătoria cu Ecaterina (Catinca) a avut loc la 10 februarie 1840.

De am trăit rău sau bine, să ne ierte Dumnezeu.
Şapte ani trăii cu una şi mereu m-am judecat,
Gâra-mâra totdauna, dar în sfârşit am scăpat.
Cu a doua făcui casă şi la al zecilea an,
Vrând să se facă mai grasă, mă urî ş-îmi fu duşman
Sărace fuseră toate, săracă şi acum iau.
Cu doar, c-o fi şi cu poate peste mai bine să dau.
Dar însă deloc nu-mi pasă orşicum d-oi nemeri,
Unde o ieşi să iasă, sunt dispus a suferi.
Ca un soldat ce-n războaie mai de multe ori a fost,
N-are frică şi nevoie ca acel recrut şi prost.
Cine n-a umblat cu armă, i-e frică-n mâini să o ia,
În ochi îi e ca o spaimă, îl mănânc câinii cu ea.
Iar cel învăţat îndată o ia ş-o are de joc,
Se aprinde şi stă gata se intre cu ea în foc;
Îl vezi cu fruntea semeaţă peste armaţi tăbărât,
Pe moarte or pe viaţă, nu-i pasă, e hotărât.
Aşa şi cel ce se-nsoară ş-a tras danţul căsnicesc,
L-a doua ş-a treia oară, frici, spaime nu-l îngrozesc;
Gâra-mâra nu-l sfieşte, cântecele i să par,
Când să-nvaţă ş-îi lipseşte, duce dorul l-al lor[1] rar.
Omului de orce bine îi vine îmbuibături,
De dulceţuri greaţă-i vine, doreşte şi acrituri.
Pelinul amar ca fierea ca o doftorie-l ia

[1] Tipărit: *alor.*

Şi mai cu gust decât mierea pe nemâncate îl bea.
Mângâierea aşa iară satură, des când o vezi,
Ş-începe a fi amară, de n-o fi şi ceva sfezi,
Că unde sunt iubiri multe, sunt şi multe-ntristăciuni,
Ca plânsurile la nunte şi râsul la-ngropăciuni,
De când lumea, astfel toate, a fost şi vor fi cum sunt,
Nici s-a putut, nici să poate împotrivă-le cuvânt;
Cui dar pielea să-nfurnică nevastă-n casă să-şi ia,
S-o lase cui nu i-e frică să tragă danţul cu ea;
Dar nici nensurat, în urmă, să umble prin sat hârbar;[1]
Că-şi găseşte de îi curmă drumul din sat vreun par,
Pentru că-n Sfânta Scriptură e-nvederat şi citim:
Ca una din trei la număr să-şi aleagă cinevaşi:
Or însurat, or călugăr or să se facă ostaş.

Iubite tată!
Toate fonfoloagele[2]
Îşi aştept noroacele.
Şi
Măgarul să vinde tot în oborul armăsarilor.
Ş-acolo
Şi pentru calul şchiop se găseşte surugiu.[3]

[1] Hoinar.
[2] Nătângele.
[3] Vizitiu (călare pe unul din caii trăsurii).

Dar
Cioara în loc de privighetoare nu se poate vinde.
Că
Unuia îi place popa, altuia preoteasa şi altuia fata popii.
Şi
Gustul dispotă[1] n-are.
De aceea zice:
Caută muiere să-ţi placă ţie; iar nu altora.
Şi
Cu funia altuia nu te lăsa în puţ.
Că
Nu e frumos ce e frumos, ci e frumos ce îmi e frumos.
Şi
Nu este bun ce este bun, ci este bun ce-mi place mie.
Dar însă,
Ce-mi e drag fuge de mine
Şi urâtul calea-mi ţine.
Ş-apoi
Cine cade de sine
Să plângă i-e ruşine.
Că
Nebunul pe mai-marele său nu-l cunoaşte.

[1] Dispută, discuţie în contradictoriu.

Ţara piere de tătari şi ea bea cu lăutari.
Şi
Totdauna gâra-mâra şi trai cu vătrai.
Nu crede, bărbate, ce vezi cu ochii, ci crede ce-ţi spui eu.
Muierea
Îţi joacă pe dracul şi ţi-l scoate şi dator.
Şi
Atunci îţi iei alte trei fuiere[1] şi lumea în cap.
Te duci opt cu a brânzii.
Sau
Te duci unde au dus mutul iapa şi ţiganul cârlanul.
Că
Muierea a-mbătrânit pe dracu.

POVESTEA VORBII

Un om, de mult, de când vacu,
Se învecina cu dracu:
El avea o moşioară
Şi dracu o fâşioară;
Îns-a omului lucrată
Ca o grădină curată,
Iar a dracului băltoasă,

[1] Fuioare. Expresia, ca şi următoarele, înseamnă: fugi, o iei la sănătoasa.

Glodoroasă şi ghimpoasă.
Şi aşa, dracu ca dracu,
Vrând să-şi mai lungească lacul,
Păzeşte când nu e omul,
Îi zmulge din margini pomul,
Câte puţin-puţin sapă,
Cade pământul în apă;
Vine omul în livede,
Tot răul făcut îl vede,
Întreabă, răspunde dracul
Că pân-aici i-a fost lacul
Şi că aici e hotarul,
Unde şi-a bătut el parul.
Bietul om iarăşi îl lasă,
Merge necăjit acasă,
Dracul iarăşi mută parul
Ş-îşi mai lărgeşte hotarul.

Vine omul, iar să ceartă,
Îi arată şi pe hartă
Că i-a-mpuţinat pământul
Şi că-şi are tot cuvântul[1]
Într-aceste zise dracul:
– Ce tot ceartă în tot vacul?

[1] Toate motivele (de a se plânge).

Or tu să pierzi o moşie,
Or lacul al tău să fie;
Ai să facem învoire,
Cu zapis, cu întărire,
Ca să fiu fără simbrie
Să-ţi slujesc acasă ţie,
Dar însă numai atâta,
Pe o vreme hotărâtă,
În care să-ţi fac tot treabă
Una după alta-n grabă;
Iar când n-ai avea poruncă,
Ca să mă pui la vreo muncă,
Şi la mijloc timp va trece,
Până când să număr zece,
Atuncea a ta moşie
Cu totul a mea să fie;
Iar pe cât vei avea treabă,
Poruncită tot în grabă,
Atunci şi a mea fâşie,
S-o iei drept a ta moşie.
Zise el: – Cât despre asta,
M-oi sfătui cu nevasta;
Stăi aici, până m-oi duce,
Şi răspuns îţi voi aduce.

Se duce dar şi vorbeşte,
Cu nevasta sfătuieşte
Ce meşteşuguri să puie
Pe dracul ca să-l supuie,
Să-l facă-n necaz să crape,
Şi de gâlceavă să scape.
Socotindu-se nevasta
Îi zise: – 'n pricina asta
Fă zapisul, te-nvoieşte,
Tocma după cum voieşte,
Că ştiu eu să-i dau lui muncă,
O dată, dintr-o poruncă,
Numai nu uita, ci scrie
Şi mie supus să-mi fie.

Astfel dacă sfătuieşte
Şi cu dracul se-ntâlneşte,
Făcu zapis, în el scrise
Toate cele mai sus zise,
Ş-acasă dacă-l aduse,
Să-i argăţească îl puse;
Dracul iar la tot cuvântul
Se pornea iute ca vântul
Şi îndată-n mare pripă
Făcea lucrul ca-ntr-o clipă

Şi isprăvind venea-n grabă,
Zicând: – Mai dă-mi ş-altă treabă
Ş-atât făcea orce iute,
Încât când îi zicea „du-te!“,
El răspundea: – Este gata,
Porunceşte-mi acum alta.
Omul alta-i da să facă,
Neavând timp nici să tacă,
Că cum îi zicea din gură,
Îl făcea-ntr-o-nvârtitură;
Omul tremura de frică,
Neştiind ce să-i mai zică,
Şi cât pe aci, săracul,
Era să-l încurce dracul;
Iar femeia lui cum vede,
Vreme fără a mai pierde,
Merse-n pripă, se ascunse,
Un păr de supsiori smulse,
Ieşi, i-l dete în mână,
Ş-îi porunci ca stăpână,
Zicând: – Apucă-ndreptează
Acest păr întins să şază,
Orcum ştii mi-l descovoaie,
Dar de-l rupi, dai de nevoaie.

Dracul, luând păru-n grabă,
Zise-n gându-şi: „Ce mai treabă!“
Ş-începu să-l netezească,
Să-l întinză, să-l sucească,
Îl bagă-n gură, îl moaie,
El mai rău se înconvoaie;
Îl mai ia iar, îl mai linge,
Mereu în gură-l întinge,[1]
Ia în deşte-l netezeşte,
Să-l întinză se munceşte;
Dar geaba, nu se-ndreptează,
Mai mult să-ncârlionţează;
Se necăjeşte, se zburdă,
Dar toate-i era de surdă;
Parcă îi venea să crape
Gândind moşia să-şi scape,
Fierbea-n el de ciudă fierea,
Cum să-l rămâie[2] muierea?
Se făcu-n acea zi seară,
Mâine îl apucă iară,
Ş-a treia zi înserează
Şi el tot nu-l îndreptează.
Trecu săptămâna, luna,

[1] Moaie, udă.
[2] Să-l învingă, să-l întreacă.

Căznindu-se tot întruna;
Femeia tot îl zoreşte,
Strigând : – De, de! Isprăveşte
Şi du-te de ado apă,
Că fierea în mine crapă
D-atâta multă zăbavă,
Fără să faci vreo ispravă.
El merge apă s-aducă
Şi iar de păr se apucă;
– Hai de-mi fă o mămăligă!
El ş-aceasta isprăveşte,
Şi iar părul netezeşte;
Ea îl strigă iar să saie,
Ceva lemne să mai taie;
Ş-abia iar ia păru-n mână,
Ea la altceva îl mână:
El, neavând cuvânt, tace,
Când una, când alta face;
Vai de el, dracul, sirmanul;
Căznind îi trecu şi anul!
Al doilea an porneşte,
Tot cu părul se munceşte
De necaz, să se înece,
Că şi al treilea trece:
Anii trecea şir ca lanţul
Şi muierea-l juca danţul,

Tot mereu să-i imputeze,
Părul ca să-l îndrepteze;
Ş-atât se necăjea dracul
Cu pustiul păr, săracul,
Cât începu să-i albească
Părul şi să-mbătrânească,
Ba şi cocoşat rămase,
Neviindu-i să se lase
O muiere să-l supuie
Şi moşia să-şi răpuie;[1]
Dar în cele după urmă,
Moarte, care toate curmă,
Scăpă şi de dânşii dracul
Şi iar îşi stăpâni lacul.
Dar cocoaşa din spinare
Şi barba crescută mare
I-au rămas ca moştenire,
Spre vecinică pomenire:
Că muierea de când vacul
A îmbătrânit pe dracul.

De aceea zice proverbul;
Cine n-a văzut pe dracul, să se uite la tine.

---

[1] Piardă.

Şi
Eşti dracul împeliţat.
Dar şi
Copiii oamenilor sunt draci goi.
Pentru care zice:
Nici dracului nu-i da în gând să o facă asta.
Unii zic:
Dracul mă învăţă s-o fac asta.
Dar
Şi dracul poartă ponos[1].

POVESTEA VORBII

Un zgârcit odată, când era să moară,
Se târî cu-ncetul la strânsa-şi comoară
Şi-ncepu cu galbeni gâtul să-şi îndoape,
Ca, murind, cu dânşii în el să-l îngroape;
Când făcea aceasta, vine fără veste
Un nepot să-l vază ce fel îi mai este;
Şi privind la dânsul cu mirare mare
Cum înghiţea aurul ca pe o mâncare,
Începu a zice şi cruce a face:
– Ucigă-te toaca, ce îl înveţi, drace?
Iar dracul răspunsul nevăzut îi dete:
– Ba, ucigă-l toaca pe unchiu-ţi, băiete,

---

[1] Nume rău.

Că nici chiar eu însumi, de-mi zic drac anume,
Şi aceasta încă, n-am văzut-o-n lume.

Prin urmare dar,
Pe omul la mai mari drăcii îl taie capul.
Însă
Gunoiul din ochiul altuia îl vedem şi bârna din
ochiul nostru n-o vedem. (Evang.)[1]
Ş-apoi,
La unii unele şi la alte altele.
Zicea cineva că
Muierea necertată e ca moara neferecată, nu
macină bine.
Dar
Toate ca toate, numai dragoste cu sila nu să
poate.
Altele sunt iar:
Bărbatul să aducă cu sacul, muierea să scoaţă
cu acul,
tot să isprăveşte.
Pentru că:
Omul de hoţul din casă nu să poate feri.
Ş-apoi vii la povestea cântecului:

[1] Reproducere liberă a unui pasaj din Evanghelia lui Matei (VII, 3) sau Luca (VI, 41).

Punga plină până-mi fuse,
Mândra pe mână mă puse,
Când veni la jumătate,
Mândra mă dete la spate,
Când deloc nu mai sunară,
Mă dete pe uş-afară.

POVESTEA VORBII

Un tânăr, din întâmplare rămâind la ochi beteag,
Să-nsură ca fiecare cu plăcere şi cu drag;
Îşi luă de nevestică p-o fată care-l voi,
Pentru c-avea stăricică prea lesne se învoi.
El d-a doua zi de nuntă până-n şase-şapte ani,
Cu-ngrijirea lui cea multă, până când avu şi bani,
Orcând pleca de acasă ş-apoi se întorcea
Toate cele pentru masă cu braţul plin le aducea;
Şi nevasta lui cea dulce degrab la scară zbura,
Şi de cele ce aduce mai curând îl uşura.
Până fu aşa, bărbatul nu avea niciun cusur,
Cu adusul şi căratul fu frumos ca un răsur,
Când n-avu şi-într-o zi numa cu mână goală veni,
Nevasta lui şi acuma când ieşi ş-îl întâlni,
Văzând că-n mâini nimic n-are de cele ce o-ngrăşa,
Îl privi-n ochi cu mirare, zicând către el aşa:

– Dar ce ai pățit, bărbate? Ochiul cine ți l-a scos?
Uite, pocitură, frate! Ț-ai sluțit ochiul frumos!
El privindu-i vreme lungă ochii ei cei drăgăstoși
Cunoscu că pentru pungă i-a fost căutat miloși,
Și legănând capul zise: – Dar ce, dragă, pân-acum
Ț-a fost vederile-nchise, de nu vedeai nicidecum?
Șapte ani trăii cu tine cu acest slut ochi al meu,
Ș-acum stai, te miri de mine, ca când nu-s tot acel eu?
Nu cumva avui perdele în ochii-mi de nu cătai,
Ci tot în mâinile mele și în pungă te uitai?
Zise ea: – Cu de aceste nu poți să te îndreptezi,
Aceea ce zic eu este, vedeai, dar acum nu vezi;
Că dintru întâiași dată de erai cum ești acum,
Chiar să fi-mbătrânit fată, nu te luam nicidecum.
Bărbatul scârbit în sine de un astfel de cuvânt,
Mai vârtos cunoscând bine că banii sunt unde sunt,
Pleacă pentru vreme lungă, fuge, lumea în cap ia,
Ca iar când i-o suna-n pungă, atunci să vie la ea.

Fătul meu!
Ariciul cu meșteșug să prinde și vrabia cu mei.
Și
Copilul cu leagănul să amăgește și tace.

Că
Verdarea[1] cearcă copaciul, și mai slab unde găsește acolo ciocănește.
Și
Calul cunoaște ce om îl încalecă, pe fiecine nu trântește.
Dacă îl vede că este
Lă-mă, mamă, ti pe mine, că azi este tâmbătă,
Atunci
Îl îmbrobodește ca pe o muiere.
Și
Îi pune țestul[2] în cap ș-îl întoarce ca-n dulap.[3]
Ba încă,
Îl bagă supt pat ș-îl pune să cânte cocoșește.
Iar
Cine e vrednic scoate și îmbucătura din gura omului,
Și
Știe ca lumea să trăiască.
Că
Muierea este vas slab, de nimic să necăjește și cu nimic se îmblânzește.
Și
Te joci cu ea ca cu o păpușe.

[1] Ciocănitoarea.
[2] Capac cu care se acoperă pâinea pusă la copt.
[3] Scrânciob, leagăn.

Şi
O faci de joacă înainte-ţi pe taler.
Că
Cu binele de nu vei putea, iar cu răul nu faci nimica.

Iubite tată!
Bani d-aş avea, m-aş însura,
Cum a zis unul:
Cu puşcă seacă la vânat să nu pleci.
Că
Osul gol nici câinele nu-l roade.
Şi
La copaciul fără poame nimenea nu aruncă piatră.
Cum a zis unul:
– De ce nu te-nsori? – N-am bani. – De ce nu câştigi?
– N-am noroc. – De ce nu mori? – Căci nu-mi vine moartea.

Să iau zestre, mi-ar zice:
Se scaldă-n zestrea muierii.
Însă
Găina nu să poate cu două, cu pui şi cu oau.
Că
Cine se bucură la avere, el ia fără plăcere.
Ş-apoi vine la vorba ăluia:
Zestrea îmi şade în lacră(ladă)
Şi eu cu sluta pe vatră.

Şi
De dorul bogatului
Luai fata dracului.
Şi
Mă făcui pentru bani mulţi
Olăcar[1] de cai stătuţi.[2]
Şi
Pentru bani luai bătrân
Şi mă băgai la stăpân.

POVESTEA VORBII

Într-o dimineaţă, pe ceaţă, pe fum,
O cadână p-alta întâlnind pe drum,
O întreabă: – Soro! Ori păţişi cevaşi?
Astfel până-n ziuă încotro plecaşi?
– Ba, lele, – răspunse – n-am vreun alt zor
Decât silesc iute s-ajung la obor,
Să găsesc să-mi cumpăr un magar şi eu,
D-o veni vreunul în norocul meu.
– Ce să faci cu dânsul? O întreabă iar.
– Iacă, – ea răspunse – ca să-l am să car
Când lemne, când apă, când altceva greu,
S-am adică-n curte ajutor şi eu.
– O, Doamne! – îi zise prietena ei –

[1] Vizitiu de cai de poştă.
[2] Rupţi de oboseală.

De ce-ţi trebuieşte măgar să-ţi mai iei?
Mai bine-ngrijeşte să-ţi iei un bărbat,
Şi fă şi tu c-alte ce s-au măritat:
Că măgarul numai apă-ţi va căra,
Lemne ş-alte câte le vei cumpăra,
Iar bărbatu-n vreme hamal o să-l ai,
Din zi până-n noapte, bani fără să dai;
Începi săpun, sare ş-alte-i porunceşti,
Pân'la lumânare cerând îl speteşti.
Şi aşa cadâna d-obor s-a lăsat
Şi fără zăbavă şi-a luat bărbat.

Asfel dar săracul e ca un hamal
Cară-n zi şi-n noapte, cară ca un cal,
Că de nu aduce, este vai de trai,
Nu poate să ţie casa cu vatrai,
Ci să se gândească, când se va-nsura
Ca să nu înceapă-n urm-a fluiera,
Că de nu este numai să te-nsori, să pupi,
Ci-s mai multe care cer să le astupi.

Asfel dar
Cei mai mulţi astăzi se bucură la zestre.
Şi
Când vor fi la mijloc banii,
Nu să mai întreabă anii.

Zicând:
Găina bătrână face zeama bună.
Fiindcă
Are în palmă să-i scuipe,
La ochişori d-ăi de vulpe (galbeni).
Şi
Fie ca o naibă,
Numai bani să aibă.
Pentru că
Miile şi sutele
Mărită pe slutele.
Că
Zestrea toate le astupă,
Ea şi pe dracu îl pupă.
Şi aşa nu rămâne
Nici mărgea neînşirată,
Nici fată nemăritată.
Dar însă la firea mea,
Decât să mănânc mămăligă cu unt şi să mă uit în pământ,
Mai bine pâine cu sare şi să mă uit la ea ca la soare.
Pentru că
Totdauna fetişoara
Mărită pe fetişoara.
Deşi
La vreme de nevoie, fiece lătură stinge focul,

Dar şi rău împute locul.
Ci
Mai bine un dram de nuriţe[1]
Decât un car de frumuseţe.
Că
Mai mulţi se uită la mireasă decât la ginere.
Iar
Bărbatul să fie puţintel mai frumos decât dracul.
Cum a zis un băiat:
Mai mulţi întreabă de mama decât de tata.
Fiecare zice:
Ce folos de multă albeţe, dacă n-are un vino-ncoace?
Că
Piperul e negru ş-îl pun dasupra pilafului.
Şi
Zăpada albă o udă câinii.
Că
A venit sulimenită
Şi să duce terfelită.
Şi iar:
Ce folos de chip frumos, dacă nu e lipicios?
Că
Are chip frumos, cu dar,
Ş-îi e vorba de văcar.

---

[1] Farmec, drăgălăşenie, graţie.

Fie,
N-am ochi să-l văz.
Şi
Fie măcar aurit,
Nu-l voi, nu-mi este dorit.

POVESTEA ĂLUIA

Amorul nu poartă-n lume
Ca norocul mare nume,
Dar de noroc nu duc dorul,
Mai bun găsesc pe amorul.
Bun ar fi fost şi norocul
D-ar fi c-amoru-n tot locul;
Dar el la rare părţi vine,
Nu c-amorul la orcine.
Norocului îi e silă
De cei ce plâng ş-îi cer milă,
Dar amorul în tot vacul
Mângâie şi pe săracul.
Că pe noroc câţi îl cheamă
N-aude, nu-i bagă-n seamă,
Dar amoru-n orce vreme
Vine şi fără să-l cheme;
Norocul din întâmplare

Ajută pe oarecare,
Dar amorul lumea-ntreagă
O uneşte şi o leagă;
Noroc chiar şi să nu fie,
Lumea poate să se ţie,
Dar amorul să lipsească,
Toţi pot să se prăpădească.
Norocul unde se duce
Posacia cu el duce,
Dar amorul înzâmbeşte
Or pe unde se iveşte;
Căci norocul la câţi vine
Dă şi griji pe lângă bine,
Îi bagă în neodihnă,
De nu l-e nimic în ticnă,
Le dă gânduri în tot ceasul,
Să tem, tremur la tot pasul
Să nu-şi supere norocul
Şi să-şi întoarcă cojocul;
Că el de el nu e dornic
Şi tot într-un loc statornic,
Pe loc binele îşi stoarce,
Şi fuge, nu se întoarce.
Dar amorul la câţi trece
Pân' la mormânt îi petrece,

Şi nici atuncea nu-i lasă,
Ca norocul, ce nu-i pasă,
Ci şi pe ale lor oase
Varsă lacrimi dureroase,
Le râdică monumente,
Cele mai tari elemente,
Le zideşte chimitire
Spre vecinică pomenire.

Iar dacă din vreo parte,
Încă trăind se desparte,
E-n amestec şi norocul,
Şi nu i-a fost întreg focul,
Că nu-l tratez cumsecade,
D-aceea fuge, nu şade.
Căci cei mai mulţi prin tot locul
Mai mult cinstesc pe norocul.
Pentru bogăţii ş-avere
P-amorul trec cu vedere,
Ba îi şi dau cu piciorul
Şi pe urmă îi duc dorul.
D-aceea în aşa locuri,
Unde îl iau în batjocuri,
E numai umbra-i cea rece,
Cu întregimea-i nu trece,

Şi în mai mult timp nu ţine,
Ci minuturi prea puţine.
Că-ntr-a sa prietenie
Nu-i place făţărnicie,
Diplomatica ureşte,
Viclenia n-o voieşte;
El slăveşte în viaţă
Un adevăr cu dulceaţă,
Şi o dreptate cinsteşte,
Aceasta îl mulţumeşte.
La neam, l-averi nu să-nchină
(Lumea de pilde e plină),
La el săracul e una
Cu cel ce poartă cununa,
Înţeleptul şi nebunul
La el amândoi sunt unul.
Mândru deloc nu se ţine,
Petrece cu fiecine,
Pe nimeni nu osibeşte,
La toţi d-a rândul zâmbeşte;
D-aceea uneori mintea
Îşi apără de el cinstea,
Îl ia-n râs, nerod îl face,
Zicând: de una nu-i place,
Că e copilăros foarte

Şi nu ştie să se poarte.
Jucăria prea i-e dragă,
Adesea la ochi se leagă,
Şi la hori, la nunţi se duce
D-a mijile să apuce,
Bun cu nebun să-mpreune,
Prost cu-nţelept să adune,
Danţul căsnicesc să tragă,
Fără să se înţeleagă,
Tot cu gâr-mâr să trăiască,
Vecinic să se amărească.
Bine zice, aşa este,
Amorul face aceste.
Ia chemaţi, zic înainte,
Pe prea înţeleapta minte
Şi îi faceţi întrebare
D-a norocului purtare:
Cum umblă el? Ce lucrează?
Ce face el? şi să vază
Au nu şi el tot orbeşte
Aleargă şi se roteşte
Şi drumuri drepte nu ţine,
Ci merge pe unde-i vine,
Şi la-nţelepţi nu alege,
De simţitori nu-nţelege,

Ci-n fuga lui se izbeşte
De orşice întâlneşte
Ş-aci numai pe brânci cade
Peste buşteni şi stânci şade,
Carii nu ştiu să trăiască
Nici pe alţi să folosească.
....
....
Prea bine zice ţăranul,
N-are greşală, sirmanul!
Că norocu-i un prost mare,
Ştiinţă de nimic n-are,
Cu hârca cu totul goală,
Ca un netrecut prin şcoală
Ce n-a-nvăţat socoteala,
Ca să ştie împărţeala,
Să judece când împarte,
Să facă tuturor parte,
Ci azi vezi că la unii
Dă nerozeşte cu pumnii,
Umple ladă peste ladă
Şi claie peste grămadă,
Iar pe alţi săraci îi lasă,
De n-au nici pâine în casă.
Pe lângă aste cuvinte,

Mai întrebaţi iar pe minte
De norocul să vă spuie
Au el tiran cumplit nu e,
Au nu de el firea zbiară
Ca de o cumplită hiară?
De cine a fost el dornic?
În ce loc a fost statornic?
Au nu joacă el o lume
Ca cu jucării de glume?
Aci să-nalţe, să sue,
În slavă pe tron s-o puie,
Aici iar jos s-o pogoare,
S-o răstoarne supt picioare?
Au nu din om în om trece,
Când un, când alt lăsând rece,
Şi binele tot îşi mută,
Vremelnic îl împrumută?
De aceea nu-i duc dorul,
Mai bun găsesc pe amorul.

Fătul meu!
Am lungit vorba,
Că
Unde e dragoste multă e şi urâciune multă.
Cotoiul dacă îmbătrâneşte, şoareci mititei iubeşte,

Şi
Bătrânul iubeşte pentru tânăr, iar tânărul pentru bani.
Şi aşa
Te pupă în bot şi-ţi ia din pungă tot.
Însă
Ne-am depărtat cu povestea.
Ci
Să o lăsăm încurcată.
Şi
Să venim iar la prochimen.[1]
Aşa e omul,
El altuia dă povaţă
Şi pe sine nu se-nvaţă,
Că
Cine e mursicat[2] de şarpe se păzeşte şi de şopârlă.
Însă
Cine cade în gârlă, el de ploaie nu să mai fereşte.
Omului
Nimenea nu poate să-i dea minte şi noroc.
Deşi a zis oarecine:
Fă-mă, mamă, cu noroc şi mă aruncă-n gunoi.
Dar
Nu e vorba aia (sau) aie e vorbă.
E ştiut că

[1] Obiectul convorbirii.
[2] Muşcat.

La o fată mare şi un măgar zbiară la uşe.
Însă
Bărbatul temător[1] îşi învaţă nevasta curvă
Şi stăpânul scump[2], sluga hoaţă.
De aceea zice:
Sărută pe oarba, dar îi caută şi în ochi.
Ci când vei să-ţi iei nevastă,
Uită-te la mumă-sa şi cunoaşte pe fie-sa.
Şi mai vârtos,
Precum îi este firea
Aşa şi nărăvirea.
Că
Şi curvele poartă rochi,
Dar le cunoşti după ochi.
Ş-apoi
Cea din toate mai vestită
Cere să-i zică cinstită.
Ştie că
Cinstea e mai scumpă decât toate.
Dar
Căţeaua pân' nu pleacă prin mahala,
Câinii nu să iau după ea.
Umblă întărâtând câinii prin mahala.
Întrebând:

[1] Gelos.
[2] Zgârcit.

Vecinică surioară, bărbatul meu e la moară,
Nu ştiu oare o să vie, or să-mi iau altă soţie.[1]
Şi
Vecină, dă-mi bărbatul tău, ce-mi ţii pisălogul meu?
Una gândeşte ş-alta vorbeşte.
Dar ele sunt:
Trage-mă tu mereu
Şi lasă să plâng eu.
Şi
Din gură: fugi la nevoi,
Din inimă: vin', că voi.
Şi atunci,
Decât să-şi păzească cineva nevasta, mai bine crângul cu iepuri.
Că ea e
Ca pisica, sapă şi înveleşte.
Însă
Dumnezeu nu sparge două case.
Că
Îşi nemereşte sacul petecul.
Şi
Vine rânced lângă muced.
Şi
Îşi găseşte tingirea capacul.

[1] Tovarăş, soţ.

Cine-i vede zice:
Şi ea, şi el, amândoi,
Vai de ei! Două nevoi.
Şi
Trăiesc împreună
Ca pâinea a bună.
Toţi zic că
Două muieri într-un loc
Nu trăiesc, să cert de foc.
Dar e vorbă:
Până nu ne potrivim,
Amândoi nu ne-ncuscrim.
Căci
Prostul cu prost când trăieşte,
Lesne se îngăduieşte.
Şi atunci,
Parcă i-a făcut un tată şi o mamă.
Şi
Parcă a tunat şi i-a adunat.

POVESTEA VORBII

Oareunde[1] iară bărbaţi şi neveste
Au mers să peţească, obicei cum este;
Privіră, văzură, vorbiră de fată

[1] Undeva.

Şi se învoiră cu mumă, cu tată.
Acuma rămase să bea aldămaşul
D-alde cuscrul, socrul şi de alde naşul.
Aşa el şi zise: – Draga tatii fată,
Du-mi-te de scoate niţel vin îndată.
Ea luând o oală, o spală, o şterse
Şi în grab cu dânsa în pivniţă merse.
Dacă văzu tat-său că prea zăboveşte,
Mumii-sii îndată zicând porunceşte:
– Du-te curând, dragă, dumneata de scoate,
Că, pe cum bag seamă, copila nu poate.
Mergând ea, găseşte în plâns pe copila
Şi privind la dânsa i s-aţâţă mila,
Să sperie,-ntreabă: – Ce ai, drăguliţă?
Ia spune-mi şi mie, spune-mi, măiculiţă.
Atunci fata începe şi îi zice: – Mamă!
Acum, cum vezi bine, mă mărit să cheamă,
Aşa, să zic dară, o şi făcui asta,
Ş-am rămas grea-ndată, ca toată nevasta.
Am făcut acuma, să zic, şi pruncuţu
Şi îi puse naşa numele Vlăduţu;
Îl vezi gras la faţă, frumos ca un soare,
Creşte, se înalţă, merge ş-în picioare;
Umblă şi aleargă, să joacă prin curte,
Cu izmene albe şi cu haine scurte,

Încalecă băţul, sare tăietorul,
Se duce îndată, apucă toporul,
Abia îl ridică, pe umăr îl pune,
Toporul greu foarte puterea-i supune,
Neputând să-l ducă, cade, îl doboară,
Îi retează gâtul şi aci-l omoară.
Aceasta când zise, începu să strige:
– Of, Vlăduţu mamii! Moartea ta mă frige,
Inima-mi răneşte, viaţa-mi scurtează,
Că n-o să mai poată mama să te vază.
Mama cum aude plânsul fiicii sale,
Şi ea se porneşte să strige cu jale:
– Of! Vai! Duţu mamii! Of, drag nepoţele!
Prea avuşi în lume zile puţintele!
Tatăl logoditei, văzând că acuma
Cu vin nu mai vine nici fata nici muma,
Pleacă după ele,-n pivniţă se duce.
Să vază ce este, vin de ce n-aduce.
Şi dacă le vede plângând p-amândouă,
Începu să-ntrebe: – Ce vă este vouă?
De ce vă e plânsul? Spuneţi-mi şi mie!
Minunea ta, Doamne, asta ce-o să fie?
Atuncea şi mama şi fata se puse
Şi îi povestiră cele de sus spuse.
Aceste cuvinte auzind şi dânsul,

Cu ele-mpreună porni şi el plânsul:
– Of! of! vai de mine! Cum ne calcă focul!
Of! cum, nepoţele, te omorî jocul!
Făcut, crescut gata, scos din tot necazul!
Cum nu trăişi încă să-ţi mai văd obrazul!
Aşa ei grămadă rămâind să plângă,
Făcură pe oaspeţi la ei să se strângă.
Dacă îi întreabă şi le spun pricina,
Le-au răspuns cu toţii: – A voastră e vina,
Căci lăsaţi toporul încolo-încoace,
Ca să-l ia copilul, cu el să se joace;
Dacă tăiaţi lemne, nu-l băgaţi în casă,
Plângeţi de acuma, nouă nu ne pasă.
Iar unul dintr-înşii vrând să-i mai mângâie;
– Lăsaţi, – zise – frate, plânsul să rămâie,
Casa nu vă[1] spartă c-a murit băiatul,
Sunteţi încă tineri ş-o să faceţi altul.
Un vecin, l-aceste ce prin gard privise,
Şi auzind toate, către dânşii zise:
– Unde a tunat de v-a adunat!

[1] Vă e. Elipsa verbului se explică prin analogia cu pronunţarea populară *le* pentru *le e* şi *ne* pentru *ne e* (deseori prezentă în versurile lui Pann); această pronunţare a făcut pe vorbitori să considere că pronumele singur poate îndeplini şi funcţia verbului, şi astfel construcţia s-a extins şi la pers.a II-a pl.

Dar însă
Nu trebuie să râdem de zidirea lui Dumnezeu.
Că
Cine a făcut pe bunul
A făcut şi pe nebunul.
Şi
Cine a făcut pe bogatul
A făcut şi pe argatul.
De aceea să nu zicem:
Urât tată l-a făcut (sau a avut).
Şi
După ce e prost, îl cheamă şi Vladu.
Şi
După ce e urât, bea şi tutun.
Şi
Parcă e lovit peste obraz cu leuca.
Şi
L-a băgat mumă-sa în ladă şi l-a mâncat moliile.
Că adesea
Mai multă înţelepciune găseşti în feţele cele urâte decât în cele frumoase.
De aceea
Nu te uita-n pocitura-i,
Ci vezi ce iese din gura-i.
Dar
Unde e minte multă, e şi nebunie multă.

POVESTEA VORBII

Au plecat odată unii să peţească,
Ş-au mers la o fată ca să o privească.
Dacă se uitară ei în bătătură
Şi pe fată-n spate dacă o văzură,
Fără să vorbească, cu toţi împreună,
Năvălind dodată, i-au dat ziua bună.
Fata, fără veste văzându-i grămadă,
Cu necaz în sine, zise-n vânt cu sfadă:
– O, fir-ar pustie[1] casă fără toacă!
....
Ei o întrebară:– Maica-ta ce face?
Fata le răspunse: – Şade-n dos şi tace
Şi din două rele face una bună.
....
– Dar tată-tău unde-i? – S-a dus ca să vie.
– Vine curând oare? – Eu nu ştiu, el ştie:
De va da d-a dreptul, o să zăbovească,
De va da d-ocolu, în grab o să sosească.
– Dar lelea-ta unde-i? Ea răspunse iară
– Îşi plânge-n cămară râsul d-astă-vară.
Auzind acestea ceia ce venise,

[1] Blestemată.

Fără să-nţeleagă fata ce le zise,
Pe muma-i căutând-o, de dânsa dădură,
Stând, cârpind supt umbră la o vechitură.
Îi dau bună ziua, îi spun pentru fată
Cum că la răspunsuri le păru ciudată,
Şi nu putură vorba-i să-nţeleagă,
Ce răspuns le dete nu pot să-i aleagă.
Mama ei răspunse: – O ştiu, aşa face,
Ea tot cam în pilde să vorbească-i place.
Deci ei o rugară să le tălmăcească
Vorbele copilii ce-o să-nchipuiască.
Mama fetii zise: – Dacă vă[1] mirare,
De a vi le spune nu e lucru mare.
Casa fără toacă, copila ce zise,
E că n-avem câine, care trebuise
Să latre, să spuie din poartă, d-afară,
Să ne dea de ştire că streini intrară.
De tatăl său iată v-a zis ea, pesemne,
Fiindcă dus este cu carul la lemne,
Şi d-o da d-a dreptul, e un noroi mare
Ş-o să zăbovească aci, prin urmare,
Iar ocolind drumul, atuncea să ştie
Că n-are zăbavă, curând o să vie.
Ceea ce vă zice de soru-sa iară

[1] Vă e.

Că-şi plânge-n cămară râsul d-astă-vară,
E că, ca mireasă, din râs şi din glume,
Se pomeni groasă, ca toate din lume,
Ş-acum vrând să nască, că i-a sosit ceasul,
Plânge şi să vaită şi îşi suflă nasul.
De vorba iar care v-a zis pentru mine,
Mă căznesc aicea, precum vedeţi bine,
Din aceste două cămăşi rupte, rele,
Să fac una bună, d-oi putea, din ele.
Aşadar acelor, din aste cuvinte,
Mult le plăcu fata, că este cu minte,
Şi fără zăbavă îi şi pomeniră
Cum că ei pe dânsa s-o ceară veniră.
Atunci mama fetii lucru din mâini lasă,
Să le facă cinste, îi pofteşte-n casă.
Apoi şi îndată pe fata o mână,
Cum e obiceiul, să sărute mână,
Mergând dar copila, pe loc cum să pleacă
Să sărute mâna, metanii să facă,
Un ce deodată sună, din greşală,
Din care îndată ieşi miroseală.
Muma-i de ruşine-n grab scoţind şervete,
Tuturor prin mână câte unul dete,
Zicând: – Iertaţi, oameni, greşala făcută,
Ponos nu ne puneţi, faceţ-o tăcută.

Fata stând de faţă, ş-aceasta cum vede
Cu o supărare pe loc să repede,
Le zmulge din mână şervetele toate
Şi fără să-i pese aste vorbe scoate:
– E! Vouă vă[1] lesne că gata vă vine,
Dar ia să mă-ntrebe cineva pe mine
Câte greşeli d-aste, mari şi mititele,
Am scăpat eu până le ţesui pe ele!
Ieşind ei pe poartă, cum le-a luat darul,
S-a-ntâlnit cu tat-său, ce venea cu carul,
Şi îi povestiră din fir până-n aţă
Pentru ce veniră ei de dimineaţă.
El văzând în june ce prostie zace,
Nu-şi mai spuse gândul, să zică nu-i place,
Ci-ncepu de fată multe să vorbească,
Şi rele şi bune, vrând ca să-i gonească,
Zicând:
Nu crez c-o fi Stana noastră
Cum o credeţi dumneavoastră.
Că
Umblă noaptea ca liliecii (selinistă[2]).
Şi
E nebună, lunatică,

[1] Vă e.
[1] Lunatică.

Umblă ca o zănatică.
Şi
De rea, câmpii nu o-ncap,
Îşi ia poalele în cap.
Iar lelea-sa
A mâncat astă-vară prea multă miere
Şi-acum are la inimă[1] durere.
Şi
Ieri se juca între fete
Ş-astăzi şade-ntre neveste.
Că
A fost la mure odată
Şi-a venit cu rochia spartă.
Şi
Acum plânge în cămară
Râsul ei de astă-vară.
Că
A poftit l-ardei prăjit
Şi negustând s-a stârpit.
Încât despre dumneavoastră,
De gata, toate sunt gata,
Numai nu voieşte fata.
Să vede că
Nu i-a venit ceasul poate,

[2] Stomac.

Dar să fac prea lesne toate.
Că
Vaca răstoarnă găleata după ce o umple cu lapte.
Iar
Dacă o fi de la Dumnezeu
Ş-o vrea fata şi muma, voi şi eu.
Că
Nu e pentru cine se găteşte,
Ci pentru cine se nimereşte.
De aceea
Decât în faţa arii, mai bine în capul locului.[1]
Că
Decât să porţi pe omul cu vorba, spune-i mai bine că nu să poate.
Sau
Albă, neagră, aste e, cum să vede.
Cui voi plăcea, să mă ia, cui nu, să mă lase.
Adică:
Bate samarul, să priceapă măgarul.
Şi
Întâi să se gândească şi apoi să o croiască.
Să n-ajungă treaba:
Singur cu paraua să-mi găsesc beleaua.

[1] Partea cu care începe un teren.

Şi să se plângă:
Casa mi-e în trei pereţi şi cu uşa prin pod.
Şi
Să se facă de poveste-n ţară, şi din om neom.

POVESTEA ĂLUIA

Un tânăr voinic, în vârstă, în anii înflăcăraţi,
Când mergea la adunare între oameni însuraţi,
Şi când le da bună ziua, ei de mult ce le plăcea:
– Îţi mulţămim, împărate, – toţi d-a rândul îi zicea.
„Junele nensurat e ca un împărat."
Că
„Umblă cu floare la urechi."
Şi
„N-are copii să-i plângă de foame."
Şi
„N-are căţel, n-are purcel".

Aşa tânărul se-nsoară, după cum şi trebuia,
Şi o nevastă prea bună soţie în casă-şi ia.
După aceea el iarăşi mergând între adunaţi
Şi dându-le bună ziua, răspunde cei însuraţi:
– Îţi mulţămim dumitale, om cu oamenii de rând,

Pus în catastihul nostru ca însurat de curând.
Că aşa zic şi astăzi la însuraţi:
„Eşti în catastihul nostru."
Şi
„Te-am scris în rândul babarilor.[1]"
„Te-a cam strâns în chingi bietele opinci."
Şi
„Ţi s-a scurtat potecile."
Că
„Ce ai vânat ai prins."
Şi
„Ai dat un ban să te prinzi în danţ
Şi nu poţi scăpa, să dai un sfanţ."

Tânărul dar mulţumirea văzând că i-a micşorat,
Părându-i rău pân la suflet, se căi că s-a însurat,
Din împărat om să-l facă de rând cu alţi nu-i veni,
Şi cu vină, fără vină, mergând nevasta-şi goni.
Apoi iar, ca pân-acuma, ducându-se-ntre bărbaţi
Şi dându-le bună ziua, i-au răspuns cei însuraţi:

[1] Om însurat, matur.

– Îţi mulţămim dumitale, din om în neom ajuns
Care pe dânsul aceasta ca săgeata l-a împuns,
A cunoscut că pe talpă putredă a fost călcat
Şi ducându-se îndată cu nevasta s-a-mpăcat.

Că el
A judecat numai faţa, iar nu şi inima.
Aşadar, fătul meu,
Am vorbit şi verzi şi uscate.
Dar însă
Să vorbim ce e de vorbit.
Eu sunt acum bătrân,
An scuipam în iarbă
Şi iestim[1] în barbă.
Şi
Când este luna veche,
Nu auz d-o ureche.
Şi
Când este lună nouă
Nu auz de-amândouă.
Şi
Uit îmbucătura
De la mână pân' la gură.
Cum am zice:

[1] Anul ăsta, acum.

Am venit în doaga[1] copilăriei.
Şi
Umblu cu coliva în piept.
Şi
Ca mâine o să-mi mănânce coliva.
Şi
Aştept în tot vacul
Ca mortul colacul.
De aceea zice:
Dacă începe să iasă barba fiului tău, tu rade pe a ta.

Şi tu dar
Nu eşti copil fără dinţi,
Să te ia omul de minţi.
Ci
Eşti om în toată firea.
Îţi zic însă,
Însoară-te până nu-ţi trece vremea.
Că
Toată pasărea îşi are odihna în cuibul ei.
Şi de vei să trăieşti bine,
Totdauna la colţ de ţară să-ţi faci casă
Şi să-ţi alegi loc la mijloc de masă.
Că alminterelea

[2] Felul de a fi.

Unul te lasă de ostenit
Şi altul te ia de odihnit.
Zicând:
Până vei odihni, să ardicăm ăl gard.
Nu caută că
Nu vine vorba la cadelniţă.
Ci
S-o lovi[1], nu s-o lovi, iacă el biet ţ-o vorbi.
Însă,
Omul şade lângă un gard şi tot mătură-mprejur.
Dar
Să venim iar la vorba noastră.
Tu vezi bine că
Unul trage să moară
Ş-altul joacă, se-nsoară.
Dar
Însurătoare de tânăr e ca gustarea de dimineaţă.
Şi
Mâncarea de dimineaţă e ca-nsurătoarea de tânăr.
Că
Ce e întâi nu e pe urmă.
Cum a zis unul:

[1] Potrivi.

Dacă aduci întâi terciul,
Pe urmă aduci de surdă
Oaspetelui oau sau urdă.
Atunci vine vorba:
După ce nu era tineri,
Se logodiră şi vineri.
Şi
După ce toate-s în cercuri (în învârteli),
Şi nunta o avea miercuri.
Şi
Toate lucrurile ne sunt pe dos.
Că
Unul gustă, zice: dulce; altul gustă, zice: acre.

POVESTEA ĂLUIA

Povestesc că unui nevasta murind
Şi plin de-ntristare văduv rămâind,
Se însură iarăşi ca un om sărac,
Socotind la jalea-i să-şi găsească leac:
Luă o fetică care îi plăcu
Şi ca cu întâia casă îşi făcu;
Ei trăia prea bine, că ea îl iubea
Şi el pentru dânsa prea mult să robea;
Decât despre alte câte îi făcea

De-l mulţumea una, alta nu-i plăcea;
Mai cu seamă lapte dulce când mânca,
Deloc, niciodată el nu se-mpăca,
Ci oftând adesea în sunet vorbea:
– Nu ştiu răposata cel fel îl fierbea,
Că de când, sirmana, o am îngropat,
Lapte fiert o dată cu gust n-am mâncat!
Biata lui nevastă, astfel de cuvânt
Auzind adesea răsunând în vânt,
Se mira săraca cu ce îngrijiri
Să-l fiarbă mai bine, s-aibă mulţumiri!
Spăla, freca vasul, punea, îl fierbea,
Păzind să n-afume ş-în foc să nu dea,
Dar geaba, bărbatu-i la gust nu-i venea.
Tot pe răposata, oftând, pomenea.
Aşadar, nevasta văzând şi văzând
Că pe plac nu-i este orşicum făcând,
În cele din urmă îl puse pe foc
Ş-îl năpusti[1]-n vatră, nengrijind de foc.
Laptele dar singur fierbând ca uitat,
Dacă-l bătu fumul şi în foc a dat,
Turnând îi aduse, şi el cum sorbi
Plin de mulţumire către ea vorbi:
– Ah, draga mea! Astăzi m-ai îndatorat

[1] Lăsă, uită.

Cu laptele dulce, de când te-am luat,
Că uite întocma acest gust avea,
Biata răposata orcând îl fierbea.
Dar cum făcuşi dragă? Ce ai uneltit
Şi aşa de bine astăzi l-ai brodit?
Vezi dar, ţine minte tot aşa să-l faci,
Apoi totdauna să ştii că mă-mpaci.
Auzind nevasta zicându-i astfel:
– Apoi, bărbăţele, – zise către el –
Eu după părerea-mi am greşit acum,
Că nu purtai grije să nu ţi-l afum,
Fiindcă cu treaba pe foc l-am uitat
Şi gustând în urma îl văz afumat,
Ba îmi era încă că o să mă cerţi
Şi vream de greşală să cer să mă ierţi.
Bărbatu-i răspunse: – Nu ştiu ce-ai făcut,
Decât ştiu atâta, că azi mi-a plăcut;
Şi cu aste vorbe mă faci nătărău,
Că la ce-mi e gustul să zici că e rău;
Nu voi niciodată să m-aibi de nebun,
Ci ce zic că-mi place, zi şi tu: e bun,
Şi nu-mi spune mie c-ai făcut greşeli,
Că cu aşa vorbe nu poţi să mă-nşeli;
Gându-ţi niciodată nu l-oi sfinţi[1] eu,

[1] Aproba.

Ca să nu-mi fierbi lapte după cheful meu;
Aşa îl voi tocmai cum fuse acum,
Şi curs în foc fie şi, cum zici, cu fum,
Biata lui nevastă pe loc o sfecli,
Gândind că cu pumnii o va năvăli;
Decât cu tăcerea care o făcu
Îl aduse-n stare şi el de tăcu.
    Zicând:
Lasă să ningă, să plouă, numai vreme rea să nu
                                                  să facă.
    Dar tu, copilul meu,
Să-ţi iei nevastă de casă,
Nici urâtă, nici frumoasă.
    Că
N-o să o pui cadră-n perete.
    Nici
N-o să o atârni cercel la ureche.
    Nici
N-o să o scoţi în târg de vânzare,
    Ci
Să-ţi iei nevastă pe potriva ta.
    Precum am mai zis, adică:
Cum e sacul, şi peticul.
    Şi
Cum e tingirea, şi capacul.
    Că
Ce nu-ţi este de potrivă,

Îţi va fi tot împotrivă.
    Nici,
După gustul altora să nu-ţi alegi nici materie,
                                                  nici nevastă.
    Ci
E destul să-ţi placă ţie.
    Iar nu ca acela:
În hatârul dumneavoastră,
Iacă m-arunc pe fereastră.
    Ca ţiganul care
În hatârul prietenului său s-a spânzurat.
    Cum a zis unul:
Că a greşit croitorul,
S-a spânzurat spoitorul.
    Ci tu
Eşti stăpân pe capul tău,
Or pe bine, or pe rău.
    Că
Voia este la tine
Ca să faci cum îţi vine.
    Cum zice vorba:
Mie nici nu-mi intră în pungă, nici nu-mi iese.
    Eu ştiu că
Silita căsătorie e frigură de Livie.[1]

[1] Friguri galbene, malarie tropicală; *Livie* – Libia.

Numai
Nu face din capul tău calendar.
Ci, când vei să te-nsori,
De eşti tu viţă de jos, să nu iei neam de sus, ca
să nu-ţi zică: scol tu, să şez eu.
Şi
De n-ai bani, nu lua cu zestre, ca să nu-ţi zică:
taci tu, să vorbesc eu.
Ci
Ia-ţi nevastă săracă ca să-ţi zică: fă ce ştii tu.
Şi atunci
Nu vă scoateţi ochii unul altuia.
Ci
Trăiţi ca în sân de rai.

POVESTEA ĂLUIA

Ferice şi iar ferice!
O mie de ori poci zice,
De viaţă ţărănească,
Care este prea firească,
El într-adevăr trăieşte,
Că orcum se mulţumeşte.
El pe lângă demâncare

Şi haină simplă de are,
Îşi face pre pământ raiul,
Nimenea nu-i are traiul.
El n-are grije în lume
Să grămădească bani sume,
Or vrun lux să împlinească
Şi vro modă să-şi croiască.
La mult iar ca să câştige
Niciodată nu să-nfige,
Ci pe cât s-agonisească,
Dajdia ca să-şi plătească.
Grija-i e numai să-şi facă
Orânduiala lui clacă,
Să-şi dea dijma cuvenită
Şi să-şi cumpere vro vită;
Dacă le-a făcut aceste,
Lumea seninată-i este,
Faţa i se luminează,
Cântă şi să desfătează,
Umblă sănătos ca fierul,
Nu-l înfiorează gerul,
Pe viscol, pe vânt, pe ploaie,
Nu simte nicio nevoie.
Să îngraşă mâncând ceapă
Şi să îmbată bând apă.

El când va să-şi ia soţie,
Nu caută bogăţie,
Ci de vrednicie-ntreabă,
Cum şi să fie de treabă;
Dacă o aduce-n casă,
Apoi de haine nu-i pasă,
Ea peste tot îl îmbracă,
Îngrijind şi ei să-şi facă;
Iarna toarce, coase, ţese,
Vara cu el la câmp iese.
Cu dânsul şi ea munceşte,
La toate îl însoţeşte.

Copil dacă dobândeşte,
Cu lucru-n mână îl creşte,
Îl leagănă cu piciorul
Şi din brâu toarce fuiorul,
Cu o mână îi dă ţâţă,
Cu alta focul aţâţă;
Când vine bărbatu-n casă,
Şi fiertura e pe masă,
Şed, mănâncă cu gust mare,
Fără nicio supărare;
Ei de nimic nu să ceartă,
Cred unui alt şi să iartă.
Se înţeleg în cuvinte,
Se unesc în duh ş-în minte,

Voia unui alt nu-şi strică
Cu-mprotivire să-şi zică.
Iubirea-ntre ei domneşte
Şi fericea străluceşte;
Iată-ntr-adevăr viaţă
Ş-însoţire cu dulceaţă!
Iar noi orăşeni născuţii
Şi civilizaţi crescuţii,
Ce mâncăm nu ne hrăneşte,
Ce bem nu ne foloseşte,
Căldura ne bolnăveşte,
Frigul cel mic ne receşte,
Umbletul ne oboseşte,
Şederea ne moleşeşte,
Orcum neted nu ne vine,
De orşice nu n-e bine.
În zadar suntem pe lume,
Trăim numai cu un nume,
Fel de patimi ne-mpresoară,
Şi mii de griji ne omoară.
Nimic nu ne mulţumeşte,
Luxul pe toţi stăpâneşte,
Trăind în filotimie,[1]
Dăm cu neiconomie;

[1] Dărnicie.

Când ne vedem cu parale,
Azi mâncăm zaharicale,
Şi când ne căutăm mâine
N-avem cu ce lua pâine.
Ne îmbrăcăm în mătase,
Facem mobile în case,
Croim mode peste mode,
Iar sărăcia ne roade.
N-avem la nimic măsură,
Nici la haine, nici la gură.
Mica-ne agoniseala
O întrece cheltuiala,
Un ban pe zi de ne vine,
Cheltuim cinci şi mai bine.
Pe unde nu să ajunge,
Ştim şi cu vorbe a unge,
Ne facem la mulţi drum neted
Şi luăm orce în credit.
Facem datorii grămadă
Şi ne-mbrăcăm de paradă,
Şi ne cătăm neaverii,
Ci ne-mbrăcăm ca boierii,
Carii orcum să le placă,
Le dă mâna ca să-şi facă,
Orcât să dea, le ajungă
Şi le rămâne şi-n pungă,

Nu-şi scurg ca cel ce nu poate,
Buzunăraşele toate,
Cum n-e proverbul dovadă:
„Ce e pe noi şi în ladă."

Când umblăm după-nsurare,
Căutăm cu zestre mare,
Gândind c-o să ne ajungă
Zestre spre trai vreme lungă,
Şi ea d-ar fi cât de multă
O cheltuim chiar la nuntă,
Cumpărând lucruri galante[1],
Ca şi cei de trepte-nalte.
Tocmim pe loc jupânese
Slugi, slujnici, bucătărese,
Şi nu lăsăm pe stăpâna
La nimic să pună mâna
Punem alte s-o gătească,
S-o-mbrace, s-o păpuşască[2].
Iar ea alt să nu lucreze,
Decât să se oglindeze.
După ce o gătim bine
Şi droşca de birjă[3] vine,

---

[1] Elegante.
[2] Gătească (ca o păpuşă).
[3] Trăsură de piaţă.

Pleacă după vizitare,
Galantă-cu înfocare,
De nu ştii ca ce persoană,
Ce doamnă şi ce cocoană!
Şi ea-n orce să se suie[1]
Şi orce haine să puie,
Tot o cunoaşte orcare,
Că e de treapta cutare,
Şi nu-i adaogă cinstea
Droşca şi îmbrăcămintea.
Pe jos iar cum o să meargă?
Cu haina podul să şteargă?
Căci jurnalele de mode[2]
Sunt lungi, la spate cu coade,
A să târî sunt croite,
Pentru trăsuri potrivite,
Aşadar cu trăsuri toate,
Că în alt chip nu să poate.
E! Bine, dar vezi că iacă
Punga din zi în zi seacă,
Şi mergând din sus la vale,
Rămânem iuft[3] de parale,

[1] Tipărit: *puie*.

[2] Pentru Pann, *jurnal (de modă)* înseamnă "toaletă feminină".

[3] Lipsit.

Că banul, cum vedem bine,
Asudăm până ne vine,
Cum cu greu se dobândeşte
Şi uşor se cheltuieşte;
Dar d-astea nu va să ştie
Iubita noastră soţie.

Copil dacă dobândeşte,
Şi o doică-i trebuieşte,
Că ea ce fel o să-l crească?
Haina cu el să-şi mânjească?
Şi mai vârtos, cum să lase,
Jurnalele de mătase,
Şi corsetul ce o strânge,
Să-i scoaţă în obraz sânge
Şi mijlocul să-i subţie,
Mai delicată să fie?
Şi cum să şază în casă?
La petreceri să nu iasă?
Copilu-n casă o leagă,
Tocma când i-e lumea dragă
Şi când inima îi cere
Să guste orce plăcere!
Că de să căsătoreşte
Nu să şi călugăreşte.
De la clupuri să lipsească,

Să şază să jinduiască?
Şi mai vârtos pildă are
Pe cutare şi cutare,
Că nu e vreo neroadă,
Ci vede cum e la modă.
În zadar ei îi vei spune
Aste ş-aste nu sunt bune,
C-a luat ea bine seama
Că aşa făcea şi mama,
Şi cu tata trăgea danţuri
Ca să numere la sfanţuri.
Deci fiind ea învăţată,
Să trăiască resfăţată,
În belşug şi veselie,
D-altele fără să ştie,
Când ajungem în rea stare
Şi în vreo scăpătare
(Cum se întâmplă adese,
Când un, când alt la cfit[1] iese),
Şi slujnicile din casă
Negonite fug, ne lasă,
Atunci numai cu neveste,
Vai şi amar de noi este!
Că ea nu ştie să toarcă,

[1] Faliment.

Rufe nu poate să stoarcă,
Bucate nu ştie face,
Vase să spele nu-i place,
Copilul nu ştie creşte,
Decât stă şi să jeleşte:
Vai de ea, nenorocita,
Arsa, fripta şi pârlita!
Că i-a fost triştile[1]sparte
Şi n-avut de bărbat parte!
D-alde aceste şi alte
Înşiră cu glasuri nalte,
Zi şi noapte nu mai tace,
Un minut nu gustăm pace.
Apoi iată orăşanul
Cum oftează, sirmanul!
Iar cumva de îi dă mâna,
Şi îl cam zgârceşte vâna,
Nefăcându-i pe plăcere,
Orce după cum ea cere,
Atuncea ea ofticează
Şi zilele îşi scurtează.

De aceea dar poci zice:
Ferice şi iar ferice

[1] Soarta, norocul.

De viaţa ţărănească,
Deş-îi zicem mojicească!

DESPRE NEUNIRE ŞI NEÎNŢELEGERE

Boii uniţi la păşune
Lupul nu-i poate răpune.
Şi
O nuia în mână lesne se-ncovoaie,
Dar când sunt mai multe se frâng anevoi
Şi
Oaia retrasă din turmă
Lupii o iau după urmă.
Şi
Vai de acea însoţire
Unde nu este unire!
Că
Nu poate fi nălbitorul
Tovarăş cu vopsitorul.
Nici care
Va s-o-nnegrească din albă,
Va şi mâini albe să aibă.
Şi
De va fi să nu voiască
Muierea să plămădească,
Şade, cerne până mâine

Şi tot nu frământă pâine.
      Şi
Să munceşte, s-amărăşte
Şi nimica nu-i sporeşte.
Şi îl joacă cu viclenie
În ciur fără văcălie[1]
      Zicând:
O, amărâţii de noi,
Nu ne unim amândoi!
      Că
Eu zic tunsă şi el rasă,
Nu ştiu la ce o să iasă.
      Şi
Eu strig încât capul mi să descleieşte
Şi bărbatu-n lene abia mormăieşte.
      Unul zice:
Nu ne putem înţelege,
Un fel nu ni să alege.
      Altul:
M-a înzăbălat muierea
Şi mă joacă cum i-e vrerea.
      Şi
Mă fierbe în oală seacă,
Zi, noapte, nu va să tacă.

---

[1] Cerc de coajă de tei din jurul sitei.

      Of!
Şi ca gheonoia[1] copaciul.
Mă ciocăneşte ca covaciul[2]
      Când să necăjeşte,
Strigă şi ţipă ca din gură de şarpe,
De mă iau fiori din creştet până-n talpe.
      Şi
Zbiară tocma ca o proastă,
Parcă-i pune sula-n coastă.
      Blestemând:
Doamne, ia-mi moartea şi zilele bărbatului
meu.
      Că
Nu poci scăpa de el ca de dracul.
      Şi eu nu-i zic decât:
Ci mai zi, zice-ţ-ar popa la cap.
      Şi orunde mă duc
Se ţine după mine (n-ar fi să mai zic),
Întocma ca dracu după copilul mic.
S-a lipit de mine ca scaiul de câine.
      Şi
De prea mult ce mă iubeşte,
Ca cocoşul mă chioreşte.[3]

---

[1] Ciocănitoarea.
[2] Fierarul.
[3] Ocheşte, fixează cu privirea.

Mă chioreşte parcă va să mă împuşce.
    Cum zice vorba:
Nici nu te lasă să te prăpădeşti,
Nici nu te lasă ca toţi să trăieşti.
    Că
M-a îmbătrânit, mi-a scos peri albi.
    Şi ea
Şade tot abanos, ţapăn şi vârtos.
    Că
Dracul cât trăieşte nu îmbătrâneşte.
    Şi
Drac mort n-a văzut nimenea vrodată.
    Să vede că
Are nouă suflete ca pisica.
    Iar mie
Ziua şi noaptea îmi roagă moartea.
    Iacă
Nişte zile amărâte,
Necăjite şi târâte.
    Dar într-o zi
Era să lepede potcoavele.
    Şi
I-a avut Dumnezeu de ştire.
Şi puţintică norocire.
    Că
A zis hopa şi a sărit groapa,

Dar de mult era să-i cânte popa.
    Şi
A dat mâna cu moartea.
    Dar
N-a dat zapis cu Dumnezeu.
    Eu ştiu însă,
Dacă moare nevasta mea, să duce lumea
                    jumătatea,
Dacă mor şi eu, să isprăveşte lumea.
    De aceea
Rabdă, inimă, şi taci, că n-ai altă ce să faci.

POVESTEA CÂNTECULUI

O, răbdare sfântă, baz[1] mântuitor,
Liman de scăpare tu eşti tuturor!
Din copilărie tu mă-mbrăţişaşi,
La toată nevoia lupta-ţi protejaşi.
D-orce-mprejurare tu mă izbăvişi
Ş-orce veninare tu mi-o îndulcişi.
Multele-mi necazuri a ţi le descri,
Îţi sunt cunoscute, nu mă părăsi,
Tu şi la-nsurarea-mi cu mine venişi
Şi multele valuri mi le stăvilişi.

[1] Sprijin.

Râuri de necazuri, ce vrea m-a-neca,
Le puseşi hotare a nu mă călca!
Furtuni când bătură, mă adăpostişi,
Vrăjmaşi se sculară şi îi râsipişi;
M-ai trimis cu gându-n veacul bătrânesc,
Ca să-l ia de pildă, să mă răcoresc;
Mi-ai pus de icoană pre câţi te-au urmat,
Câţi te-mbrăţişară şi au triumfat;
Scorpii, şerpi, balauri ei au biruit,
Tu le-ai dat putere, şi s-au izbăvit.
Răbdare! răbdare! zid sprijinitor,
Vino, fii îmi razim, stâlp sprijinitor!
Îmi cunoşti consoarta, vezi că îmi dă chin,
Vino şi mă scapă de cumplit suspin,
Nu-mi zugrăvi plată, desfătări cereşti,
Nu poci să mai sufer zile tiraneşti.
Pentru nenţelegeri amărât trăiesc,
Ah! viaţa-mi scurtă rău o cheltuiesc!
Vezi dacă se poate stavilă să pui,
Să-mi ridici nevoia, că-ndreptare nu-i.
Soarta-mi împilează viaţa la pământ,
N-am trai, n-am odihnă, n-am nici crezământ.
O, răbdare sfântă! dă-mi a imita
Ş-a lua de pildă chiar numirea ta.
Solomoane drepte, tu pilda mi-ai scris,

Tu cu-nţelepciunea ai cântat şi-ai zis:
Leii şi balaurii tot se îmblânzesc,
Iau de-nvăţătură, se domesticesc,
Iar a relii boală n-are niciun leac,
N-are îmblânzire, ea e crudă-n veac,
Ca vierme ce roade pomi verzi şi copaci,
Ca rugina fierul, şi n-ai ce să-i faci;
De consoartă bună câţi sunt norociţi,
Le sunt cununi scumpe, viez[1] liniştiţi.
Eroură răbdare! dă-mi un bun răspuns,
Nu-mi curma viaţa, vezi cum am ajuns!
Nu mai am putere, viaţa nu-mi răpi
Şi petec de petec nu mi-o tot cârpi.
Ştie Cel puternic cât d-amărât sunt,
Care soarte-mparte la toţi pe pământ,
Ştie ce consoartă e pre capul meu,
Care îmi răspunde ca un dumnezeu.
Prin răbdare, zice, vă veţi mântui
Despre câte rele vă veţi bântui.
Vino, dar, răbdare, vino, nu-nceta,
Vino, că prin tine voi înainta.
Trista mea viaţă tu o sprijineşti,
De orce ispite tu mă mântuieşti,
Tu mi-ai fost şi şcoală, tu învăţător,

[1] Trăiesc.

Te-am avut în patimi ca un protector.
Ale tale sfaturi mi-a fost de folos,
Mi-a dat mângâiere-n timpul dureros,
Tu pe câţi te-ascultă aşa-i îmbunezi,
Le dai cereşti daruri ş-îi încununezi
Nu-n flori împletite ce se veştejesc
Şi putrezitoare, lucru pământesc,
Ci de raze sfinte luminând mereu,
Drept răsplată bună de la Dumnezeu.
O, maică răbdare! nu mă părăsi,
Tu îmi eşti sperarea sprijin a-mi găsi.
Sunt perit atuncea când mă vei lăsa,
Fii în mine razim şi nu-mi va păsa.
Voi să mor cu tine, să mă-ncununez,
Cu tine-n braţ viaţa-mi voi să o-ncetez.

Aşa e omul,
El de boală pătimeşte
Şi p-alţi de leac sfătuieşte.
Însă
Găina-ntr-un loc cotcorogeşte
Şi-ntr-alt loc oul să găseşte.
Şi
El într-un fel o ursea[1]

[1] Urzea.

Ş-altfel ieşi la vopsea.
Căci
Urşii c-ursul ursăresc[1]
În danţuri nu se lovesc.
Vorba e că
Joci cu tichia chelului,
Ajungi şi tu-n felul lui.
Adică:
Cu cel ales, ales vei fi, şi cu cel îndărătnic te vei îndărătnici. (Psalm. David[2])

[1] De ursar.
[2] *Psalmul* XVIII, 26, 27 (XVII, 28).

PROVERBURI TURCEŞTE CU ROMÂNEŞTE

(Să se ştie că, la cele mai multe vorbe, turcii tonul[1] îl au la sfârşit)

Ectiini bicersân, ettiini bulursân.	Ceea ce semeni seceri, ceea ce faci găseşti.
Damlaia, damlaia, gheol olur.	Picând, picând, baltă se face.
Fudul olan diuşchiun calâr.	Cine să mândreşte rămâne scăpătat.
Işten artmase dişten artsân.	Din lucru de nu-ţi prisoseşte, din dinţi mai opreşte.
Danişan daa aşar.	Cine întreabă munţi sare.
Uslu olan rahatlanâr.	Cine este liniştit să odihneşte.
Az caz, uz caz, boiungeac caz.	Puţin sapă, neted sapă, după statu-ţi sapă.
Az sadaca cioc belea savdârâr.	Puţină milostenie de multe nevoi scapă.

[1] Accentul.

Gailesiz baş bostanda biter.	Cap fără griji la bostan creşte.
Chemicsis dil chemic cârar.	Limba fără oase oase sfărâmă.
Coructan petmez olur.	Din aguridă miere să face.
– Neilen? – Sabârâlen. Sabâr selemettâr.	– Cu ce? – Cu răbdarea: Răbdarea e mântuire.
Tuzlan ecmec hazâr iemec.	Pâine cu sare e gata mâncare.
Musafir umduunu iemes, bulduunu ier.	Oaspetele nu mănâncă ce gândeşte, ci mănâncă ce găseşte.
Işin iocse seit ol, paran ciocse chefil ol.	De n-ai treabă, fă-te martor, de ai bani mulţi, fă-te chezaş.
Dud iapraândan atlaz olur.	Din frunza de dud atlaz să face.
Muft sirche baldan tatlâlâdâr.	Oţetul degeabă e mai dulce decât mierea.
Iochiuze boinuz ve cuşa canat iuc deildâr.	Boului coarne, păsării aripi povară nu sunt.
Chiopec chiopei iemes.	Câine pe câine nu mănâncă.

Iatan ilana basma.

Chendi iazâsânî
ocumaian eşee benzer.

Ichi reiz bir ghemii
battârâr.
Bacşiş ia verese[1] icen ichi
cheret sarhoş olur.
Chioriun istedii nedâr?
(Ichi gheoz.)
Dişin aardâî[2] ierde dil
docanâr.
Iuriuzgheara tiuchiuren
iuziune tiuchiuriur.
Acâllî duşman acâlsâs
dostan eidir.

Insan eti ve derisi hici
bir şee iaramas.
Annaiana, bir sivrisinec
sazdâr, annamaiana, daul,
zurna azdâr.

Nu călca şarpele care
doarme.
Cine nu-şi poate citi
scrisoarea lui, măgarului
să aseamănă.
Doi cârmaci o corabie o
îneacă.
Cine bea în cinste or în
dator să îmbată de două ori.
Cererea chiorului ce este?
(Doi ochi.)
La măseaua care doare
limba atinge (totdauna).
Cine scuipă în vânt, în
obrazul său scuipă.
Vrăjmaşul înţelept e mai
bun decât prietenul
fără minte.
Carnea şi pielea omului
nu sunt bune de nimic.
Celuia ce înţelege, un ţânţar
îi e trâmbiţă, celuia ce nu
înţelege, tobe, surle sunt
puţine.[3]

---

[1] Poate greşit pentru *veresie*.
[2] Tipărit (în ambele ediţii): *ardâi*.
[3] Aici se încheie a doua broşură a *Poveştii vorbii*.

DESPRE VIZITE SAU CERCETĂRI

Vizitele mai plăcute
Sunt cele mai rar făcute.
Mulţi zic:
Mai şezi, că nu şezi pe ghimpi,
Ce te grăbeşti ca-n alţi timpi?
Că
Omul dintr-un copaci cade
Şi vro trei zile tot şade.
Şi că
De iubit ce ne iubim,
Tot la anul ne-ntâlnim.
Să ştii însă că
Astea sunt numai nişte vorbe.
De vreme ce
Mai rara vedere
Este mai cu miere.
Şi
Rara întâlnire
E mai cu iubire.

Soacra unuia intrând
Pe uşe zâmbi, zicând:
– Bună ziuă, fătul meu!
Ia vezi cum te iubesc eu,
Că tot des te cercetez!
Răspunse el: Văz şi crez,
Dar de vei, în felul meu,
Ca să te iubesc şi eu,
Mai rar să mă cercetezi,
Că prea mult mă-ndatorezi.

Altul iar trăind rău a zis:
„Soacră, soacră, poamă acră,
De te-ai coace cât te-ai coace,
Poamă dulce nu te-ai face."
De aceea dar,
Rărişor să cercetezi
Şi mai puţintel să şezi.
Să n-ajungă vremea să-ţi zică:
A căşunat[1] ca baba la mormânt.
Şi
Parcă l-a ţintuit de scaun.
Sau
Parcă îl ţiu în spinare.

[1] A venit pe neaşteptate şi nu a mai plecat.

Şi
Parcă casă, masă n-are.
Şi
De nu l-aş vedea, parcă aş mai trăi.
Că
N-ai să te-ntorci din pricina lui.
Şi parcă e
Vătăşel[1] de mahala,
A plecat a colinda.
Zicând că
Lupul împrejurul lui nu strică.
Şi
Şade ca lupu-n răspântie.
Şi
Unde sunt doi, cu el se face trei.
Adică:
Martie din post nu lipseşte.
Îl întrebi:
– De unde vii? – D-acasă.– Unde te duci?
Acasă.

Geaba vii, geaba te duci,
Geaba spargi nişte papuci.
A plecat prin mahalale,
Să umble ca haimanale (vagabonzi).

[1] Curier.

Adăugând că
Dacă şade el degeabă,
Gândeşte că toţi n-au treabă.
Şi
I să urăşte şezând,
Nicio treabă neavând.

POVESTEA VORBII

Un ţăran mergând odată-n casa unuia poet
(Ca îngrijitor al viei ş-al livedei cu pomet)
Şi cu cărţi, hârtii găsindu-l: – Domnule, – îi zise el–
Eu mă mir că totdauna poţi şedea tot singurel!
Iar poetul îi răspunse: – Eu sunt singur num-acum,
Că cu tine şez de vorbă, însă numai eu ştiu cum.

*

Vizita sau cercetarea unuia nepedepsit[1]
Este mare greutate-n casa celui procopsit.[2]
Sau
Numai atunci este singur cel ce este procopsit,
Când stă de vorbă în casă ca omul nepedepsit.

[1] Needucat.
[2] Învăţat.

De aceea a zis unul:
De frate, frate să-mi fii,
Dar la noi mai rar să vii.
Că
Câţi merg mai des să se vază,
Cinstea li se-mpuţinează.
Cum a zis un prost:
De câte ori la biseric-am mers,
Popa salcie mi-a dat;
Dacă am început să merg mai des,
La mine nu s-a uitat.
Fiindcă el
La biserică a mers
Prea de multe ori şi des,
Din Florică în Paştică.
Că
Îi era frică să nu-l ia sfinţii la goană.

DESPRE CONVERSAŢII SAU PETRECERI ŞI GLUME

Vreme e a râde, vreme a plânge. (Eclisiastul[1].)
Când să vorbeşte de râs, nu să spune pentru plâns,
Şi când să spune de plâns, nu să vorbeşte de râs.
Iar nu
Râs amestecat cu plâns.
Cum a zis una:
Bărbatul meu zace mort în casă şi mă făcuşi de râsei.
Cu toate că
Moarte fără râs şi nuntă fără plâns nu să poate.
Dar însă
Glumele nevinovate
Sunt ca sarea în bucate.
Că
Cu râsul şi cu glumele
Să culeg toamna prunele.
Şi rachiu-l bea zapciul.[2]
Iar nu:
Inima-mi crapă de foc

---

[1] *Eclesiastul*, III, 4.
[2] Funcţiona poliţienesc.

Şi lui îi arde de joc.
Şi
Inima mea plânge şi el râde.
Ci cum am zis:
Toate îşi au vremea lor
Şi când glumeşti,
Glumeşte numai cu gura,
Iar nu şi cu-mbrâncitura.
Că
Când joc magarii-mpreună,
Se strică vremea cea bună.
Şi
Pe mulţi prieteni în lume
Îi facem duşmani prin glume.
Că
Unul ardică la glumă
Ş-altul te-njură de mumă.
Şi atunci,
Şi de e glumă, dar nu e bună.
În adevăr,
L-adunare cine tace,
El la nimenea nu place.
Dar şi
Cine tot mereu vorbeşte,
El la multe şi greşeşte.

Însă,
De multe ori la-ntrebare
Şi tăcerea răspuns are.
De aceea zice un înţelept:
Or zi ceva mai bun decât tăcerea, or taci.
Ca să nu-ţi zică:
Pân-acuma a vorbit, iar acuma a tuşit.
O vorbi pe negândite
Şi ieşi cam pe brodite.
Şi
Parcă o scoase din buzunar.
Şi
N-a deslegat sacul încă,
Dar să vezi vorbă adâncă.
Tot ce este,
Nu vorbi peste măsură.
Ci pune-ţi lacăt la gură.
Dintru toate,
Vorba de rău mai lesne se crede.
Şi pe urmă
Dintr-o vorbă îţi aprinzi paie în cap.
Ci e mai bine să-ţi zică:
Este grădină de om.
Şi
De vorba lui nu te saturi.
Decât să-ţi zică:
Este cam după-prânz.

Şi
Are sămânţă de vorbă.
Iar
Când la adunare multă
Spui ceva şi nu te-ascultă,
Dă-le pace tutulora
Şi îţi zi că eşti la moară.
Că atunci
Parcă gârăiesc gâştele
Şi zbârnăiesc muştele.
Mai vârtos,
Când pornesc toţi să vorbească,
Parcă-i havră[1] evreiească.

POVESTEA VORBII

Un surd caprele păzind
Şi la umbră adormind,
După ce s-a deşteptat,
Şi împrejur s-a uitat,
Nicio capră n-a văzut
Şi crezu că le-au pierdut
A le căuta plecând
Şi din loc în loc umblând,
Zări p-un plugar cioplind

---

[1] Adunare religioasă, sinagogă.

Şi la un gard împletind.
Să duce a-l întreba
De i le-au văzut au ba.
El iarăşi tot surd fiind
Şi ce zice neştiind,
Socoti că l-a-ntrebat
De mai are de lucrat,
Şi nasu-n sus ardicând,
Arată cu el zicând:
– Iată, mai am puţintel,
Pân' la acel copăcel,
Apoi isprăvesc, mă duc
D-amiaz ceva să îmbuc.
Aşadar el a plecat
Spre unde i-a arătat,
Socotind că i-ar fi spus
Că p-aci turma-i s-a dus,
Zicând: – De le voi gsi,
Şi tu te vei folosi,
Că e în ele un ţap,
Cu cornul drept frânt în cap,
P-acel îţi făgăduiesc
Că pe loc ţi-l dăruiesc.
Deci acel loc ocolind
Şi turma în crâng găsind,

S-a-ntors către lucrător,
Zicând cu chip zâmbitor:
– Iată, mă ţiu de cuvânt,
Na ţapul cu cornu frânt.
Plugarul cum s-a uitat
Îi răspunde supărat:
– Să ferească Dumnezeu!
Nu, nu i-am frânt cornul eu.
Ciobanul îi zise iar:
– Te necăjeşti în zadar,
Nu-ţi dau altul sănătos,
Dar p-acesta bucuros.
Plugarul ţapu-mpingând
Se uită urât zicând:
– Mă! o, omule nătâng,
Cum eram cornul să-i frâng
Când eu nici nu l-am văzut
Nici să mă uit am şezut?
Fiind aceştia acum
La marginea unui drum,
Văd pe o fată trecând
Şi la cânepă torcând.
O opresc, o chem pe loc,
O aduc aci-n mijloc,
Şi unul ş-altul se pun

Şi cearta-ntre ei îşi spun,
Ea întâmplându-se iar
Surdă ca şi dânşii chiar
Gândi că o-ntreb pe ea
Pe cine-i place să ia,
Şi le zise: – De vreţi voi,
Eu iau pe unul din doi,
Apoi fii tu, fie el,
Mie-mi placeţi tot un fel.
Pe când aceasta spunea,
Iată ş-un popă venea,
De bătrân se cocoşa
Şi călare făr' de şa.
Ei pe loc cum l-au zărit
Şi pe dânsul l-au oprit,
Şi ca să-i spuie s-au pus
Toţi, cum ziserăm mai sus,
Preotul, surd fiind iar
Şi ce zic n-având habar,
Când la unul ascultă,
Când la altul să uită,
Şi sărind jos după cal
Zise: – De e al tău, na-l,
Că la treaba mea mergând
Îl găsii colea păscând,

Şi pe el m-am aruncat,
Să mă duc pân' la ăl sat.
Deci ei cum s-o fi-nţeles,
Nu poci să vă spui ales,
Că cu toţii au plecat
Ş-au mers la zapciu în sat,
Să-i împace la un fel,
Că doar n-o fi surd şi el.
Zapciul în acea zi,
Când a vrut a-i auzi,
S-a-ntâmplat a-l nemeri
Când nu-i putea suferi
Şi vorbă când nu-i plăcea,
Fiindcă cură făcea;
Că umblase cam zarif[1]
Şi era puţin zaif.[2]
Venise atunci la el
Ş-un meşter c-un cojocel
Şi să necăjise foc
Că nu-l încăpea deloc.
Surzii grămadă intrând,
Fără a-şi aştepta rând,
Toţi dodată s-au pornit,

---

[1] Elegant, frumos (aici pare să însemne „cu chef").
[2] Indispus, bolnav.

Îi spun la ce au venit,
De părea că urlă lupi
Şi albinele la stupi.
Plugarul jura pe sfânt
Că el cornu nu i-a frânt;
Ciobanul striga înalt:
– Ăst ţap îi dau nu-i dau alt!
Fata arăta şi ea
Că pe unul din doi ia;
Preotul spunea de cal,
Arătându-şi al său hal[1],
Cum că el nu l-a furat,
Ci numai l-a-ncălecat.
Zapciul privind uimit
La lucru nepomenit,
Fiind şi supărat foc,
De cură şi de cojoc,
Se dezbrăcă-n acel ceas
Şi zise, strâmbând din nas:
– Să n-am parte d-ast cojoc
(Şi îl aruncă în foc),
Să se prefacă cărbuni,
De nu sunteţi voi nebuni!

[1] Condiţie, stare (socială, în acest context).

*

L-aşa oameni pătimaşi[1]
Poate crede cinevaşi
Când îi taie vrun cuvânt
Ş-îi rămâne vorba-n vânt,
Dar ţ-e ciudă foarte mult
Când aud şi nu ascult.

[1] Bolnavi, infirmi.

DESPRE IUŢEALĂ, MÂNIE ŞI POSĂCIE

El chiar singur a stricat
Şi iar el s-a mâniat.
    Şi apoi
Dă şi cu coasa şi cu gresia.
    Nu judecă,
Unde a ieşit să iasă,
Or că tunsă, or că rasă.
    Că
Focul când se încinge
Anevoie se stinge.
    Însă
Cine se iuţeşte curând osteneşte.
    Şi
Cine să oţeţeşte, să bea oţet să-i treacă.
    Că
Cela ce se pripeşte adesea se poticneşte.
    De aceea
Să nu te pripeşti, că o greşeşti.
    Totdauna
Măsoară de multe ori şi croieşte o dată.

    Însă
Sunt firi între firi, de nu ştii cum să te miri.
    Unul
Şade posac şi tăcut,
Parcă este surd şi mut.
Parcă i-a fript şerpi pe burtă
Parcă i s-a înecat corăbiile.
Parcă toată lumea i-e datoare.
Parcă mi-a tors şi nu i-am plătit.
Parcă i-a murit curca cu oul în cuib.
Parcă tot îi plouă şi îi ninge.
Parcă i s-a tăiat lefeaua.[1]
Parcă i-am tăiat apa de la moară.
Parcă i-am tăiat iapa de la gard.
Parcă îşi jeleşte părinţii.
Când râde, soarele răsare,
Când se necăjeşte, tună şi fulgeră.
Îşi pierde şi cumpătul şi umbletul.

POVESTEA VORBII

Unul trecând un râu mare, când vru carul a-şi suci,
Cu-ntâmplare deodată rupe oiştea aci.
El necăjit stă, se uită, fluierând şi înjurând,
Îşi dă palme, bate boii, dă-n car şi-n toate de rând;

[1] Leafa.

Dup-aceea ca să lege funie de tei ia
Şi începe să o scuipe, s-o poată ceva muia,
Dar din contră, şi l-aceasta înjura, se necăjea,
Că cum vrea el să o moaie, scuipatul nu-i ajungea;
Iar un om ce sta doparte şi la dânsul se uita
Începu de el să râză, zicând: – Vai de mintea ta!
Mă! omule, dar nebun eşti? Moaie funia în râu!
Ce stai şi scuipi din gură, când ţ-e apa pân'la brâu?
– Da, bine zici, – el răspunse – că mai ştiu ce fac şi eu!
Parcă-mi lipseşte o doagă, acum la necazul meu.

*

Unii de necaz când dau
Pierd şi mintea ce o au;
Iar alţi de el nu mai scap
Şi tot au simţiri în cap.

DESPRE IUŢEALĂ ŞI MÂNIE IARĂŞI

Omul îndărătnic toate d-a-ndaratele le face.
Tu umbli să-l îmblânzeşti
Şi mai rău îl îndrăceşti.
El
Pentru o muscă îşi dă palme.
Şi
Pentru un purice îşi arde plapoma.
Pentru un şoarece,
Lasă să arză şi moara,
Numai şoarecii să moară.
De aceea zice:
Răul ce ş-îl face omul singur, nimenea altul n-ar putea să i-l facă,
Că
Oţetul tare vasul său ş-îl strică.
Omul îndărătnic
Ce apucă se usucă.
Şi
Toate de-a-ndăratelea îi merg.

Adică:
După ploaie, chepeneag.[1]
Şi
După moarte, cal de ginere.[2]
El nu ştie că:
Toată graba strică treaba.
Şi
Cine să grăbeşte curând osteneşte.
Iar
Încet, încet, departe ajungi.
Că
Lucrul bun anevoie să dobândeşte.
Şi
Cu încetul se face oţetul.
Şi
Copaciul mare dintr-o aşchie nu să taie.
De aceea,
Nu te grăbi ca fata mare la argea[3] şi ca văduva la măritat.
Ci
Cu răbdare şi cu tăcere
Să face agurida miere.
Că niciodată

[1] Manta de ploaie.

[2] Cal primit de zestre, pe care încalecă mirele când merge la cununie.

[3] Loc amenajat pentru ţesutul pânzei.

Două pietri tari nu pot măcina bine.
Iar
Cine să iuţeşte la mânie pentru orce fie, e dobitocie.

De aceea
Nu fi iute ca piperul în toată vremea.
Şi
Nu umbla cu ţivna în nas.
Nu fi ca
Văcarul care s-a mâniat pe nevastă şi nasul ş-a tăiat.

POVESTEA VORBII

Un vacar ades tot să mânia,
De care sătenii nimic nu ştia;
Aşa el odată iar s-a mâniat
Şi o zi întreagă nimic n-a mâncat.
Seara dacă vine la nevasta sa,
Cu părere-n capu-i că lumii păsa,
O-ntreabă, zicându-i: ce zicea prin sat?
Le păsa de dânsul, căci el n-a mâncat?
Nevasta lui, care era ca şi el,
Prea cu minte mare, ca de copăcel,
Îi zise: – Zău nu ştiu, ei nu mi-a vorbit,

Poate şi pe mine s-o fi necăjit,
Că orcâţi cu carul pe la noi trecea
Asupra-mi nici ochii nu ş-îi întorcea,
Ci-şi biciuia caii, boii îşi bătea,
Ca când de la dânşii necazu-şi scotea.
– Fie! – el zise – tot nu mă împac,
Nu mănânc nici mâine, ca să vezi ce fac.
Aşa el se duse, ca un sec şi prost,
Şi ţinu, săracul, ş-a doua zi post.
Seara iar întreabă ce au zis de el
Şi ea îi răspunde tot în acel fel.
El iar se-ntărâtă, cum o auzi,
Şi: – Nu mănânc – zise – nici a treia zi.
Dar zorindu-l foamea n-a mai întrebat,
Ci îi părea miere codrul cel uscat.

Prin urmare dar,
S-a mâniat rău pe sat
Şi trei zile n-a mâncat.
Şi
Le-a făcut-o pe piele.
Că
Nu mai putea de dânsul.
Însă,
Omul îndărătnic şi pizmaş, ca racul, îşi mănâncă carnea singur.

Îl auzi strigând:
Nu mă plec, d-aş şti că m-aş târî cu inima pe pământ.
Omul răutăcios şi necăjicios,
De nu poate strica altui, îşi strică luişi.
Ca
Ursul când n-are de mâncare îşi muşcă din labe.
Muierea rea singură îşi dă palme ş-îşi bate capul de pereţi.

De vreme ce pe
Muierea înţeleaptă o bate cineva şi i-e ruşine să plângă,
Iar muierea rea numai dintr-o vorbă ardică mahalaua în cap.
Ţipă ca când o beleşte cineva de vie.
Şi
Ca când îi frige cineva şerpi pe inimă.
Şi
În necaz că i-a zis neroadă şi-a tăiat din rădăcină coada.

POVESTEA VORBII

Unuia sătean odată muierea i s-a-necat,
Când la un râu împreună cu altele s-a scăldat.
El cu o prăjină-n mână în vârfu-i cu cârlig pus

Se ducea tot căutând-o pe cursul apei în sus.
Altul trecând îl întreabă ce tot umblă căutând;
El spuindu-i totodată își ceru și sfat. zicând:
– Mi s-a-necat, frățioare, nevasta cole mai jos
Și cum să o găsesc nu știu, că caut fără folos.
– Bine, – acela răspunse – ce cauți pe râu în sus?
Că apa-ncolo la vale trebuie să o fi dus.
– Nu crez, frate, – el îi zise – să fi mers pe apă-n jos,
Că ea cât trăia în viață toate le făcea pe dos,
Și socotesc că și moartă d-a-ndaratele s-a dus
Și trebuie prin urmare s-o caut pe apă-n sus.

DESPRE AMICIE SAU PRIETENIE

Timpul trece cu azi, cu mâine,
Iar vecinul rău tot rămâne.
Însă
Cine a aflat în lume prieten adevărat,
El o comoară bogată-n viața sa a câștigat.
Căci
Pe câți îi credem de prieteni
Ne sunt ca niște cunoscuți,
Numai din vedere văzuți.
Iar
Pe câți îi numim cunoscuți
Ne pot fi vrăjmași nevăzuți.
Cei mai mulți sunt
Prieteni ai mesii; iar nu ai nevoii.
Care zice:
Îl cunosc ca pe un cal alb,
Ș-aleargă să te-ajute[1]-n grab.
Iar nu carii
Se răspândesc ca potirnichile.

[1] Tipărit: *ajunte*, ediția M. Gaster propune *afunde*.

Zicând:
De-l voi mai vedea o dată, să face de două ori.
Zice un proverb:
Cuiul cel nou scoate pe cel vechi afară.
Însă
Niciodată pentru un prieten nou câştigat nu lepăda pe cel vechi.
Că
Prietenul vechi este ca vinul, care pe cât se învecheşte p-atât mai cu gust să bea.
Prieten adevărat este acela care te sfătuieşte spre bine, iar nu care îţi laudă nebuniile.
Precum zice alt proverb:
Dacă din nenorocire ai prieten nerod, tu fii înţelept.
Iar de este
Bun ca pâinea a bună, îi iei îmbucătura din gură.
Zice alt proverb:
Dacă prietenul tău este miere, tu nu umbla să-l mănânci tot.
Cum a zis unul:
Tu zici că-mi voieşti binele şi mă-nghimpi ca albinele.
Prietenul la vreme de nevoie se cunoaşte.

POVESTEA VORBII

Doi prieteni împreună la un drum călătorind,
Un urs le ieşi-nainte, cu groază spre ei viind.
Unul dintr-înşii, de frică, văzând ursul furios,
Se sui şi se ascunse sus într-un copaci stufos;
Cellalt, într-acest pericol singur dacă s-a văzut,
S-a-ntins la pământ îndată şi în mort s-a prefăcut.
Ursul dat totdeodată asupra lui cum sosi,
Pe la nas, pe la ureche, se plecă a-l mirosi;
Iar el îşi ţinea suflarea, să nu-l simţă că e viu,
Că ursul mort nu mănâncă, după cum zic cei ce ştiu;
Şi aşa, de mort gândindu-l, cum sta nesuflând lungit,
Nicidecum neatingându-l, l-a lăsat şi a fugit;
Iar prietenul său, care sta în copaciul stufos,
După ce se duse ursul, l-a-ntrebat, dându-se jos:
–Ia spune-mi, măi frăţioare, ursul ce lucru-ţi şopti
Când se puse la ureachea-ţi? (Şi-ncepu a hohoti.)

– Mi-a poruncit – el răspunse – să ţiu minte să păzesc
Şi c-un prieten ca tine să nu mai călătoresc.

DESPRE PIZMĂ, VRĂJMĂŞIE ŞI URĂ

Am mai zis că
Mai bun e un vrăjmaş înţelept decât un prieten nerod.
Că
La casa aprinsă, şi vecinul vrăjmaş aleargă să o stingă.

De aceea
Nu da nimunuia loc
Să te blesteme cu foc.
Şi
Nu te lua cu nimenea-n pizmă,
Că pizma scoate băşici,
Ca picioarele de-opinci.
Totdauna,
Cine va umbla cu pizma
Îşi va sparge singur cizma.
Şi
Cu pizma nu o scoate nimenea la căpătâi.
De aceea
Nu te juca cu coada ursului.
Că
Între o mie de prieteni un vrăjmaş de vei avea, e destul ca să ţi-i facă pe toţi vrăjmaşi.

Şi apoi,
Zece gâşte când se pornesc,
Pe un câine îl biruiesc.
Şi
Zece mârţogi pot duce pe un armăsar,
Iar un armăsar nu poate
Ca să le ducă pe toate.
Ci te fereşte şi
Nu da ciomag cui nu eşti drag,
Să nu ţi-l întoarcă-n cap.
Şi
Nu da sabie în mână celui vrăjmaş,
Că pe alt după ce taie
Şi asupra-ţi o să saie.
Şi vii la proverbul:
Vino, lupe, de mă mănâncă de gata.
Însă
De pizma şi vrăjmăşia atârnă şi zavistia.
Şi atunci
Carii ochi văd mai bine? – Ai zavistnicului
Că
Ochii zavistnicului văd şi cele ce nu sunt.
Zavistnicul
Are văz de lup şi auz de vulpe.

El
Este ca un câine de uşi multe.
Că
Pe câţi nu-i poate muşca, îi latră.
Dar
Însă pe unde îl ştie
Nu-i dă meşii[1] să mai vie.
Că
De multe ori, unde nu să ajunge pielea de leu,
împlineşte cu pielea vulpii.

[1] Nu îndrăzneşte.

DESPRE CEARTĂ ŞI NEÎNVOIRE

Lupii se cert pe unde vin
Pentru dobitoc strein
Şi
Vrăbile se gâlcevesc
Pentru meiul omenesc.
Că
Oamenii proşti se cert ca ţiganii şi se bat ca orbii.
Stau între nicovală şi ciocan
S-a pomenit că
L-a trăsnit ca din senin.
Vai de ei!
Trăiesc ca câinii cu porcii.
Că
Se ceartă de-şi mănâncă capetele.
Omul gâlcevilor
Caută gâlceavă cu lumânarea.
El este:
Tu-i dai bună dimineaţă
Şi el de păr te înhaţă.

Şi
Tu-i ceri să-ţi numere toate
Şi el dator te mai scoate.
Ş-apoi
Nu să-mpacă când să-ncurcă,
Să-i dai şi urdă de curcă.
Dar
Îşi găseşte uneltioară
Să-i taie de[1] unghişoară.
Că
Îl dete afară-ndată,
Ca pe o măsea stricată.
Sau:
Îl luă pe loc de bete (brâu)
Ş-afară pe uşe-l dete.
Şi
De bătăi şi lovituri
Scăpă pântre picături.
Şi
Scăpă ca din ghearele ursului, cu părul vâlvoi.
Şi
I-a dat pân' s-a săturat
Ş-atunci l-a făcut scăpat.
Ca câinele,
Se pomeneşte din cale

[1] Din.

De coadă tocma în vale.
Ş-apoi,
S-a spart pricina-n sobor
Tot iarăşi în capul lor.
Fiindcă a fost
Cu învăţul altuia şi cu părul său.
Că
Altui ce-i pasă de păsul tău.
El zice:
N-o să cânte cocoşul meu pe gardul lui.
Deşi,
După nor şi ploaie, răsare şi soare.
De aceea
Ţine minte în tot vacul
Şi nu-ţi băga-n cârd cu dracul.
Ci
Lasă-l să-şi împarţă părul
Cu furca (bătut ca mărul).
Şi
Pe cine-l mănâncă-n spinare
Lasă-l să-i dea scărpinare.
Şi
Lasă-l să-i ia părul foc.
Că nesupusului
Mai bine o dată „na!“

Decât tot „stăi, că ţ-oi da!“
Şi decât
Ţ-o fac ţie, ţine minte!
Şi
Ţ-o coc eu ţie, stăi, mă!
Ş-apoi
Dumnezeu să te ferească
De bătaia cea orbească
Şi picioranga şchiopească.
Povestea ţiganului:
Care cum venea,
Tot Udrea-l chema.
Zicând:
Lasă-l să-l moşesc eu.
Altul:
Lasă-l pe seama mea, eu sunt naşul lui.
Şi altul iar:
Lasă şi eu să-l ating,
Spatele să-i mai încing.
Bunioară,
Au venit sălbatecii
Să-mpace domestnicii.
Însă
Cine are minte-ntreagă
'N cearta altor nu să bagă.

POVESTEA VORBII

Doi ostaşi odinioară stând cu sabii la duel,
Un ţăran prost, cum îi vede, se vârî-ntre ei şi el,
Strigându-le: – Staţi, măi frate, ia staţi, pentru Dumnezeu!
Nu vă omorâţi cu zile, ascultaţi cuvântul meu!
Dar ei vrând să se lovească, sabia unui pică
Drept în capul ţăranului ş-în două i-l despică.
Comisia, luând ştire, cu doftor au alergat
Ca să vază pe săracul de este de vindecat;
Într-aceasta comisarul când zise: – Ia vă uitaţi
Dacă creierii în capu-i sunt de sabie stricaţi!
Ţăranul: Ia lăsaţi, – zise – că eu creieri de aveam
Nu m-amestecam în ceartă, ci drumul îmi căutam.

DESPRE PRICINI DE JUDECĂŢI[1]

Judecata e în capul omului.
De aceea zice:
Pune-ţi căciula înainte şi te judecă singur.
Că
Judecătorul când ţ-e protivnic, cu cine o să te judeci?
Dacă va, şi
Face hatârul corbului ca să învinovăţească porumbu.[2]
Şi
Cine plânge înaintea judecăţii îşi pierde lacrimile.
Că, de e vinovat,
Îl întinde ca pe o opincă scurtă.
Şi
Îl poartă pe la icoane.
Sau
Îl poartă de nas pe unde îi place.
Că
Şchiopătura oilor e bucuria lupilor.
Pentru că
Lupii totdauna se bucură în timp de furtună.

[1] Procese, treburi judiciare.
[2] Porumbelul.

Că
Două oau când se tot ciocnesc, unul trebuie să se spargă.
Însă
Gardul cu proptele bune
Nu cade-n timp de furtune.
Şi
Cine dă din mâini nu să îneacă.
Că
Darea trece marea.
Şi
Aurul deschide raiul.
Şi
Sabia de aur taie mai mult decât cea de fier.
Ci
Bate-te cu săgeţi de argint, de voieşti să biruieşti.
Că
Banul e ciocoi[1] de uşi multe,
Are trecere-n orce curte.
De aceea
Bogatul greşeşte şi săracul cere iertăciune.
Deşi
Dreptatea iese ca untdelemnul deasupra apei.
Dar
Mai bine o învoială strâmbă decât o judecată dreaptă.

[1] Lacheu.

Căci
Dreptul totdauna umblă cu capul spart.
Ş-apoi
– Cine ţ-a scos ochii? – Frate-meu. – D-aceea ţ-a scos aşa adânc.

Povestea ăluia:
Ţiganul când a ajuns împărat
Întâi pe tatăl său a spânzurat.
Că
Prieteşugul judecătorului e pe genuche.[1]
Dar însă
Corb la corb nu scoate ochii.
Şi
Dacă vei să nu scârţie carul, unge osia.
Că
Dacă o ungi, merge mai bine.
Cum a zis unul:
Carte nu ştie, dar calcă popeşte.
Cum a zis altul:
Ştie bine vladica
Pe cine ia de chică.
Că
Dacă pui untdelemn în candelă, îţi va lumina.

[1] *Pe genuche* primea judecătorul plocoanele.

Şi
Când pui piemn[1] mai mult, se face mămăliga mai mare.
Pentru că
Boul nu treieră cu gura legată.
Şi
Cine slujeşte altarului, din altar mănâncă (Apost.[2]).
Şi
Cine va să se roage sfântului duce lumânare şi
tămâie.
Şi atunci
Olarului unde-i place, acolo pune mânuşa.[3]
Că rareori
Buturga mică răstoarnă carul mare.
Ci mai bine
Fă-te cu dracu tovaroş până treci puntea.
Şi
Zi că e laptele negru.
Decât să strigi:
Cu judecata, nu cu lopata.
Adevărat,
E ştiută[4] că pricina[5] nu ajută.

[1] Făină de grâu care se adaugă la mămăligă.
[2] Proverbul e din Epistola I a lui Pavel către corinteni, 9, 13.
[3] Toarta.
[4] Lucru ştiut.
[5] Procesul, judecata.

Dar
În ţara orbilor cel cu un ochi este împărat.
De multe ori
Rămâi bătut, ocărât şi cu banii daţi.

POVESTEA VORBII

Primăvara într-un nuc,
Stând şi cucuind un cuc,
Doi proşti, cum îl asculta,
Porniră a se certa;
Pe unu-l chema Pălmuş
Şi pe cellalt Ciomăguş.
Pălmuş privind la cuc sus
Şi văzându-l spre el pus
Zise: – Or văzuşi tu, mă,
Că cucu mie-mi cântă?
Ciomăguş zise: – Minţi tu,
Că cucu-n nuc cum stătu
La mine-ntâi să uită
Ş-apoi atuncea cântă.
– Dar nu vezi – Pălmuş a zis –
Cu ciocu-ncotro e-ntins?
Dacă ţie ţ-ar cânta,
La tine s-ar şi uita.
Ciomăguş se-ntărâtă

Şi bâta îi arătă,
Zicându-i: – Nu-mi tot vrăji,
Că de mă voi necăji,
Cu asta-n cap te pocnesc,
Ai auzit ce-ţi vorbesc?
Ţ-am spus că când a cântat
Întâi în ochi mi-a cătat.
– Ce-e? tu să mă baţi zici?
Tu pe mine? Na dar! – plici!
– Ce dai tu în mine, mă?
(Şi ciomagu-şi întremă[1])
Na! – poc! – Mă! – plici, şap! – Na! – buf!
Aolio! – Stăi! – Mă! Uf!
– Ho, ho, ce aveţi de gând?
Strigă Bunea alergând,
Ş-apucând îi descâlci,
Pe un, pe alt
Pe amândoi ocărând,
Judecându-i şi zicând:
– Fire-aţi porci-de-câini să fiţi!
V-aţi pornit să vă sluţiţi!
Pălmuş, aprins grozav foc,
Merge la zapciu pe loc,
Şi spuind cum s-a certat,
I-a dat bani şi l-a rugat

[1] Pregăti.

Ca, când îi va-nfăţişa,
Să zică ca el aşa,
Că cucul lui i-a cântat
Şi să certe[2] pe cellalt.
Ciomăguş, p-ascuns şi el
Mergând în acelaşi fel,
Pe zapciu unse pe bot,
Dând cât avea-n pungă tot,
Şi să zică l-a rugat
Că cucul lui i-a cântat.
Deci când i-a înfăţişat
Şi jalba le-a ascultat,
Zapciul, puţin mişcând
Şi genuchiul ardicând,
Supt saltea le-a arătat
Banii ce i-a fost ei dat,
Zicând: – Şi un şi alt minţiţi
Şi ca nebuni vă sfădiţi,
Că cucul, să ştiţi curat,
Numai mie mi-a cântat;
Şi voi, zic, vă împăcaţi,
Să n-auz că vă certaţi,
C-apoi iau gârbaciul meu
Şi vă împac cum ştiu eu.

[1] Să condamne.

Vezi aşa,
Cine face ca mine, ca mine să paţă.
Capul face, capul trage.
Unde nu e cap, vai de picioare.
Mulţi zic că
Banul e ochiul dracului.
Şi că
Banul te bagă afund, banul te scoate în und'.
Dar
Culcă-te pe urechea aia.
Şi
Ei fi bun cât ei fi.
Căci
Bolnavul multe zice şi sănătosul face ce ştie.
Că
A băga mâna în miere şi a nu-ţi linge degetele
nu să poate.

POVESTEA VORBII

Două pisici dintr-o casă, surori, fraţi vei să le zici,
În cămară după masă intrând ca nişte pisici,
Mirosiră, cotiliră[1] din taler în taleraş,
Ş-între altele găsiră şi o felie de caş.

[1] Cotrobăiră, scotociră.

Sar amândouă dodată, asupra-i să grămădesc,
Pentru el vor să se bată, fac gură, să gâlcevesc.
Şi una şi alte rele, mârâia şi miuia,
Să-l împarţă între ele nicidecum nu să-nvoia.
Şi ca să nu să mai certe merg la cotoi, cer la el
Ca prin dreaptă judecată să le-mpace la un fel.
Cotoiul, ca un cu minte, le-a zis: – Nu vă mai certaţi,
Ce folos mii de cuvinte? eu ştiu cum vă împăcaţi:
Care le împacă toate e cumpăna pre pământ,
Şi împrotiva-i nu poate nimeni să zică cuvânt.
Zicând aceste, apucă şi cumpenele pe loc,
Ceru caşul să-i aducă, îl rupe drept prin mijloc,
Pune într-o parte ş-alte caşul cel în două frânt,
Înalţă cu mâna-n dată cumpăna de la pământ;
Dacă vede că-ntr-o parte atârnă mai greu niţel,
Ia din ceealaltă parte şi muşcă ceva din el.
Îl pune iar, iar râdică, acum dincoaci greu văzând,
Muşcă şi d-aci niţică, ca să potrivească vrând.
Apoi iar şi iar şi iară, când aci, când colea greu,
Vrând lor rău să nu le pară, el a muşcat tot mereu,
Pân' să sătură pe sine şi lăsă părţile mici;
Atunci le potrivi bine şi le dete la pisici.
Ele dar silite fură astfel a se mulţumi,
Dacă minte nu avură singure a-l împărţi.

DESPRE RUŞINARE ŞI NERUŞINARE

De oameni cine nu se ruşinează
Nici de Dumnezeu nu se-nfricoşază.
Însă
Să aibă cineva ruşine
Până unde să cuvine.
Adică:
Să aibă omul ruşine
Când face rău, iar nu bine.
Şi către neruşinoşi a zice:
Parcă mi-e ruşine mie
Că nu ţ-e ruşine ţie.
Şi
Îmi crapă obrazul de ruşine.
Mi să pare, de ruşine,
Că cade cerul pe mine.
Dar nici să fii de aceia:
Parcă n-are nas să ne dea obraz.
Căci
Omul cu ruşine piere.
Că
Nimeni nu dă pân' nu-i cere.

Şi
Toate-s cu timp şi soroc
Şi ruşinea l-al ei loc.
Foamea şi ruşinea
Nu se pot deloc uni
Într-un loc a locui.
Sunt ruşinoşi şi d-aceia care:
S-a învăţat dezbrăcat
Şi i-e ruşine-mbrăcat.
Sau
Îi este ruşine să mănânce bine.
Însă
A mânca nu e ruşine.
(Când mănânci cum se cuvine).
Căci
Omul la masă când şade,
Să mănânce cum să cade.
Iar nu cum zice:
Ş-a plecat gura şi nasul,
Ca când o să-mbuce vasul.
Nici iar
Nu sta ca un nemernic,
Dacă te cunoşti vrednic.
Adică:
Nu sta departe, ca să nu fii uitat,
Nici te vârî, ca să nu fii pe brânci dat.

Căci
Obraznicul are ceas când să ia ruşinea-n nas.
Şi
Cine are adunare cu cei fără ruşinare e tot
într-o defăimare.
Îndată îi zic:
Cioară lângă cioară trage.
Alte paseri nu-i sunt drage,
S-a văzut că
Celui fără ruşinare,
De-i dai ceva obraz, sare
Să ţi să urce-n spinare.
El
De certare nu se ruşinează,
De bătaie nu se-nfricoşază.
Dar însă
Îşi găseşte fără voaie
Lungul nasului să-i moaie.
Zicând:
I să moaie niţel nasul cel de oţel.
Şi
Găsi om meşteşugos a-i ciopli obrazul gros.

DESPRE OBRĂZNICIE ŞI CALICIE

Ce-mi este mojicul,
Ce-mi este calicul?
Unul ş-alt obraznic
Şi în zi de praznic.
Că
Omul calic şi obraznic
Merge nepoftit la praznic.
El
Ca porcul dă năvală.
Dar şi
Duce la tăvăleală.
De multe ori,
Ca oala, de mânuşe
Ajunge după uşe.
Obraznicul este:
Lasă-mă supt pat, lasă-mă în pat.

POVESTEA VORBII

Un călător într-o vreme lângă un sat înserând
Trase aci la o casă, femeii sălaş[1] cerând.

[1] Găzduire.

Femeia însă răspunse, zicând: – Nu poci, dragul meu!
Că bărbatul mi-e la moară şi-s singură numai eu.
– Şi ce vatămă – el zise – să priimeşti un drumaş,
Carele nu-ţi cere alta, decât numai un sălaş?
– Adevărat, – ea răspunse – aşa e după cum zici,
Că de te-oi priimi-n casă, nimica nu o să-mi strici.
Decât nu e cu cădere unei tinere femei
Să doarmă cu altu-n casă, când e dus bărbatul ei.
– Nu, nu, dragă, – el îi zise – nu cer cu tine-ntr-un loc,
Mă mulţămesc aci-n tindă şi la ziuă plec pe loc.
Se înduplecă femeia, auzind acest cuvânt,
Şi zise: – Aşa să poate, tot eşti l-adăpost de vânt.
El aşezându-se-n tindă, ca un foarte mulţămit,
Ea se închise în casă şi mai mult nu i-a vorbit.
Pe la miezul nopţii însă el, neliniştit de gând,
Se sculă, bătu în uşe: – Lele, lele! – 'ncet strigând –
Fă bine şi îmi deschide, te rog pentru Dumnezeu,
Că vântul bate prea rece şi mor tremurând mereu,
Ci lasă-mă după uşă, că tot e-n casă orcum,
Nu-ţi face păcat cu mine, să mă duc bolnav pe drum.
Femeia fiind miloasă, deschizând, îl priimi,
Ca aci, precum ceruse, după uşă a dormi.
Nu trecu două minute şi-ncepu iar a striga,
Zicând: – Lele, lele, dragă! îndrăznesc a te ruga,
Că tot ţ-ai făcut pomană şi în casă m-ai băgat,
Fă bine-ncai de mă lasă să viu acolo supt pat,

Că prin crăpătura uşii vine vânt săgetător
Şi m-a îngheţat cu totul, de tremur parcă să mor.
Femeia cea-ndurătoare iarăşi se milostivi
Şi supt patul ei să doarmă nu i să împotrivi.
Trecând însă puţin, încă, iar îl auzi strigând:
– Lele, lelişoară dragă! şi aci mor tremurând,
Că vine vânt şi mai rece din peretele crăpat,
Ci fă bine de mă lasă într-un colţişor în pat.
Pân-aici văzând femeia că i-a vorbit tot cinstit
Ş-într-un colţ aci în patu-i să doarmă l-a-ngăduit.
Dar el, neastâmpăratul, în pat dacă a trecut
Şi văzând-o că ea toate voinţele i-a făcut,
Îşi lungi nasul şi zise: – Dragă lele! Tot mi-e frig,
Aici încă mai rău tremur, uită-te cum mă-ncovrig.
Ci tot ţ-ai făcut pomană, te rog fă-o-ncai deplin
Şi mă lasă lângă tine să mă încălzesc puţin.
– Omule! – femeia zise – dar prea obraznic ai fost,
Întâi ceruşi numa-n tindă să te las la adăpost,
Apoi ceruşi după uşă, şi de acolo supt pat,
Până în cea după urmă, cerând, ş-în pat te-ai urcat;
Eu iar ţi le-mplinii toate, gândind că eşti om cinstit,
Dar tu, că ţ-am făcut bine, de proastă m-ai socotit,
Şi în loc de mulţămire, ca un om neruşinos,
Te-ntinzi cât nu ţi să cade cu obrazul tău cel gros.
Zicând astfel ieşi-ndată, strigă să vie Grivei,

Îi arată pe streinul cel lungit în patul ei,
Şi sumuţându-l asupra-i, şi el chiar cum îl zări,
Îl făcu-n grab să nu ştie uşa cum a nemeri;
Auzindu-i lătrătura şi fraţii lui din vecini,
Sărind şi ei deşteptară căţel, purcel şi găini;
Şi aşa toţi cu paradă, cu muzică de lătrat,
Cu supţiri şi groase glasuri, îl petrecură din sat.

Obraznicului însă
Orce o fi nu-i pasă,
Unde o ieşi să iasă.
Că
Porcului aci îi dai bice,
Şi el se-ntoarce şi zice:
Anţerţ[1] mă bătea p-aicea.
Omul obraznic,
Cineva or de-l cinsteşte,
Or cu vorba-l ocărăşte,
El una le preţuieşte.
Îl vezi numai,
Îţi stă înainte cu cracii
Ca ursu-n spinarea vacii.
Şi
Nu-ţi mai caută-n obraz,
Îţi dă cu liuleaua-n nas.

[1] Acum doi ani.

Şi
Îngroaşe obrazul.
Ia ruşinea-n nas în fiece ceas.
Că este
Cu obraz gros şi semeţ
Şi cu gură de orbeţ.[1]
Însă
Orşice obrăznicie
Curge tot din mojicie.
Şi
Tot cum după neam merg toate,
Din ce este nu-l poţi scoate.
Căci
Calicu-mpărat s-ajungă,
Cât de mulţi bani s-aibă-n pungă,
El până când nu va cere,
Nu mănâncă cu plăcere.

POVESTEA VORBII

Auzim din alte veacuri că un fecior de-mpărat
Preumblându-se prin ţară îmbrăcat în port schimbat
A văzut cu întâmplare-n marginea unui oraş
O prea frumuşică jună, cu chip ca de îngeraş;

[1] Cerşetor (orb.)

Care într-atât de dânsa inima i s-a rănit,
Cât asupra-i deodată gândul i s-a pironit;
Ş-astfel, cu desăvârşire în amorul ei căzând,
Începu să pătimească, somnul, liniştea pierzând:
Se afla în toată vremea fel şi chip a se gândi
Cum şi ce mijloc să facă el spre a o dobândi!
Şi de neamu-i vrând să ştie a trimis cercetător,
Care i-a şi spus că este fata unui cerşetor.
– Fie, – zise el – nu strică, slobod este la sultani
Ca să-şi ia soţii chiar roabe, cumpărându-le cu bani;
Legea văz că nu ne-nvaţă ca să căutăm la neam,
Dacă toată lumea-ntreagă este de la un Adam.

Asfel el după ce zise, o aduse în sarai (palat),
Unde ca o-mpărătească trăia ca în sân de rai;
Dar însă acele bunuri nu o mulţămea pe ea,
Îi părea că cu cerşitul cu mult mai bine trăia;
Acele mâncări luxoase nu o putea împăca,
Când le mânca „îi părea că după umeri arunca",
Mai de multe ori ea încă la masă dacă şedea
Se scula mai mult flămândă, de dânsa nu se prindea;
Dar însă şi nemâncată vreodată nu umbla,
Ci după masă în urmă se-ndopa când se scula,
Că mergea pe la dulapuri, se ducea pe la cămări,
Unde se afla în vreme feluritele mâncări,

Ş-închizându-se-năuntru mâna la ele-ntindea,
Zicând: „Faceţi-vă milă!" şi cerşea, ca când să-i dea;
Ş-apoi lua rămăşiţe d-ale mesii şi mânca,
Până se sătura bine, şi asfel se împăca.

DESPRE MOJICIE

Mojicul e tot mojic chiar şi în ziua de Paşti,
E un bogat şi calic şi un dobitoc, să-l paşti.
Că
Fie-n zarpale[1] de aur,
Nu este decât un taur.
Şi
Pe măgar cât să-l împodobeşti
Armăsar tot nu poţi să-l numeşti.
Că
Pe mojicu-l cunoşti după ochi,
Ca pe măgarul după urechi.
E ca un borcan,
Dinafară zmălţuit
Şi dinlăuntru mânjit.
Şi
Atât de treabă ce este,
Numai jujeu[1] îi lipseşte.

[1] Stofă de mătase, ornamentată cu flori, fire de aur şi de argint etc.

Că
Tu obrazul îţi întorci
Şi el dosul, ca la porci.
Pentru că
Porcul orîncotro face,
Lui tot noroiul îi place,
Din ce e nu-l poţi preface.
Că
Gardurilor dă ocol
Şi se trânteşte-n nomol.
Adică:
Zi cu un cuvânt, neam rău,
Zgârios ca un herăstrău.
Că,
Dac-a fost mojic întâi,
E şi pân' la căpătâi.
În zadar,
Salcia cât să căzneşti
Pom nu poţi s-o altuieşti.
Şi
Cioarei cât să-i cânţi măcar,
Ea tot îţi va zice „gar!"

[1] Un fel de jug pus la gâtul porcilor, pentru a-i împedica să treacă prin garduri.

Spun d-un nobil oarecare,
Ce avea coprinsuri[1], stare,
Însurându-se, ia fată
Nobilă iar şi bogată;
Şi trăind ei împreună
În iubirea cea mai bună,
Dumnezeu voind le dete
Vreo câţiva prunci tot fete,
Şi dintr-aceste-ncepură
Certe între ei şi ură;
El făcându-o cu vină,
Cum că ea e de pricină
Pântre fete să nu nască
Şi o parte bărbătească.
Ea iar netăcând ca mută,
Amândoi stând la dispută,
El în cele după urmă
Vorba hotărât îi curmă,
Că cu dânsa n-are pace
Un fecior de nu-i va face;
Şi fiind ea-ngreunată,
Zise: – Iar de-i face fată,
Zic o vorbă ca o mie

[1] Proprietăţi, avere.

Că nu-mi vei mai fi soţie.
Auzind ea cu-ntristare
Hotărâtu[1]-i de lăsare,
Plânge şi se amărăşte,
Neştiind iar ce va naşte;
Se gândea tot cum va face
Pe bărbatul său să-mpace,
Şi se ruga c-umilinţă
Celui ce i-a dat fiinţă,
Ca-ntr-un chip s-o lumineze
Şi spre bine s-o-ndrepteze.
Trebuind dar să sosească
Ziua, ceasul ca să nască,
El îşi ia tovaroşie
Şi se duce la moşie,
Ca să facă vânătoare
Pe la munţi, de căprioare.
La plecarea sa zicându-i
Ş-acel tot cuvânt lăsându-i,
Că d-o face iarăşi fată,
Să ştie că e lăsată,
– Iar fecior de îi va face,
Toată-n berlant[2] o s-o-mbrace.
Deci după a lui plecare

[1] Hotărârea, sentinţa.
[2] Briliant.

Ea fiind la întristare,
Zise către moaşă: – Mamă!
Foarte mult îmi este teamă
Nu cumva să fac iar fată,
Că să mor mai bine-ndată.
Moaşa ei prin cercetare,
Auzind a sa-ntristare,
Zise: – Lasă, fii în pace,
Supărare nu-ţi mai face,
Să te văz eu uşurată,
Fie chiar măcar şi fată,
Că avem noi meserie
S-o facem fecior să fie:
Că aseară p-o sirmană,
Am moşit-o de pomană
Ş-a făcut un băiat care
E frumos de soţ[1] nu are.
Bărbăţelul ei, săracul,
Este slugă în tot vacul
La o proastă meserie,
Adică la olărie.
Care d-astăzi până mâine
Biet munceşte pentr-o pâine,
N-a putut la ea să vie,

[1] Seamăn, pereche.

Nici ce a născut să ştie,
Şi uşor cu ea vom face
Cum vom vrea şi cum ne place;
De voi vedea că naşti fată,
Mă repez la dânsa-ndată,
Fac schimb, le luăm feciorul
Şi ne împlinim tot dorul.

Asfel moaşa cea cuminte
Mângâind-o cu cuvinte,
Fu cocoana uşurată,
Cu-ntâmplare iar c-o fată.
Moaşa cum o vede pleacă
Tocma la acea săracă,
Duce fata, se-nvoieşte,
Cu ceva o dăruieşte,
Şi cu elocventă limbă
O înduplecă şi schimbă;
Cum făcu această treabă,
Ia băiatul mai în grabă,
Aleargă cu el, se duce
Şi la nobila îl duce;
Care toate într-o noapte
Se făcură numa-n şoapte,
Între moaşă şi lăuză,

Altul fără să auză
Şi cuvânt fără să iasă
Nici la sluga cea din casă.

Dimineaţa se aude
Prin vecini, prin neamuri, rude,
Şi se răsipi cuvântul
Pretutindenea ca vântul,
Că cutare născu june,
Cu frumseţe de minune;
Şi ştafeta gata fuse,
La bărbatul ei se duse.
(Pentru că el când plecase
Vorbă către alt lăsase
Ca îndată să-l vestească
Orce s-o-ntâmpla să nască.)
El citind scrisoarea-ndată,
Cu inima bucurată
Dă amicilor o masă
Şi se-ntoarce-n grab acasă,
Pe doritul prunc îl vede
Şi mai bine se încrede.
Asfel dar a lor sfădire
Se preface-mpăciuire.
Carii şi cu vorbă bună

Sfătuindu-se-mpreună,
Cum şi moaşa cea isteaţă
Trebuind să fie faţă,
Cu nobleţe o rugară
Şi o şi îndatorară
Ca vro doică să găsească
Pruncul cel iubit să-l crească.
Să o caute să fie
Cum cunoaşte ea şi ştie.
Moaşa, ce era-nţeleasă
Ca o mehenche[1] aleasă,
„Bucuros“ zicând se duse
Chiar la care îl născuse;
S-a făcut c-o cercetează
Ş-a venit numai s-o vază,
Ea cum vede moaşa-n grabă:
– Ce face băiatu? – 'ntreabă.
Dar bătrâna cea cu dracul
„Pe loc îi găsi capacul“,
Şi îi zise: – Mămuşoară,
Fie-i ţărâna uşoară',
C-a murit şi-l îngropară
Încă de alaltăseară.
Zău! tu eşti de fericire!

[1] Isteaţă, şireată.

„Ț-avut Dumnezeu de știre“,
Căci cum lipsa te apasă
De-ți murea și el în casă,
Tu ai fi avut ce pune
Ca să-i faci îngropăciune?
„Știe Dumnezeu ce face“,
El mângâie pe sărace.
Tu dar ca o norocită
Ești cu două folosită,
Una că ai și fetiță,
Ș-al doilea ai și țiță,
Care d-aci înainte
O să te aducă-n cinste:
Că eu ca o moașă iară
Am moșit chiar și aseară
P-o cocoană prea bogată,
Și de dânsa sunt rugată,
Cu bărbatu-i împreună,
Să-i găsesc o doică bună,
Și plecasem a mă duce
Spre a le o și aduce,
Dar mi-a fost în gând de tine
Ca să-ți fac acest mult bine,
Să te duc la așa casă,
Să trăiești ca o crăiasă.

– Mamă! – zise ea – sunt gata,
Merg, dar nu mă-ndur de fata,
Că și chiar bărbatu-mi zise,
Pe la mine când venise:
După ce vei naște, dragă,
Mergi vro doică de te bagă,
Decât nu mă lasă mila
Ca să depărtez copila.

Moașa care vrea chiar asta,
A răspuns către nevasta:
– Și de fată fii în pace,
„Că vom face ce vom face“;
Sunt femei sărace multe,
Care chiar aci în curte
Vom putea aduce una
Cu puțin plătind pe luna,
Ș-astfel o să aibi prin mine
Și copila lângă tine;
O să zic că-mi ești nepoată
Și ce vrem o să se poată.

Moașa dar cu câte-i spuse
„La prochimen[1] o aduse“,

[1] Obiectul convorbirii.

Şi o duse să doicească,
Chiar copilul ei să-l crească,
Cu iconomii[1] c-aceste,
Făr-a şti că al său este,
Să se afle şi fetiţa
Tot pe lângă coconiţa.

Deci crescând băiatul mare,
Ş-întii şi după-nţercare,
Şi de când umbla ca broască
Începu să se cunoască
„Că este o floricică
Nasul care îţi băşică";
„C-alta e mirosul floarei
Ş-alta este al putoarei";
„Alt miros dă florăria
Ş-alt miros dă bălăria".
Astfel dar şi copilaşul,
Ce-l numea toţi coconaşul,
S-a văzut de vârstă mică
C-o să iasă o urzică,
Sau o floricea de laur,
Deşi cheltuia ei aur,
Dându-l să înveţe carte,

[1] Aranjamente, meşteşuguri.

Ş-a urma ştiinţi înalte;
Îi era de surdă toate,
Nu putea la cale scoate,
„Că prostia din născare
Niciodată leac nu are";
Nu putea nimic să-nveţe
Nici din vorbă, nici din beţe;
Dar năravurilor rele
Era eminent la ele;
Mişeliile din lume
Le ştia el tot anume;
El ştia să-njure bine
Şi cântece de ruşine;
Învăţase şi la fluier,
Încă şi din buză şuier,
A se tăvăli-n gunoaie
Ş-a se juca cu noroaie.

D-alde aste ş-alte multe,
Şi mai mari şi mai mărunte,
Nobilei fiind văzute
Nu i se părea plăcute;
Se amăra, ofta-n sine,
Neamul lui ştiindu-l bine,
Însă ce era să facă,

Taina trebuia s-o tacă!
Dar când își vedea copila,
Îi rănea ficații mila,
Căci fiind c-a doicii fată
Mai prost era și tratată;
Însă oricum, trandafirul
Deși îl cuprinde știrul,
Fața-i tot se osibește
Și frumos tot mirosește.
Într-acest chip și fetița
Îi arăta chipul vița,
Toata ei delicatețǎ,
Îi adeverea noblețǎ;
Mai vârtos înțelepciunea,
Spiritul și isteciunea
O făcea la toți iubită
Și cu dragoste privită;
Nobilul chiar din cuvinte
Cunoscându-o cuminte,
Și că când s-o face mare,
O să fie de mirare,
Nu o depărtă din curte,
Deși avea fete multe,
Ci la-nvățături o dete
Ca și p-ale sale fete;

Doica iar rămase-n casă,
A sluji ca jupâneasă.

Fata dar învățătura,
Cartea cum și cusătura,
Prin silința ei cea multă,
Le trecu în vreme scurtă,
Și se procopsi în toate
După cât natura poate;
Care și cu osebire
Se făcu mai de iubire;
Mama-i cea adevărată,
Ca pe însăși a ei fată,
O purta-mbrăcată bine
Ș-o avea tot lângă sine;
Căci pre celelalte fete
Pe la casa lor le dete;
Cum și nobilul ei tată
O iubea chiar c-a sa fată,
Pentru-a ei înțelepciune
Și urmarea-n purtări bune.

Dimpotrivă pe băiatul
Îl mustra tot cu certatul,
Se mira cu ce cuvinte

Să-i mai bage în cap minte
Şi se necăjea în sine
Cum să facă răul bine;
Dar toate-i erau degeabă,
Nu-l putea face de treabă.
Abia pân' se făcu mare
Trecu şcolile primare;
Care-n cele după urmă
Toată-nvăţătura curmă
Şi rămase prost în lume,
Purtând de procopsit nume,
De la cei ce îl văzuse,
Că de mic prin şcoli crescuse.

Deci acest fecior şi fată
Cu doică, mamă şi tată,
Într-o zi de vară bună,
Se duseră împreună
La moşie să se plimbe
Aerul ca să-şi mai schimbe;
Sătenii toţi cum aflară
Cu mari, cu mici alergară,
Să se plângă fiecare
Spuind păsul său ce-l are,
Cerând dreptăţi a le face

Ş-între dânşii să-i împace
De pagube, de ispasuri[1],
De pierderi şi de pripasuri.[2]

Între alţi vine de faţă
Şi un biet cioban c-o caţă,[3]
Cu un sătean din moşie,
Care avea a sa vie
Şi oile-n ea intrase
Peste tot de o stricase;
Pentru carele săteanul
Apucase pe ciobanul,
Paguba să-i împlinească
Şi tot rodul să-i plătească.
Nobilul l-acea pricină
Socotind cui să dea vină,
Fiul său răspunse-ndată,
Făcându-le judecată
Şi hotărârea le curmă,
Ca să-i ia săteanul turma
Pentru via cea păscută
Şi păgubirea făcută;

---

[1] Pagube pricinuite de vite la câmp.
[2] Pierderi de animale (rătăcite, intrate pe pământ străin).
[3] Băţ lung cu cârlig la vârf, cu care ciobanii prind oile.

Care auzind ciobanul
Începu plânge, sirmanul,
Ş-a se văita că rămâne
Stins, sărac, fără de pâine!
Dar faţă fiind copila,
Nu-şi putu stăpâni mila,
Ci cu mintea sa pătrunse
Şi într-acest chip răspunse:
Cum că nu este cu cale
Ca să-i ia oile sale,
Căci ele alt nu stricară,
Ci numai rodu-l mâncară;
Prin urmare şi ciobanul,
Rodul să-l dea la săteanul,
Adică: cu fătăciunea
Să plătească stricăciunea;
Iar turma să nu-i atingă,
Pe bietul cioban să-l stingă.
La această judecată
Ascultând nobilul tată,
Se cuprinse de mirare
Pentru mintea ei cea mare
Şi hotărî judecata
După cum o făcu fata.
Dup-aceasta-n multe rânduri

Pentru dânsa stând pe gânduri
Zise către-a sa soţie:
– Dragă, cum îţi pare ţie?
Fata asta mult îmi place,
Nu vom putea oare face
Să o-nsoţim cu tot rostul,
Cu feciorul nostru, prostul?
Că precum e ea cuminte,
În purtare ş-în cuvinte
Şi „pe el capul nu-l taie
La doi boi să-mparţă paie",
Ea o să-l chivernisească,
În lume cum să trăiască;
Că de-l vom uni cu altă
De o viţă mai înaltă,
Păcat cu dânsa vom face
Că n-o să trăiască-n pace.

Soţia sa, cum ştim bine,
Că păstra secretu-n sine,
Zise: – Fă cum e cu cale,
Că eu mă plec voii tale.
Asfel după ce vorbiră,
Pe loc îi şi însoţiră,
Cu nuntă, cu cununie
A trăi în căsnicie.

Sfârşind nobilul aceasta,
Zise către el nevasta:
– Noi ăstor copii acuma
Le suntem tata şi muma
Şi fără deosebire,
Îi avem la o iubire,
Or fata asta crescută,
Or că în locu-i feciorul,
Care ne-a împlinit dorul.
Acum tot atâta face,
S-a făcut, nu să desface,
Decât fata să ştii bine
Că e născută de mine,
Iar băiatului i-e muma
Doica ce-o avem ş-acuma,
Care însăşi ea nu ştie
Aceasta iconomie.
Zicând aceasta se puse
Şi toate pe larg îi spuse.

Ascultând el cu mirare
A soţii sale urmare,
Începu cu vorbă mică
Pentru băiatul să zică

Nobilei sale neveste
Proverburile aceste,

Adică:
Nici salcia pom, nici mojicul om.
Şi
Nici talpa casii cerc de bute,
Nici mojicul boier de frunte.
Că
Raţa sălbatecă nu se domesticeşte.
Şi
Pe porcul nu-l faci să bea apă din fedeleş.[1]

[1] Vas în care se aduce apa de băut la câmp.

DESPRE MOJICIE IARĂŞI

Paserea după ce se cunoaşte? – După cântec.
Şi
Mojicul după ce se cunoaşte? – După vorbă.
Că
E politicos ca gardul, îţi jupoaie obrazul.
Mojicul
Nu-şi cunoaşte lungul nasului.
Că
De unde ştie ciobanul ce lucru e şofranul?
Că
Omul neslujit e ca lemnul necioplit.
Te pomeneşti că
Îţi trânteşte vorba ca ciomagul.
Zicând:
Nu căuta ce am fost, ci te uită acum ce sunt.
Şi
Nu te uita la cojoc, ci te uită ce e supt cojoc.
De aceea
Nu te băga în tărâţe, că te mănâncă porcii.
Însă
Dumnezeu să te păzească de ţiganul turcit şi de mojicul grecit.

Şi
Dumnezeu să te ferească de bătaie cerească, de urgie-mpărătească şi de pâra mojicească.

POVESTEA VORBII

Un împărat prea cuminte, rugile când îşi făcea,
Pe lângă alte cuvinte şi aceste el zicea:
„Dumnezeu sfânt să păzească
Toată firea creştinească
De bătaia cea cerească,
De urgia-mpărătească,
Şi de pâra mojicească."
Fiul său, ce totdauna la rugi cu el pus era,
Toate le zicea, dar una nu-i plăcea, îl supăra.
Nu-i venea să se smerească[1] să zică acest cuvânt:
„Şi de pâra mojicească să-l păzească Cel preasfânt."
Zicând: „Ce putere are un mojic, prost, nătărău,
Unuia împărat mare prin pâre să-i facă rău?"
Împăratul dacă vede că nu îl poate muia,
Să-l facă pe el a crede ceea ce-l povăţuia,
Gândindu-se făcu planul, zicând: „Voi să-l pedepsesc."

---

[1] Să se umilească.

Şi cheamă-n grab pe ţiganul, potcovaru-mpărătesc,
Căruia din întâmplare atunci dintr-un foişor
Căzuse şi îi murise copilul său cel micşor;
Îi porunceşte în taină ca, cu cârdul ţigănesc,
Să se scoale să dea jalbă de fiul împărătesc,
Cu dovezi s-aducă pâră, orcum vor şti mai urât,
Că el de sus îmbrâncindu-l cu zile l-a omorât.
Deci îngropând pe copilul potcovaru-mpărătesc,
Râdică, dovezi aduce tot sălaşul ţigănesc,
Dau jalbă către-mpăratul, cu jurăminte pâresc,
Că i-a-mbrâncit pe copilul feciorul împărătesc.
Împăratu-nfăţişază pe fiul său în divan,
Dovezile-l fac să crează că a-mbrâncit pe ţigan.
Pentru care împăratul chiar singur a hotărât
Să-l dea să-l aibă ţiganu-n locul celui omorât.
Aşadară fără voie feciorul de împărat
A trebuit să se ducă, tatăl său precum l-a dat;
Şi deosebi împăratul pe potcovarul chemând
Îi dă straşnică poruncă pentru fiul său, zicând:
– Îţi poruncesc ca îndată cum te vei duce cu el,
Să-l îmbraci în haine rupte, să nu-i faci hatâr
vrun fel
Şi să-l pui la foi să sufle tocma ca pe un ţigan;
Când vezi că nu te ascultă îngrozeşte-l din ciocan

Şi cu praftoriţa[1] udă mai adese să-l loveşti,
Dă în el, numai păzeşte undeva să nu-l sluţeşti;
Că voi pentru o greşală în asfel să-l pedepsesc,
Decât cum zic tu ascultă cele ce îţi poruncesc.
Deci ducându-se ţiganul cu porunca înarmat,
Le-a urmat toate întocma cu feciorul de-mpărat;
Îl îmbracă-n nişte zdrenţe ca p-o slugă de ţigan,
Negre,-n cărbuni tăvălite, de nu făcea nici un ban;
Îl puse la foi să sufle şi cu barosul să dea,
De nu putea, vai de dânsul! cu praftoriţa-l lovea;
De câte ori stropea focul cu dânsa îl atingea
Şi obrazul, nasul, gura îi umplea şi îl mânjea.
Pedepsele aste toate trebuind să ia sfârşit,
După trei zile-mpăratul iertă pe fiul greşit;
Şi trimeţând îl aduse iar cu cinste la palat,
Spălat şi îmbrăcat bine ca un fecior de-mpărat.
Apoi seara împăratul mergând să se roage iar,
A rostit ca mai-nainte aceleaşi cuvinte chiar.
Fiul său, ce împreună sta-ngenucheat pre pământ,
Zise: – Tată! mai va încă să zici şi acest cuvânt:
„Dumnezeu sfântul să ne păzească
Şi de praftoriţa ţigănească."

[1] Unealtă cu care se stropesc cărbunii când se înfierbântă fierul.

Atunci împăratu-n sine de vorbele lui râzând
Şi isprăvind rugăciunea pleacă în iatac zicând:
„Omul până nu pătimeşte nu să învaţă.
Şi
Până nu dă cu capul de pragul de sus, nu vede
pe ăl de jos.
Şi tocma
Când îi dă cuţitul de os.“

DESPRE FRICĂ ŞI VITEJIE

În vremea războiului e mai scump fierul decât aurul.
Şi
Cine e viteaz, în urma războiului se cunoaşte.
Că
După război se vede capul viteazului şi urma
fricosului.
Lupului de i-ar fi frică de ploaie, ar purta ipângea[1].
Şi
Leoaica numai un pui face şi bun.
Şi
Omul voinic nu se sperie de toate muştele.
Mulţi se laudă zicând:
Dezlega-voi sacul, vedea-vei pe dracul.
O să cauţi în gaură de şarpe să te ascunzi.
Şi o să strigi:
Ieşiţi, morţi, să intrăm noi, că e vremea de apoi.
Dar
După război mulţi viteji se găsesc.
De cei
Cu coraj de găină moartă.

[1] Manta cu glugă.

Ş-apoi
Nu ţ-e necaz când te izbeşte un armăsar, ci
când te trânteşte un magar.
Dar
Când geme mortul, şi dracul moare de necaz.
Însă
Vulpea nu se sperie de ăl de să laudă seara, ci
de ăl de mănâncă dimineaţa.
Sunt mulţi:
La plăcinte înainte şi la război înapoi.
Sau
La război în coadă şi la fugă în frunte.
Zicând:
Fuga e ruşinoasă, dar e sănătoasă.
Şi
Îşi face spaimă singur, ca calul de vânt.
Şi
Fuge ca dracul de tămâie.
Strigând:
Apropie-te, crâng, depărtează-te, câmp.
Şi
Fuge, ca când îl goneşte cu bici de foc.
Şi
Stai pitit ca iepurele şi ciuleşte urechile.
I să face în cap părul măciucă.

Şi
Tremură de parcă îl găsesc toate năbădăile.
Şi
Parcă i-a dat cineva mătrăgună.
Şi
I se face faţa ca turta de ceară.
Că
Omul fricos totdauna umblă cu gheaţa în sân.
El
Se sperie de toate buruienile.
Şi
Părul în cap i se zbârleşte
De frică, când povesteşte.
Şi
N-are-mprejur biet nimica
De unde să-şi lege frica.
Zicând:
De frică inima-n mine
Se lasă în jos pe vine.
Şi
Se sperie de umbra lui
Şi se uită-n urma lui.
Fricosului
De o gângane mică
Păru-n cap i se ardică
Şi pielea i se-nfurnică.

Când vede groaza,
Fuge ca câinele cu coada între picioare.
Că
De o umbră, d-o nălucă,
Frigurile îl apucă.
Numai când
Este la largul lui şi la strâmtul altuia.
Zice:
Înfricoşază-ţi cusurul, să nu-ţi umple...
Şi
Dacă n-ai bătut cur mic,
Nu-nfricoşa p-ăl voinic.
Că numai
Babele cu sânge bătrân
Să sperie şi scuipă-n sân.
Iar când
Îi iei la trei parale,
Atunci
Mai multe din c...b...
Decât la tabaci[1] meşini.
Şi
Bea niţică apă rece,
De sperietură a-i trece
Şi altădată, ca şoarecii când cânta jucând hora:

[1] Tăbăcari.

Sus de mână, jos de vână şi mai aproape de gaură.
Cu toate acestea,
Frica păzeşte pepenii.
Şi
Câinii sunt paza oilor.
Că
Mai rău se sperie cineva din auzit decât din văzut.

POVESTEA VORBII

O vulpe odinioară (povestea strămoşii mei)
Mergea seara să vâneze, după obiceiul ei,
Şi mai cu seamă adese se ducea la moară-n sat,
Unde găsea gâşte, raţe şi găini pentru vânat.
Aşa şi un cotoi iarăşi venea pe lângă taraşi[1],
Că găsea să prinză şoareci şi mari şi mititei, graşi.
Aci vulpea cu pisoiul întâlnire des având,
Amândoi se-ndrăgulriră, unul altuia plăcând.
Intrară şi în tocmeală d-a se lua amândoi,
A trăi în căsnicie ş-a se mângâia-n nevoi.
Aci făcură şi nunta, puind masă de vânat.
Mâncară, se veseliră şi să joace s-au sculat.
Pisoiul îşi drese struna şi răsună grosul bas,
Iar vulpea cânta cu vorbe, slobozind ascuţit glas:

[1] Stâlpi de poartă.

– Bine este doi cu doi
Şi noi, neică, amândoi,
Bine era mai de mult,
Dar noi, neică, n-am ştiut...

Când era ea să mai zică, un câine îi auzi
Ş-îndată şi el la nuntă pe fugă se repezi,
Dorind şi el să se prinză cu aceşti tineri la danţ
Şi să joace vreo polcă, vreun vals sau cotrodanţ;[1]
Dar cotoiul pierdu cheful îndată cum l-a zărit,
Vulpea tăcu cântecelul, îl lăsă neisprăvit.
Şi croindu-o la fugă spre pustie amândoi,
Tocma în crâng se opriră a se uita înapoi.
Ocărând aci pe câine vulpea cu glas înţepat
Nu vrea nicidecum să-l ierte (deşi era el în sat),
Zicând: – Ai văzut mojicul cu obrazul gros, necioplit,
Cum venea-n fugă la nuntă, fără bilet, nepoftit?!
Ce? Te-ai speriat, bărbăţele? Răspunse el:
– Aş! nimic!
Nu se prea sperie lesne o inimă de voinic;
Dar n-am vrut să fac gâlceavă, la nunta mea
c-un netot,
Că ţi-l făceam să se lingă de cinci-gheara mea pe bot;

[1] Contradans (dans executat de mai multe perechi, aşezate faţă în faţă.)

Şi repezindu-mă-n grabă mă suiam în vreun loc,
Stam aci fără să-mi pese ş-îmi băteam de dânsul joc;
Dar îmi era pentru tine, că din mână te pierdeam,
Ş-atunci, cu inima friptă rămâind, mă prăpădeam.
Mireasa l-aceste vorbe negreşit că ar fi plâns,
Dar nu-i putea veni jale de gâdilituri şi strâns,
Ci cu hohote şi râsuri, fiind departe de câini,
Ca să piarză supărarea îl luă iarăşi de mâini,
Şi cu el hora, sărita, vizunia-nconjurând,
Răsuna cu glas din gură acest cântecel, zicând:
– Bărbăţelul meu,
Voinicelul meu,
Mult e inimos,
Mult e nefricos.
Deşi am fetit,
Dar am nemerit,
Luai pui de drac,
Tocma după plac,
N-am frică defel
De nimeni cu el.

Cumătrul lup, care-n vreme umblă ca un vătăşel,[1]
Trecând p-aci cu-ntâmplare ş-auzind joc, cântecel,
Cu raport despre acesta degrab în fugă s-a dus
Şi la leul, împăratul dobitoacelor, l-a dus.

[1] Curier.

Leul, cum citi raportul, pe lupul a întrebat:
– Dar n-ai aflat tu pe cine a luat ea de bărbat?
– Nu ştiu, – îi răspunse lupul – că în casă n-am intrat,
Dar fără să văz îmi pare că pe dracul a luat.
– Cum aşa? – zise-mpăratul – după ce ai cunoscut? –
– După cântec, – el răspunse – că cam nu prea mi-a plăcut.
Când vorbea acestea, iacă cuviosul urs veni
Şi cu smerenia toată-naintea-i se ploconi.
Mistreţul grof după dânsul îndată intră şi el,
Gras, gros, umflat ca cu ţeava, şi se închină la fel.
Porunci leul îndată să le dea câte un jeţ,
Puind pe ursul în dreapta şi-n stânga porcul mistreţ.
Apoi le citi raportul de rând în jos şi în sus,
Pentru măritişul vulpei, care lupul l-a adus.
Se uitară toţi la dânsul şi cruciş şi curmeziş
Şi se zbârliră de groaza al acestui măritiş,
Zicând: – D-o fi luat vulpea chiar pe dracul de bărbat,
Ne-a făcut pe toţi papară, suntem periţi, ne-a mâncat;
Dar, după povestea vorbii, niciun lucru să nu crezi
Aşa, din auzit numai, cu ochii până nu vezi;
Însă altfel nu să poate decât un prânz să gătim
Şi pe vulpea cu bărbatu-i la masă să o poftim;
Şi de va fi chiar şi dracu, cum suntem noi grămădiţi,

Luptându-ne împreună, tot putem fi mântuiţi,
Decât câte unul-unul prin păduri a ne afla,
Şi cu noi prea cu lesnire pântecele a-şi umfla;
Iar de nu va fi bărbatu-i drac, după cum auzim,
Atunci îl facem prieten şi împreună prânzim.
Zise leul: – Prea bun este acest sfat care mi-l daţi,
Dar şi aşa ciudat vine ca să fim asiguraţi;
Căci pe dracul vreodată din noi cine l-a văzut?
Şi ca să-l putem cunoaşte este prea de necrezut.
De unde ştim alb e, negru, galben, roşu, or altfel,
Şi cum l-om zări îndată să zicem că este el?
Noi auzim că-n oraşe, prin acest mare pământ,
C-ar fi multe dobitoace şi nu le ştim ce fel sunt;
Că noi la ele nu mergem, nici ele la noi nu vin,
Nu ne-am văzut unii p-alţii chiar o dată cel puţin;
Asemenea şi de dracu numai doar cât auzim
Că ar fi cea mai rea fiară ş-ar fi făcând mari cruzimi.
Dar până-ntr-acest ceas Sfântul ne-a ferit ca să-l vedem,
Fie că ăst loc departe, d-al vedea lipsă n-avem.
Dar dacă vrăjmaşa vulpe legea cumva a călcat,
Ca numai rău să ne facă cu dracu s-o fi-ncurcat,
Trebuie prin chibzuire să facem toţi vreun plan,
Ca să ne ferim de răul acestui cumplit duşman,
Cu toate aceste, lupul să se ducă a-i pofti

Şi în grab să se întoarcă cu răspuns a ne vesti.
Apoi vom vedea ce-om face, atuncea vom hotărî,
Vom găsi fieştecare loc capul a ne vârî.
După ce se sfătuiră în felul de mai sus zis,
Gătind masă, fu îndată vătăşelul lup trimis,
Ca să poftească pe vulpe la prânzul împărătesc,
Cu soţul ei dimpreună, să vie, că îi doresc.
Se repezi lupu-ndată ca un grabnic curier,
Ardicând pulbere-n urma-i ca norii până la cer.
Şi tocma drept vizunia tinerilor când veni,
Începu-ncet să păşască, corajul îi conteni;
Nici nu îndrăzni să intre, ci tăcerea-şi deslegă
Şi cu sfială d-afară, din depărtare strigă:
– Cumătră! Cumătră vulpe! – Cine e? ea a răspuns.
– Ia poftim până afară, îi zise el, stând ascuns.
– Dar ce vrei? întreabă vulpea, până la uşă ieşind.
– Sunt trimis, – răspunse lupul, de prin stuf capul ivind –
A auzit împăratul cum că te-ai căsătorit
Şi prea mult îi pare bine că soţ bun ţ-ai nimerit.
De aceea vă pofteşte ca să veniţi mai apoi,
Fiindcă azi are masă, să prânziţi şi amândoi.
Zise ea: – Cât pentru masă, din parte-mi bucuros eu,
Dar să-ntreb, să văz, voieşte să meargă bărbatul meu?
Auzi bărbate! ne cheamă, spune-mi ce răspuns să dau.

„Mârâmiau" auzind lupul, i s-a părut prea ciudat
Şi dete înapoi fuga cu totul înspăimântat,
Ajungând la împăratul şi de frică tremurând,
Ostenit, cu limba scoasă, sufla şi spunea zicând:
– Împărate! Nu e bine, să ştii că ne-am prăpădit.
Îl întreabă leul: – Spune-mi, ce ţi-a făcut? Ce-ai păţit?
– E! d-aş fi stătut, – el zise – ce ştii ce mi se-ntâmpla?
Crez că mă învăţa minte curier a mai umbla.
– Ei bine!, – îi zise leul – l-ai văzut? Ce fel era?
– Nu l-am văzut, – el răspunse – dar glasu-i mă-nfiora.
Vorbi o limbă pocită, pentru care eu mă leg
Şi mă prinz pe capu-mi cum că numai dracii i-o-nţeleg;
Decât ea bucuros prinse[1], dar nu ştiu de vor veni,
Şi mai bine ar fi dacă bărbatu-i nu va voi,
Auzind leul aceste, ceru de la ceilalţi sfat,
Zicând: – Spuneţi ce să facem, că nu e de amânat,
Ci trebuie mai în grabă vrun fel a ne folosi.
Că ei o fi plecat poate şi îndată vor sosi;
Eu găsesc de cuviinţă că aici să nu şedem,
Ci mergând să ne ascundem care pe unde putem
Şi pre ascuns cu ocheanul în drumul lor să privim,

[3] Acceptă, primi.

Ca din cale depărtată uitându-ne să-i zărim;
Şi de va fi, cum să zice, bărbatul vulpei vrun drac,
Să nu faceţi vro mişcare, ci să tăceţi şi să tac;
Că ei, negăsind pe nimeni, o să şază ce-o şedea
Şi o să plece acasă, de treaba lor a-şi vedea.
Aste vorbindu-le leul, toţi ziseră-ntr-un cuvânt:
– Câte le-ai zis, împărate, toate înţelepte sunt.
– Dacă e aşa, – el zise – faceţi-vă toţi în părţi,
Că eu m-ascunz dup-o stâncă pe marginea
acestei bălţi.
– Eu iar – îi răspunse ursul – sus în ăst copaci mă sui
Şi prin frunza lui cea deasă orce voi vedea vă spui.
Porcul zise: – Şi eu iarăşi jos în frunzet mă-nvelesc,
Lupu-şi găsi şi el locul, vârându-se într-un stuf,
Ca să poată fugi lesne când va vedea vrun zăduf.
Vulpea dacă intră-n casă şi cotoiului i-a spus,
Zise el: – Dragă nevastă! Eu pân-acum nu m-am dus
Să văz împăratul cum e, precum şi pe mine el,
Nu ne ştim unii pe alţii, cum suntem şi în ce fel;
Ba nici nu ştiu înaintea-i cum să mă înfăţişez,
Nici cum să mănânc la masa-i, nici pe scaunu-i să şez.
Ci ia să şedem mai bine în căscioara-ne aici
Şi de va fi vro-ntrebare, doar vei şti tu ce să zici.
Cineva cu o minciună scapă de alte nevoi,
Dar încă de la o masă să nu putem scăpa noi?

Îi zise ea: – Ba, bărbate, ai să mergem să mâncăm,
Că se mânie-mpăratul hatârul dacă-i stricăm,
Chiar şi politica[1] cere să mergem să-l salutăm,
Să-i facem închinăciune şi mâna să-i sărutăm,
Necum să fim poftiţi încă şi să urmăm în alt fel,
Să ne purtăm mojiceşte şi să nu mergem la el!
– Dacă e aşa, – răspunse bărbatul ei – bine dar,
Apucă de te găteşte, şterge-ţi ăl cojoc murdar.
Se sculă vulpea îndată şi în cel mai grabnic pas
Se scutură de ţărână, se linse pe bot, pe nas.
Cotoiul iar, ca şi dânsa, scuipă în labă pe loc
Şi la cap se netezeşte, la coadă şi într-alt loc;
Apoi luându-şi nevasta de braţet ca un bărbat.
Plecară pe potecuţă să se ducă la palat.
El însă, zglobiu la fire, tot în jocuri se ducea,
Sărea şi glumea cu dânsa, mii de comedii făcea.
Leul, cum sta după stâncă, tot adesea întreba
Pe urs, zicând: – Cuvioase, vede-să ceva, au ba?
Ursul răspunse că vede cu vulpea un ce viind,
Cu mult mai mic decât dânsa şi ca un drac tot sărind.
Îi zise lui împăratul: – Poate îţi pare aşa,
Unde îl vezi de departe, dar nu te înfricoşa;
Întinde ocheanul bine şi te uită mai frumos,
Ţine-l tot spre acea parte, nu-l lăsa din mână jos,

[1] Politeţea.

Ca nu cumva făr' de veste cu ei să ne pomenim,
Cum vorbim să ne auză şi ceva să pătimim.
– Coraj! coraj! să n-ai frică, – strigă porcul către leu –
Căci când vor veni aproape, paşii lor îi auz eu.
Deci, precum am zis, mâţoiul cu vulpea pe drum viind
Şi într-o parte şi alta făcând zglobii[1] şi sărind,
Văzu pe o coţofană sus într-un copaci cântând
Şi se opri aci-ndată, către mireasă zicând:
– Nevastă! Iacă ploconul, îngăduieşte niţel
Să ţi-l prinz ca să ne ducem la împăratul cu el.
Aceasta zicând, îndată se urcă în copaci sus
Ş-într-o clipă cu iuţeală gheara pe dânsa a pus.
Ursul, care aste toate cu ocheanul le-a văzut,
Că ar fi chiar necuratul desăvârşit a crezut;
Şi de spaimă cu cutremur zise-mpăratului leu:
– Suntem periţi toţi, stăpâne, după cele ce văz eu:
Dacă el o zburătoare o prinse din vârf, de sus,
De m-o vedea şi pe mine, apoi, ait! atunci m-am dus;
A avut dreptate lupul într-atât de s-a speriat,
Dar sî-î! staţi în tăcere, că iacă s-apropiat.
Stând ei astfel în tăcere şi ascunşi, cum am zis, toţi,
Ajunseră şi intrară în casă tinerii soţi;
Carii văzând masa-ntinsă şi pe nimenea aci,
Fu pricina ca să iasă la uşă, d-a se suci
Ş-a privi când de o parte, când de alta nencetat,

[1] Zburdălnicii, glume.

Că doar vor vedea să vie marele lor împărat;
Dar şezând cu amânare pe verdeaţă ş-adăstând,
Un ţânţar din întâmplare dintr-un loc în alt zburând,
Viind s-a pus pe urechea a mistreţului ascuns
Şi fără ceva să-i pese, înfigând botul, l-a-mpuns.
El tot scutura urechea să fugă, a nu-l pişca,
Până când zări pisoiul frunzele care mişca
Şi gândind că şoareci umblă, deodată s-a sculat,
Zicând către vulpe: – Dragă! o să mai prinz un vânat,
Să te uiţi acuma numai cum ţi-l mănânc viu, nefript.
Şi în loc sărind cu gheara, dinţii-n urechea-i ş-a-nfipt.
Mistreţul îngrozit foarte, gândind că n-o mai scăpa,
În râu ca nebun dând fuga, din puteri strigând, ţipa:
– Fugiţi! fugiţi, vă mănâncă, pe mine m-a şi răpus!
Cotoiul de spaimă sare să scape în copaci sus,
Ursul, părându-i că vine şi pe el a-l nimici,
Din copaci jos să aruncă şi să lungeşte aci,
Făr-a putea alt să zică decât numai: – Mor! mor! mor!
Lupul, cum auzi iarăşi, alergă la leu ca-n zbor,
Strigând: – Ce stai, împărate? Că mâncă pân-acum doi,
Şi acum îndată vine să ne prinză şi pe noi.
Leul auzind pe lupul dându-i astfel de raport
Zise: – Decât viu în gheara-i, mai bine în apă mort.
Şi închizând ochii-ndată în valuri s-a aruncat;
Lupul şi el după dânsul asemenea a urmat.

Cotoiul în acea clipă pe ursul sus când văzu
De spaimă sărind îndată ca o minge jos căzu
Şi să-nfipse-n ţandăra unui copaci rupt de vânt,
Care era ca o ţeapă ardicată de pământ.
Vulpea iar în acea groază de spaimă fierea-i plesni,
Somnul cel lung o cuprinse şi nu se mai pomeni.

DESPRE VICLENIE

În faţă[1] una-ţi vorbeşte
Şi în dos alta-ţi croieşte.
Şi
În ochi cu gura te unge
Şi-n dos cu ac te împunge.
Şi
În faţă dinţi îţi albeşte
Şi inima îşi negreşte.
Şi
În faţă te netezeşte
Şi în spate te ciopleşte.
El este
C-albina,-n gura cu miere
Ş-în coadă cu ac şi fiere.
Vicleanul
Fâţâie coada ca vulpea, în toate părţile.
Îl vezi numai,
Bună ziua, toată ziua şi din cap la toţi mereu
moţ.

[1] Tipărit: *faţa.*

Şi
Te mângâie cu ghimpi.
Şi
Te atinge cu bumbac.
Pe vicleanul
Cât să umbli că-l pipăieşti,
Nici în piua nu-l nemereşti.
Cum a zis unul:
De scund este scund,
Dar nu-i dai de fund.
Cu un cuvânt,
Este taler cu două feţe.

POVESTEA VORBII

Oarecare meşteraş
A trimis un băieţaş
Cu un taler rudăresc,[1]
Cu două feţe, prostesc,
Ca să ia de la băcan
Icre roşii de un ban;
Îi mai dete şi alţi doi
Să ia icre negre moi.
Băiatul cam prosticel,
Cerând icre de un fel,

[1] Făcut de rudar (ţigan lingurar), grosolan, lucrat din topor.

Le-a pus pe taler aci
Şi altele porunci.
Băcanul dacă i-a dat,
– Unde le pui? l-a-ntrebat.
El talerul întorcând
Şi icrele răsturnând:
– Pune-le aici, a zis,
Ş-a mers d-unde l-a trimis.
Acolo când s-arătat,
Stăpânul său l-a-ntrebat:
– Celelalte unde sunt?
Or nu-nţelegi de cuvânt?
Copilul iar întorcând
Şi: –Iacăte-le, zicând,
Căzură ş-acele jos,
Nimica fiind din dos.
Stăpânul său, necăjit,
Îndată l-a pălmuit,
Zicând: – Vezi, minte să ţii
Şi păzeşte să nu fii
Cu două feţe şi tu,
C-as' taler ce te bătu.

DESPRE IPOCRISIE SAU FĂŢĂRNICIE

Mănâncă sfinţi şi scuipă draci.
Şi
Cu trupul în biserică şi cu gândul la dracul.
Făţarnicul
Este o floricică, cine-l miroasă nasu-i pică.
Că
Nici dracul mai întâi
Nu-i dă de căpătâi.
Că
Mâna care nu o poate muşca o sărută.
El este
Ca cărbunele stins, care te mânjeşte,
Şi ca cel aprins, care te pârleşte.
Ochii porcului caută tot la pământ,
Geme nebolind şi caută nepierzând.
Dar
Boala lui e sănătatea noastră.
Ipocritul este.
Mâţa blândă zgârie rău.
Şi
Cărbune cu cenuşe acoperit.

Că e
La unii mumă şi la alţii ciumă.
Umblă
În gură cu Dumnezeu şi în inimă cu dracu.
Şi
Ziua fuge de bivol şi noaptea apucă pe dracu
de coarne.
În cuibul smeritului lăcuieşte dracu.
El
Cu lingura îţi dă dulceaţă şi cu coada ei îţi
scoate ochii.
Lup îmbrăcat în piele de oaie.
Umblă să sperie lupul cu pielea oii.
Dar
Baba bătrână nu să sperie de drugă[1] groasă.

POVESTEA VORBII

Un împărat oarecare
Având un cal bătrân tare,
Care picioarele sale,
Abia le târa pe cale,
Ş-abia putea roade fânul,
Ca şi cojile bătrânul,
Dar pentru că îl iubise,

[1] Fus mare pentru răsucit fuiorul.

De bine ce îl slujise
Ş-îl scăpase în războaie
De oarecare nevoaie,
Se milostivi-mpăratul
Să-şi slobozească soldatul,
Ca să umble-n bună pace
Singur pe unde îi place;
Şi ca să-l cunoască bine,
Când îl va vedea orcine,
Că-n slujbă împărătească
A fost ş-a luat ostafcă[1],
Îi făcu o haină-n spate,
Cu peteci, feţe[2], schimbate,
Albastre, verzi, galbeni, roşii
(Cum se îmbrac comicoşii).
Ş-aşa după ce-l îmbracă,
Porunci ca să-i mai facă
Şi potcoave în picioare,
De oţel (scânteietoare),
Ca mai mulţi ani să trăiască,
Pietri să nu le tocească.
Făcându-se aste toate,
Porunceşte de îl scoate

[1] Concediu (din armată), pensie, lăsare la vatră.
[2] Culori.

Afară-n câmp să se pască
Ş-unde-o vrea să lăcuiască.
Umblând dar în asfel calul
(Precum îi spuserăm halul),
Când cobora pe o vale,
Să-ntâlni cu el în cale
Un leu, care în viaţă
Nu văzuse de cal faţă;
Pe loc el cum îl zăreşte,
Se spăimântă, se-ngrozeşte
Şi de frică-ntr-o suflare
Se-ntoarse în fugă mare,
Strigând: – Fugiţi, fugiţi toate
Hiare, care-ncotro poate,
Că vine fără zăbavă
O jiganie grozavă,
Şi de-i vom intra în gheare,
Vom peri cu mic, cu mare.
Un lup care-l auzise
Şi cu totul se-ngrozise,
Vine la dânsul în grabă
Şi tremurând îl întreabă:
– Ce e? Ce strigi? O minune!
Cine te goneşte? Spune!
Leul abia se opreşte

Şi răspunzând îi vorbeşte:
– Lupule, nu este bine,
Vine peste noi ce vine,
Nu ştiu să o spui p-anume,
Că n-am mai văzut în lume.
– Ce fel e? – întreabă lupul –
Cum şi în ce chip i-e trupul?
Leul începu să zică:
– Îţi spui pe scurt, că mi-e frică,
Zăbovind cu vorbă lungă,
Nu cumva să ne ajungă;
Nu departe colea-n vale,
Tocma-n potecile tale,
Este o namilă mare,
Tot pestriţă pe spinare;
Capu-i este lung şi botul,
Gura-i te-nghite cu totul,
Pielea-i e împestriţată,
Până la coadă bălţată.
Nu mai băgai seamă l-alte,
Dar picioare are-nalte.
Şi din ele fulger scoate
În pasurile lui toate;
C-un cuvânt e o nălucă,
S-o vezi, groază te apucă.

Lupul zise: – Fii în pace,
Nimica nu ne va face,
Lucru de spaimă nu este,
Că namile de aceste
Multe în zilele mele
Am petrecut prin măsele.
– Te-nşeli, lupule, – el zise –
Ţie-ţi pare că spui vise,
Dar vei vedea tu acuma
Cum ţi se-nfundează gluma.
– O, Doamne! – îi zise lupul
– Nu-i pot vedea d-aci trupul!
(Şi se-nălţa din picioare,
Să vază,-l va zări oare?)
Leul zise: – Vin' la mine,
Să te-nalţ ca să-l vezi bine.
Şi ardicându-l în braţe,
Îl strânse-n gheară de maţe.
Lupul având urdinare[1],
Îl trecu... biet, de strâns tare.
Leul aceasta văzându-i
Îl trânti-ndată, zicându-i:
– Tu nici nu îl văzuşi bine
Ş-începu să dea din tine,

[1] Diaree.

Dar de îl vedeai ca mine?
Atunci mureai, vai de tine!
Zicând acestea, îl lasă
Şi fuge-n pădurea deasă.

*

Mulţi să sperii de nimica.
Ş-apoi ş-în alţi bagă frica;
Te miri ce îşi fac nălucă
Şi frigurile-i apucă.
Asfel de oameni în lume
Au născocit spaime sume:
Strigoi, stafie, Murgilă,
Miazănoapte şi Zorilă,
Ş-alte multe ca aceste,
Care nici a fost, nici este.

DESPRE LĂCOMIE ŞI NEICONOMIE

S-a ospătat pân-a crăpat.
Şi
A lins până a pus vasu cu fundu-n sus.
Şi
Peştele din eleştiu
Umblă să-l înghiţă viu.
Şi
Stă, îmbucă lăcomeşte
Ca un lup când se pripeşte.
Zicând:
Sunt de unde n-are mărul coaje şi cireaşa
sâmbure.

Şi
El mănâncă un purcel
Ş-altu-i dă un puricel.
Ş-apoi cere
Şi din coş grăunţe
Şi din postavă[1] tărâţe.

[1] Ladă în care cade făina măcinată.

Însă
Cloşca care coprinde oau multe niciun pui nu
scoate.
Că
Mierea-n gură e plăcere,
Dar la inimă[1] durere.
Lacomul
La gustare cât cal mare,
Şi la prânz nici cât un mânz.
Neiconomul este
Ca feciorul lui ban gata,
Răsipeşte cu lopata.
Şi
Banii din mână îi scapă,
Ca ciurul cum ţine apă.
Şi
Azi întinde pân-o rupe,
Mâine n-are s-o astupe.
Că
A îmbrăcat pe dânsul haine nuoi
Ş-a ţinut de joi până mai apoi.
Şi pe urmă
Ajunge din cal măgar

[1] Stomac.

Şi catâr din armăsar.
De aceea a zis cineva:
Cumpăna, nepoate,
E bună la toate.
Şi
Cheltuieşte, române,
Şi vezi ce-ţi mai rămâne.
Căci
Câinele, de[1] este câine,
Şi tot opreşte pe mâine.
Iar,
Cine se biruieşte
De orşice pofteşte
Dobitoc se numeşte.
Pentru că
Cu cele puţine
Acel mult să ţine.
Totdauna,
Or la unul, or la trei, tot o lumânare arde.
Că
Celui cu iconomie
Suta îi este o mie.
Poate zice

[1] Cu toate că, deşi (şi apare în versul următor).

Sunt bogat, decât
Pe cât am, p-atât.
Iar
Cine îşi mănâncă sămânţa de in îşi mănâncă cămaşa.

DESPRE ICONOMIE

Cât ţ-e pătura, atât te-ntinde.
Căci
Cum îţi vei aşterne, aşa vei dormi.
Şi
Cine cheltuieşte peste ceea ce câştigă n-are-n casă mămăligă.
Cum e ţara, şi obiceiul.
Cum e sfântul, şi tămâia.
Să ne cârpim, că nu putem toţi să ne înnoim.
Spărtura până e mică trebuie cârpită.
Omul nu iese cu dosul la oameni, ci cu obrazul.
Dar însă
Hainele nu fac pe omul mai de treabă.
Brânză bună în burduf de câine.
Mărgăritar atârnat de gâtul porcului.
Sau
Belciug de aur la râtul porcului.
Că
Alta e floarea de grădină şi alta e floarea de câmp.
Că
Obrazul supţire cu multă cheltuială se ţine.

Fiecare îşi ştie păsul său.
Tot obrazul îşi are necazul.
Fiecare singur ştie unde îl strânge opinca.
Corabia mare şi valuri mari o bat.
De aceea
Nu te măsura cu cei mari.
Că
Cine are piper mult bagă şi în terci.
Şi
După ce e carnea grasă, mai pune şi seu.
Dar
Învăţu are şi dezvăţ.
Că
Nu e totdauna Paştile.
Şi
Cui nu-i place să trăiască ca găina la moară?
Însă
Nevoia îl face să trăiască ca viţelul la oraş!
Că
Nu e după cum va omul, ci după cum va Domnul.
Şi moşului îi plac toate, dar să le roază nu poate.
Rău la vale, greu la deal.
E anevoie când ajungi să cumperi orz de la gâşte.
Strânge mişină[1] de cu vreme.

---

[1] Provizii alimentare pentru iarnă.

Gunoiul de vară e piper de iarnă.
Omul înţelept îşi cumpără vara sanie şi iarna car.
Şi
Leagă sacul până e rotund, nu când ajunge la fund.
Că
De unde tot iei şi nu pui, curând să isprăveşte,
Banul de e făcut rotund, lesne să rostogoleşte.
Anevoie să câştigă şi lesne să cheltuieşte.
Iei câte unul şi dai cu pumnul.
Şi
Nu răsipi meiul, c-anevoie se adună.
Că
Soarele şi iar nu poate să le încălzească toate.
Ci
Când însetează curtea ta, apa-n drum nu lepăda.
Şi
Apa limpede până nu vei vedea
Cea turbure n-o lepăda.
Şi
Până nu vei vedea pe cel bun, nu lepăda pe cel prost.
Că
Cine o ia prea lată rămâne cu ea necrăpată.
Îl găsesc frigurile pungii.
Şi apoi
Nu e mai grea boală decât punga goală.

Că
Omul făr'de bani e ca paserea fără aripi; când dă să zboare, cade jos şi moare.
De aceea
Nici să te bolnăveşti, nici să aibi trebuinţă de doftor.
Că
Cine trăieşte nădăjduindu-se moare jinduindu-se.
Ruda omului este punga cu banii şi sacul cu mălaiul.
Sătul la flămând nu crede.
Până vine cheful bogatului, iese sufletul săracului.
În nădejdea tatii, moare mama.
Nu e nimic ca sănătatea şi banii.
Că
Sănătatea face banii şi banii sănătatea.
Când ai bani, trebuie să ai şi duşmani.
Dar şi
Omul fără duşmani nu-i plăteşte[1] pielea nici un ban.
Banul muncit nu să prăpădeşte.
Omul face banii şi banii pe om.
De aceea
Strânge bani albi pentru zile negre.
Când îţi intră paraua în mână, leag-o în nou noduri.
Să mă iei când mă găsesc,
Să mă aibi când îţi lipsesc.

[1] Valorează.

Că
Fiece nebun ştie să câştige bani, dar nu ştie să-i păstreze.
Cine nu cruţă paraua, nici de galben nu-i e milă.

POVESTEA VORBII

Un sultan odată umblând prin cetate
Pe jos cu vizirul în haine schimbate
Văzu înaintea-i o para scăpată
Ş-o râdică singur plecându-se-ndată.
Vizirul această urmare văzându-i
Şi pâzindu-i vreme[1] l-a-ntrebat zicându-i:
– Mă iartă, stăpâne, pentru îndrăznire,
Că îmi stă în cuget o nedomirire,
Mi-a fost de mirare că o para mică,
Care şi nimica poate să se zică,
Un sultan ca tine, bogat cu haznale[2],
Să te pleci la dânsa să o iei din cale!
Sultanul răspunse: – Acel ce din fire
Va lua paraua în despreţuire
Din puţin să-nvaţă întru-nepăstrare
Ca să nu se uite şi la banul mare;

[1] Găsind o ocazie favorabilă.
[2] Comori.

Omul care ştie a trăi cu păstru[1]
Paraua o are la galben cap-păstru (căpăstru);
Ziseşi că paraua nu e lucru mare,
Dar cât de greu este, omul când n-o are!
Paraua e mică, dar loc mare prinde,
Că, când îţi lipseşte, pâine nu ţ-o vinde,
D-aceea paraua omul cel cuminte
Trebui ca pe galben s-o aibă-nainte,
Că joc cine-şi bate ş-îi dă cu piciorul,
Cu vreme ajunge ca să-i ducă dorul.
Eu nu zic că omul cumplit[2] să se facă
Şi până-ntr-atâta argintul să-i placă,
Încât să ajungă la el să se-nchine
Şi să îngrijească numai pentru sine,
Ci zic că la păstru firea să-şi deprinză
Şi, când dă, să vază banul loc să prinză,
Ca să strângă, s-aibă atât pentru sine,
Cât să poate face şi altuia bine.
De ce pentru sine? Pentru vremuri grele,
Pentru niscai boale, pentru-ntâmplări rele,
Când se chinuieşte şi câştig nu este,
Pentru neputinţe ş-alte ca aceste;

[1] Economie, păstrare, strângere.
[2] Zgârcit.

Iar pentru alţi cum? Ca milă să-i fie,
Să aibă să scape oameni din robie,
Să-şi dea pentru suflet şi bine a face,
Scăpătaţi s-ajute, sirmani să îmbrace,
Pe câţi pradă focul, pe câţi apa-neacă,
Pe câţi îi las hoţii în stare săracă,
Văzând că nu-i lesne-n lacrămi să rămâie,
Ci să aibă-n mână cu ce să-i mângâie;
Îmi aduc aminte despre o poveste,
Care ca o pildă pentru păstru este:

POVESTEA ÎMPĂRATULUI

Au plecat odată câţiva după milă,
Ca să strângă zestre pentru o copilă,
Care prea săracă era şi sirmană
Şi să o mărite îşi făcea pomană.
Umblând dar ei astfel prin case a cere
La oameni mai nobili şi mai cu avere,
Intrară-ntr-o curte unde nemeriră
Ocări, ceartă, gură,-n care auziră
Că stăpânul casii un bănuţ pierduse
Şi slugile toate era de el puse,
Unii aşternutul scutura din case,
Alţii cernea praful care-l măturase,

Alţii iar, prin curtea cea mare ca hanul
Ciuruia gunoiul să-i găsească banul.
Văzând ei aceasta, prea mult se mirară,
Ş-au zis întru sine că-n zadar intrară,
Şi neagră sau albă fără să-i vorbească
Deteră să plece l-alţi să năzuiască[1];
Dar el cum îi vede că-ndărăpt porniră,
Cheamă să-i întrebe pentru ce veniră.
Ei sta-n chibzuire cum să-i pomenească
(Văzându-i scumpetea[2], să nu-i ocărască).
Dar el tot zorindu-i i-au spus cam de silă
Că strâng să-nzestreze p-o fată cu milă.
El cum îi aude nu-i lasă să iasă,
Îi chemă îndată cu cinste în casă,
Intră-n cercetare, ce-au strâns pân-acuma,
Cât mai trebuieşte să-mplinească suma.
Şi, spuindu-i, scoase punga lui îndată
Ş-înzestră pe fată cu sumă-nsemnată,
Zicând: – Nu vă pară lucru de mirare
Că fac pentru-n ban atâta cătare;
De n-aş fi fost asfel cu bună-ngrijire,
Să-mi păstrez averea cu nerăsipire,
N-aş fi avut astăzi nici chiar pentru mine,

[1] Să ceară ajutor.
[2] Zgârcenia.

Necum s-am prisosuri să-i fac cuiva bine.
Ei plecând pe poartă, destul să mirară
De aşa vedere ciudată şi rară.
Deşi unul zise, din minte puţină,
Că „scump la tărâţe ieftin la făină."

DESPRE CUMPLITATE SAU ZGÂRCENIE

Omul nu trebuie să fie nici prea-prea, nici foarte-foarte.
Nici carnea să arză, nici frigarea.
Adică:
Nici prea iconom, nici prea galantom.
Că
Cine strânge nu mănâncă.
Banii strângătorului în mâna cheltuitorului.
Lopata grămădeşte şi sapa răsipeşte.
Bogăţia rămâne la nebun.
Care
Nici pe sine nu să procopseşte, nici pe altul nu foloseşte.
Nu ştie cum să câştigă paraua.
Pentru că
Cine dumică[1] ştie, cine mănâncă nu ştie.
Dar şi
Dac-o socoti cineva câte foi intră în plăcintă, niciodată nu mănâncă.
Omul cumplit de toţi e clevetit.

[1] Taie în bucăţi mărunte.

Şi
Când nu tace o gură, nu tace o lume întreagă.
Zicându-i: frige-linte,
Îşi mănâncă de supt tălpi (de supt unghii).
Entru o para îşi pune ştreangul de gât.
Pentru bani îşi vinde sufletul.
Îi tremură mâna de milostenie (care nu o face).
Ar da tămâie lui Dumnezeu şi nu se-ndură să dea parale.
Punga-i e mare şi gură n-are.
Însă el zice:
A cui e punga mai mare? – A cui să vede.
Scumpului niciodată să nu-i zici „dă-mi“, ci totdauna „na“.
Zgârcitul numai stângă are (care ia), dreapta îi este uscată (care dă).
Scumpul cu înşelătorul lesne să-nvoiesc.
Îi făgăduieşte marea cu sarea ş-îi dă ce nu curge pe apă.
Vulpea în pădure, şi el îi vinde pielea în târg.
Îl face să umble după potcoave de cai morţi.
Ş-a găsit icoană să se închine.
Scumpul cumpără stafide şi cere să-i adaoge piper.
Pune brânză în strachină şi întinge p-alăturea.
Umblă să scoaţă două piei după o oaie.

Dar totdauna
Scumpul mai mult păgubeşte şi leneşul mai
mult aleargă.

POVESTEA VORBII

Un ovrei odată în negoţ umblând
Ş-în Constantinopoli[1] la marfă mergând,
Mai mult decât toate ce îi trebui,
La ceşci şi filgene[2] întâi târgui;
Ş-într-un zimbil[3] mare după ce i-a pus,
Umplându-l grămadă cu vârf până sus,
Cheamă să i-l ducă un hamal la han
Şi îi ceru plată de opt lei un ban.
Chemând el pe altul şi mai mult ceru,
Or pe câţi aduse, nici unul nu vru.
Văzând dar ovreiul, stând se socoti
Cu înşeleciune dulap a-nvârti[4].
Apucă şi zice unui alt hamal:
– Voinice, mi-e milă că eşti în ăst hal!

[1] În cinci silabe *(-poli.)*
[2] Un fel de ceşti fără toartă.
[3] Coş de papură.
[4] *Dulap* (scrânciob) *a-nvârti* - a înşela.

Dar de îmi vei duce ăst coş pân' la han,
Fără să-mi ceri plată de dus niciun ban,
Numai trei cuvinte să te-nvăţ să ştii
Ş-îţi ajunge-n viaţă procopsit să fii.

Auzind hamalul pe ovrei zicând
C-o să-l procopsească aşa de curând,
Zise întru sine: „O fi, ce ştiu eu!
Ai să fac ş-o slujbă în norocul meu."
Ş-ardicând îndată zimbilul cel greu,
– Ai, ardică-l – zise – pe umărul meu.
Se cocoşă, duse pân' la un soroc,
Şi să odihnească puind la un loc:
– Jupâne! – îi zise – ia spune-mi acum,
– Hai la han – răspunse – nu poci aci-n drum.
– Spune-ncai o vorbă, – hamalul a zis –
Ca să merg gândind-o pe drumul întins.
Deci văzând ovreiul că în loc şedea
Şi pân' nu i-o spune să plece nu vrea:
– Aşa, – îi răspunse – să-ţi spui una dar
Şi o ţine minte, să nu mă-ntrebi iar!
„Cine îţi va zice că e mai bine călare decât în
căruţă, să ştii să nu crezi."

Asta este zisă de un înțelept
Ș-în adevăr, bravo! A vorbit prea drept.

Auzind hamalul iarăşi se sculă
Cu zimbilu-n umăr şi drumu-şi urmă.
Merse iarăşi, merse pe drum cât putu
Şi să odihnească la un loc stătu.
– Jupâne! – iar îi zise – una îmi spuseşi
Şi de procopseală văz că mă umpluseşi,
Ia îmi spune încă unică măcar,
Să merg cu ea-n gură procetind-o[1] iar.
Văzând iar ovreiul că nu vrea altfel:
– Şi a doua este: – zise către el –
„Cine ț-o zice că e mai bine pe jos decât
călare, iarăşi să nu crezi."
Ține-o şi asta în minte ca-n scris,
Că iar de un mare înțelept s-a zis.

Cu aceste vorbe întru al său gând,
Pleacă iar hamalul şi ceva mergând
Iar să odihnească puse la pământ
Ș-întrebă să-i spuie şi cellalt cuvânt.
Cum cârmi[2] ovreiul, dar chiar şi nevrând
Trebuia să-i spuie, şi urmă zicând:

[1] Repetând-o.
[2] Se codi, ezită.

– „Şi cine ț-o zice că e mai bine slugă decât
stăpân, să nu crezi iar niciodată."
Ai mai auzit tu astfel de cuvânt?
Cine l-a zis, bravo! A fost un om sfânt.

Văzând dar hamalul că l-a înşelat,
Ardicând zimbilul iarăşi a plecat
Şi mergând cu dânsul acolo la han,
Îl trânti îndată de un bolovan
Ş-îi zise: – Jupâne, şi tu chiar să vezi
Că-s aci filgene, eu zic să nu crezi.

Scumpul cu galantomul sunt doi vrăşmani
neîmpăcați.
Şi
Bumbăcarul nu să uită cu ochi buni la câinele
alb.
Zgârcitul nici el nu mănâncă, nici pe altul nu
va să vază mâncând.
Însă
Cine să culcă nemâncat să scoală fără vreme.
Stăpânul vinde şi telalul[1] nu să îndură să-l dea.
Câinele osul nu-l roade şi nici pe altul nu lasă
să-l roază.

[1] Cel care face strigările la licitații.

Scumpul nu e stăpân pe banii lui, ci banii îl
stăpânesc pe el.
Şade dracul cu curul pe banii lui.
Tot el la masa altuia, şi la masa lui nimenea.
Adică:
Orbul de la toţi, şi de la orb nimenea.
Caută tot să răpească.
Zicând:
Nici lupul flămând, nici oaia cu doi miei.
Va să ia şi lâna şi pielea.
Bucatele de la masa altuia sunt mai cu gust.
Găina vecinului e mai grasă.
Punga altuia e mai mare.
În sfârşit,
Mai bine trăieşte un sărac lipit decât un bogat
zgârcit.

POVESTEA VORBII

A fost un zgârcit odată, care mereu grămădea,
Zi şi noapte pe bani dormea şi şedea;
Şi de cumplitate multă trăia singur, singurel,
Nu ţinea-n casă nici slugă, nici pisică, nici căţel.
Nu putea să se îndure să cheltuiască un ban,
Să mănânce şi el bine măcar o dată-ntr-un an,
Ci trăia tot caliceşte, mâncări proaste cumpărând,

Privind cu jind cele bune, ca şi un sărac de rând.
Aşa el la o zi mare, când la peşte deslega,
Văzând că fieşte care la pescărit alerga,
Se duse şi el să vază de-o găsi vrun cosăcel,
Să-şi cumpere, să mănânce, ca să se spurce şi el.
Ajungând la pescărie, începu a se plimba,
De la un loc pân' la altul şi de preţuri întreba.
Umblă vro două-trei ceasuri pretutindenea cerând
Şi nu-i venea să-şi cumpere, mai ieftior căutând.
Deci când sta în două gânduri, ca să ia or să nu ia,
Şi când scumpetea cu pofta în el nu se învoia,
Vede viind un fin al său, carele dulgher era,
Cu banii câştigaţi din muncă vrând peşte a-şi cumpăra;
Şi fără să zăbovească or să întrebe de preţ,
Alese un peşte mare ş-îi trânti banul semeţ.
D-acolo trece îndată alăturea l-alt pescar,
Alege alt neam de peşte şi îl pune la cântar.
Scumpul privind cu mirare la finul cumpărător,
Care îşi târgui peşte ca fiece negustor,
Când plecă ca să se ducă, după dânsul s-a luat,
Ş-ajungându-l după urmă: – Ce faci, fine?
– l-a ntrebat –
Cum văz ţ-ai cumpărat peşte? – Dar[1], – îi zise –
am luat.

[1] Da.

L-a-ntrebat iar: – Pentru tine, ori altul l-ai cumpărat? –
Ba pentru mine – el zise – şi pentru casa mea chiar.
– Dar ce-o să faci cu atât mult? – scumpul
l-a întrebat iar.
– O, Doamne, naşule! – zise – pentru mâncare te miri?
Pe lângă copii, nevastă, să găsesc şi musafiri;
Şi la o zi ca aceasta mai dai şi la un vecin,
Ce nu i-a dat mâna să-şi ia, or şi l-alt sărac strein.
Dar dumneata-ţi luaşi peşte, or eşti la alţii poftit?
– Ba nu sunt poftit, – îi zise – d-aceea am şi venit;
Şi eram şi eu să-mi cumpăr, dar iarăşi am judecat
Că cine să mi-l gătească! Şi aşa nici n-am luat.
– Ai dar la noi, – finul zise – împreună să sărbăm,
Deşi nu avem gătire pe un naş să ospătăm;
Şi vei avea să vezi astăzi cum trăiesc nişte mojici,
Dar ne vei ierta cusurul, ca la nişte fini mai mici.
Finul vorbe d-alde aste şi altele îndrugând
Şi cu naşul împreună la casa sa ajungând,
Cu destulă bucurie pe oaspet au priimit,
Până una-alta fuse şi prânzu-ndată gătit.
Aşezându-se dar masa şi bucate aducând,
Şezură, o-mprejurară, puind şi plosca în rând.
S-apucară să mănânce, vorbe vesele spuind,
Şi cu înzâmbite feţe unii la alţii privind;
Plosca înconjura masa de la un la alt mergând
Ş-îndemna să se mângâie, pe toţi în guri sărutând;

Îi înduplecă îndată pe ea a o asculta,
Şi ca să-i facă pe voie începură a cânta:
Una în coarda supţire, altul bâzoiul[1] ţinea,
Mic şi mare îşi da glasul, la care cum îi venea.
Zgârcitul, care-n tăcere era-nvăţat a mânca,
Şi carele cu plăcere la aceşti gura căsca,
Prea mult minunata ploscă sărutându-l tot des, des,
Şi la coraj îndemnându-l, fără niciun interes,
Îl aduse şi pe dânsul în stare d-o asculta
Ş-începu şi el cu toţii împreună a cânta.
Ş-într-atât se simţi vesel, ş-ntr-atât s-a mângâiat,
Încât toată zgârcenia îndată i s-a muiat;
Ş-începu să zică: – Fine, tu văz că ştii să trăieşti,
Tu dar voiesc şi pe mine ca să mă chiverniseşti.
Toată a mea bogăţie, de la moşi-strămoşi miras[2],
Câtă o fi, o dau ţie astăzi, chiar din acest ceas.
Na cheile, mergi acasă şi în pivniţă intrând,
Vei vedea stând zece chiupuri tot cu galbeni puşi
în rând,
Şi cu desagi, sac or traistă, cu ce şti şi cu ce poţi,
Cară-i aicea la tine până deseară pe toţi;
Fă tu ce vei vrea cu dânşii, fii şi iconomul[3] meu,

---

[1] Isonul, vocea a doua.
[2] Moştenire.
[3] Administratorul.

Cheltuieşte cum îţi place, nici să-ntrebi, nici să văz eu;
Că moşii mei şi părinţii să trăiască n-au ştiut,
Nici vrodată în viaţă aşa chef ei n-au făcut,
Ci s-au chinuit să strângă şi să grămădească bani;
Când au murit îmi lăsară nuou chiupuri sau borcani,
Sfătuindu-mă-n diată[1] ca să urmez lor şi eu,
Iar de nu, să mă ajungă blestemul lui Dumnezeu;
Adică: din nuou chiupuri zece la rând să le fac,
Ş-am trăit ca vai de mine, mai rău decât un sărac;
Umblai pe uscat, pe ape, m-am căznit ca un tiran[2],
Am răbdat foame şi sete, închinându-mă la ban;
Nu m-am îndurat o dată un sărac să miluiesc,
Numai şi numai borcanul să-l umplu, să-l vârfuiesc;
Ăst rău mi s-a făcut fire, nu poci alt să mă prefac,
Nu-mi vine să dau paraua, nici mie un prânz să-mi fac.
De aceea dar acuma du-te unde te-am trimis,
Ia traistă, sac, orce-ţi place, şi fă după cum ţi-am zis.
Bietul fin, cu bucurie pe loc desagii luând,
Alergă tot într-un suflet şi în pivniţă intrând,
Cum s-apropie de chiupuri mâinile a-şi împlânta,
Auzi un glas dodată d-aiurea a-l spăimânta,
Strigându-i: – Nu te atinge, teme-te a nu greşi,

[1] Testament.
[2] Ticălos.

C-apoi d-aicea zdravăn să ştii că nu vei ieşi.
Răspunse el către glasul care îl înfricoşa:
– Apoi naşul mă trimise, n-am venit singur aşa.
Glasul îi răcni dodată atât de înfricoşat[1]
Încât pivniţa şi casa parcă s-au cutremurat,
Strigând: – Ieşi, zic, mă-nţelege, n-aştepta şi alt cuvânt,
N-are treabă el aice, aceşti bani ai lui nu sunt,
Ci ai diaconului Badea, el e pe dânşii stăpân.
Bietul om fugi afară speriat, scuipându-şi în sân;
Merse la naşul să-i spuie cum s-a-ntâmplat şi ce fel
Şi cum că diaconul Badea este stăpân, iar nu el.
Naşul său cum îl aude se necăjeşte pe loc,
Plosca-l aţâţă mai tare, de se făcu numai foc.
Că ea are multe daruri, aci face pe om bun,
Şi aci îl întărâtă de-l preface în nebun.
Se scoală totdeodată şi răcneşte ca un leu:
– Dar cum să poate – el zise – să nu fiu stăpân p-al meu?
Cine e diaconul Badea? Şi ce treabă are el
Cu banii mei, pentru care m-am trudit de mititel?
Stăi, mă! Să văz acuma daca eu stăpân nu sunt!
Şi plecă acasă iute, înspulberat ca un vânt,

[2] Înfricoşător.

Intră-n pivniţă îndată, se uită, îi dă în gând
Şi spre negoţ o grămadă pive[1] de cireş având,
Băgă aurul prin ele şi cu alt lemn le-ndopă,
Până către miezul nopţii l-aceasta se ocupă;
Şi pe dinaintea porţii fiind un râu spumegat,
Aruncă pivele toate şi a mers de s-a culcat.
Ş-astfel din bogat putred, a sărăcit de s-a stins,
Îşi vindecă cumplitatea şi zgârcenia-i s-a-ntins[2].
Iar pivele, toată noaptea după ce au înotat,
S-au oprit într-o vultoare la marginea unui sat,
Unde avea locuinţă un slujbaş bisericesc,
Anume diaconul Badea, om cu totul sufletesc.
Acesta prea de dimineaţă totdauna se scula
Ş-în marginea acei ape se-nchina şi se spăla.
Aşa-n acea dimineaţă ca şi alte dăţi mergând
Şi pivele în vultoare învârtindu-se văzând,
Le-au tras câte una-una, până când toate le-a scos
Şi văzându-le-ndopate şi prea grele mai vârtos,
Se apucă cu toporul, despică una pe loc,
Şi ca să vază-n ea ce e, şi ca să puie pe foc.
Dar câtă mirare-i fuse, cât s-a bucurat văzând
Acea mulţime de galbeni cu strălucire curgând!

---

[1] Vase de lemn în care, de obicei, se pisează substanţe dure (singular *piuă.)*

[2] A dispărut.

Vă las să judecaţi singuri ce i s-a mai întâmplat
Şi din celelalte pive aurul când l-a aflat!
Decât să vă spui acuma ce fel a-ntrebuinţat
Acea avuţie multă şi cu dânsa ce-a lucrat;
Câţi săraci ştia în satu-i, câte unul i-a chemat
Şi prin taină fiecărui a dat şi l-a ajutat;
Unuia-i cumpără vacă, altuia-i dărui boi,
P-alt scăpă de datorie, şi p-alt de alte nevoi;
Apoi zidi un han mare, de săraci priimitor,
Şi găzduia fără plată pe fiece călător;
Încât ducându-se vestea prin cei mângâiaţi în plâns,
A putut ca să auză şi zgârcitul ce i-a strâns
Cum că un diaconul Badea, acel nume c-un cuvânt
Ce i l-a fost strigat glasul că acei bani ai lui sunt.
Care şi plecă îndată ca să se ducă la el,
Cu o traistă în umăr ş-în mână c-un toiegel.
Din sat în sat cu-ntrebarea şi hrană cerşind mergând
Ş-în sfârşit la acel diacon cu încetul ajungând,
Ceea ce-l făcu pe dânsul mai tare de-a se-ncrezu
Fu o piuă, ce drept treaptă-n uşa-i care o văzu.
Stând şi lung privind la dânsa şi din cap tot legănând,
A ieşit diaconul Badea şi îl întreabă, zicând:
– Eşti un strein, cum să vede, şi cauţi să-ţi dau sălaş?
– Aşa este, – el răspunse – sunt un străin şi drumaş;
Dar mă uit la piua asta şi-mi căiesc capul cel prost,

Că cu altele-mpreună ea-n pivniţa mea a fost,
Care-ntr-o zi beat pe toate cu galbeni le îndopai
Şi gândind că fac rău altui, tot în râu le aruncai.
După ce zise aceasta, săracul zgârcit s-a pus
Şi cu amăruntul toate cum s-a întâmplat i-a spus.
Ascultând diaconul Badea la povestea lui tăcut,
Deloc a nu-i înţelege vorbele s-a prefăcut,
Dar în inima sa foarte l-a căit şi l-a plâns
Că s-a pedepsit atâta în cumplitate d-a strâns;
Şi fiindu-i de el milă, îi răspunse: – Fătul meu!
Eu am îndestulă stare, dar mi-e de la Dumnezeu
Şi fac pomană cu dânsa, eu dracului nu o dau,
Ajut cu iconomie pe câţi îi cunosc că n-au;
Prin urmare şi tu dară, de te plângi că sărac eşti,
Rămâi în curte la mine, hrana să-ţi agoniseşti;
Nu ai să-mi faci, nicio treabă, ci de urât, să nu şezi,
Să-ngrijeşti de una-alta, de argaţi şi slugi să vezi.
Cuvântul bun şi blândeţea astui diacon cuvios
Înduplecă pe zgârcitul şi priimi bucuros.
Rămâind, cum zic, în curtea-i, era ca şi un stăpân,
Fiindcă diaconul Badea era de vârstă bătrân;
El sta pentru fiecare socotelile să dea,
În care cu prisosinţă zgârcenia-i să vedea;
Dreptul de la unul ş-altul tot să rupă îi plăcea,
Şi fără să cheltuiască, iar strânsoare îşi făcea.

Diaconul Badea văzându-l făcând acestea de rost,
S-a-ncrezut fără-ndoială că banii ai lui au fost;
Şi gândindu-se-ntru sine de cugetul ce-l mustra,
Că cel ce-l îmbogăţise acum slugă îi era,
Socoti să-l depărteze cu oarecare mijloc,
Supt ascuns ceva bani dându-i să trăiască într-alt loc;
Ş-într-o zi porunci-n casă să facă câteva pâini,
Însă de făină neagră şi albă, de două mâini;
Şi coaca pâinilor albe, cu un cuţit despicând,
A băgat pe taină galbeni, câte-o sumă numărând;
Ş-asfel după ce le coapse şi le scoase din cuptor,
Îl chemă ca să-l trimiţă la un sat mai depărtşor,
Zicându-i: – Ia şi înşală calul cel iubit al meu,
Cu care din sărăcie m-a ridicat Dumnezeu;
Însă cu ale lui toate, deşi nu sunt aşa nuoi,
Dar poate din norocirea-i să-ţi vie banii-napoi;
Şi na aste trei pâini albe să le mănânci tu pe drum,
Na de prisos ş-una neagră, că nu strică orşicum.
El dar cum înşelă calul, după cum i-a poruncit,
Şi a plecat să se ducă la satul cel rânduit,
Dacă merse o bucată, aproape de un alt sat,
S-a rupt chinga, fiind veche, şi şaua-i s-a răsturnat;
El zgârcit fiind din fire, să nu dea din mâna-i ban,
A luat o pâine albă ş-o dete unui sătean,
Cerând să-i dea pentru dânsa o chingă vecşoară iar,

Care ş-îndată îi dete, bucurându-se de dar;
De aci-ncălecând iarăşi şi la drumul său plecând,
I s-a rupt pofilu[1]-ndată, pe o vale coborând.
Cu destulă greutate ajungând iar la alt sat,
Să cumpere de la hanuri cu bani nu s-a îndurat,
Ci luă iar altă pâine din albe care avea
Şi unui sătean o dete, un pofil mai vechi să-i dea.
De acolo plecând iarăşi şi mergând pân' la un râu,
I s-a rupt în bucăţele şi putregaiul de frâu;
Acuma scoase degrabă şi acele două pâini,
Una neagră ş-alta albă şi stând le privea în mâini,
Zicând: „De voi da pe neagra ca să cer un frâu cuiva,
Nepreţuind-o atâta, pentru dânsa nu-mi va da,
Dar dându-i aceasta, alba, ştiu ca prinde[2] bucuros."
Şi mergând o dete-ndată pentru un frâu ruginos.
Sătenii aceia însă pâinile albe luând
Şi de ele fiecare întru sine judecând,
Cel dintâi zise în gându-şi: „Ce jimblă, ca cozonac!
Cine ştie din ce parte o avu acel sărac!
E bună să o mănânce binefăcătorul meu,
Că ce folosesc c-o pâine, să stau să o mănânc eu?"
Zicând el aceasta,-ndată pe un căluşel s-a pus
Şi la moşul diaconul Badea să o dea plocon s-a dus.

---

[1] Cureaua hamului care trece pe sub coada calului.
[1] Acceptă, primeşte.

Al doilea sătean iarăşi, la pâinea albă privind,
Zise şi el întru sine, ca şi cel dintâi gândind,
Şi mergând în grab se duse cu pâinea de căpătat
Tot la moş diaconul Badea, carele l-a ajutat.
Al treilea astfel iarăşi în gându-şi a hotărât
Şi lui moş diaconul Badea o duse numaidecât.
Care câte una-una, aceste trei albe pâini,
După cum le-a dat, întocma viindu-i iarăşi în mâini,
S-a mirat diaconul Badea, zicând: „Una gândeam eu
Şi altele împotrivă văz că face Dumnezeu!"
După trei zile zgârcitul, când s-a-ntors din acel sat,
Chemându-l diaconul Badea pâinile i-a arătat,
Spunându-i cum şi în ce chip sătenii i le-au adus:
– Şi iată (despicând pâinea) galbenii care i-am pus;
Aşadar nu-s ai tăi banii ce zici că i-am găsit eu,
Ci poţi mărturisi singur că mi-a trimis Dumnezeu.

DESPRE CUMPLITATE IARĂŞI

Va să dezbrace un sfânt, să îmbrace pe altul.
Şi
Cu coliva omenească va morţii să-şi
pomenească.
Face pomană fără voia lui.

POVESTEA VORBII

Un ţigan cam pe la munte
Vrând să treacă pe o punte,
Din întâmplare îi scapă
Căciula din cap în apă,
Şi neputând să se-ntinză
Cu iuţeală să o prinză,
Se uita la ea cu jale
Cum sălta pe râu la vale,
Zicând: – Du-te dar mai tare,
Că tot aveam gând, îmi pare,
Ca să dau tatii o cană
Ş-o căciulă de pomană.

*

Aşa facem şi noi poate,
De unde nu putem scoate,
Zicem vorba cea obştească:
Dumnezeu să priimească.

De la zgârcit,
Nici dracu nu fură tămâie de la el.
Că
Tremură după un nap
Ca de ochii săi din cap.
Şi
Săracului în loc să-i dea,
Închide ochii a nu-l vedea.
Că
Punga i-a făcut păianjen la gură.
Şi
În casa-i piemn[1] nu găseşti,
Un şoarece să orbeşti.
Şi
Rabdă parcă e de fier
Ş-îi crapă ochii de ger.

[1] Mălai.

Că:
Se-nveleşte cu ipângeaua[1]
Şi se scarpină cu surceaua.
Însă,
Cine-şi ţine hainele nembrăcate
Ale lui sunt numai pe jumătate.
Că ale zgârcitului,
Cele drepte sunt jumătate ale dracului, iar
cele nedrepte, cu stăpân cu tot.
Şi
În casele zgârcitului nici şoarecii nu să duc,
Căci el dacă nu mănâncă, nici ei nimic nu
apuc.
Ca,
Câinele şade pe fân.
Şi
Nici mănâncă, nici va să lase
Calul măcar să-l miroase.
De aceea
Să n-ai îndurare de omul călare când vezi că-i
atârnă picioarele la vale.
De la bogatul calic
Nu poţi apuca nimic.

[1] Pătură care se pune sub şa.

El
Se plânge că n-are dinţi
Ş-apoi roade la cojiţi.
Căci
Lupului i-e necaz încă
Chiar şi singur ce mănâncă.
Dar
Porcul tot strânge, se-ngraşe bine,
Dar pentru alţii, nu pentru sine.
Şi
Măgarul cară pentru alţii povară.
Dar însă
Porcul tocma după ce moare
Pe toţi satură de unsoare.
Şi atunci
Unii sapă şi plivesc,
Alţii beau şi chiuiesc.

POVESTEA VORBII

Picioarele ostenite,
Şi mâinile obosite,
Stând, pe pântece certa,
Zicând: – Tu, pântece crude,
Nu ştii muncă, nu ştii trude,
Decât a te desfăta.

În lene ş-în trândăvie,
Aştepţi d-a gata să-ţi vie,
        Noi să-ţi dăm să te hrănim.
Tu nu cruţi nici tinereţe,
Tiran eşti pe bătrâneţe,
        Nu laşi să ne odihnim.

Ziua-ndată cum se face,
Începi să nu ne dai pace,
        Să ceri să mănânci, să bei,
Ne mâi pe noroi, pe ploaie,
Pe ger, vânt, viscol, nevoaie,
        Noi să muncim, tu să iei.

Dar stai, d-acum înainte
Vom face noi mai cuminte
Şi nu-ţi vom mai da mertic[1],
Precum iată şi îţi spunem
Că d-azi hotărâre punem
        Şi deloc nu-ţi dăm nimic.

La aceste rase, tunse,
Pântecele le răspunse,

[1] Raţie.

        Sfătuindu-i cu cuvânt,
Zicând: – Fraţi, vă rog cu bine,
Nu vă mâniaţi pe mine,
        Că eu vinovat nu sunt.

Voi aşa sunteţi ursite,
Chiar de când sunteţi croite,
        De vecinicul ziditor,
S-alegaţi pe văi, pe munte,
Peste mări să faceţi punte
        Ş-aripi prin vânt şi prin nor,

Să munciţi, pe rău, pe bine,
S-agonisiţi pentru mine,
        Să-mi daţi să mănânc, să beau;
Şi geaba-mi ziceţi aceste,
Că iarăşi pentru voi este
        Aceea ce eu vă iau.

Pentru că voi făr'de mine
Nu veţi putea fi în bine,
        Eu-vă împuternicesc,
Făr' de mine aţi fi moarte,
N-ar fi cine să vă poarte,
        Eu pe voi vă cârmuiesc.

Mâinile iar năcăjite,
Supărate, îndârjite,
Pântecelui au răspuns:
– D-aste vorbe d-ale tale,
Suntem sătui de ajuns:

Nu-ţi bate capul degeabă,
Că nu mai faci cu noi treabă,
Ţi-am spus-o dintru-nceput;
Că-ţi vorbeşti la interesuri
Ş-îţi faci ale tale dresuri[1],
Avem cap de priceput.

Noi hotărât îţi mai spunem
Că picioarele-n prag punem
Şi vorba nu ne schimbăm,
Niciun cuvânt nu mai poate
Din pepeni a ne mai scoate,
Supunere ca să-ţi dăm.

Ia-ţi dar praştia şi hamul,
Pune-ţi în cumpănă dramul[2],

[1] Îţi aranjezi treburile.
[2] *Dram* – mică unitate de greutate (apr. 3,2 gr.).

Şi măsurile îţi ia,
Du-te şi tu de munceşte,
Câştigă şi te hrăneşte,
Cu vorbe nu-ntârzia.

Nu sta să ne dai povaţă,
Că nici cât un fir de aţă
Nu-ţi dăm prin gură să tragi,
De tine nu ne mai pasă,
Unde o ieşi să iasă,
Măcar în tun să ne bagi.

Cu asemenea cuvinte
Şi judecăţi fără minte
Pe pântecele certând,
Îndată îl părăsiră
Şi la treaba lor prornită,
De necaz tot ocărând.

Deci asfel dacă umblară
Ş-încoaci-încolo mişcară,
Fără a-ngriji de el,
Începură să se moaie,
De leşin să se-ncovoaie
Şi să mişce-ncetinel.

Într-acea zi se târâră,
După cum şi hotărâră,
Cu vai, cu chin şi abia.
A doua zi opintiră
Şi iar să mai bizuiră
Cu a muri ş-a-nvia.

A treia zi când văzură
Că deloc nu mai putură
A umbla şi a mişca,
Cunoscură că-s greşite
Şi de tot ticăloşite[1],
De nu i se vor pleca.

Şi lepădând acea ură,
Cu dragoste începură
A-i da iarăşi merticel,
Ş-acum de multe ori încă
Îi dau mai mult de mănâncă,
Până când dă şi din el;

Îl îndeasă, vârf îi face,
Numai ca să aibă pace,

[1] Nenorocite.

Şi a nu-l mai necăji;
Oasele lor parcă-s coapte,
Muncind din zi până-n noapte,
De dânsul a îngriji,

Zicând: „Aşa e cuvântul,
De când lumea şi pământul,
Că omu-n fiece zi
Trăieşte cu băutură
Şi cu ce bagă în gură,
Şi noi dar îl vom păzi."

Mai zice o vorbă încă:
Cine strânge nu mănâncă,
Grămădeşte pentru alţi,
Că dacă mor strângătorii
Şi rămân risipitorii,
Ei ştiu să fie galanţi.

Nu grămădi dar, creştine,
Ci muncind trăieşte bine,
Că cu bani n-o să te-ngropi,
Nu-ţi trebuie să-ţi rămâie
Decât numai de tămâie,
De trei scânduri şi de popi.

Până trăieşti fă-ţi pomana
Nu zgârci mâna-ţi duşmana,
Întinde-o la sărac;
Că singur ce dai de sine,
Aceea vine cu tine,
Nu alţii ceea ce-ţi fac.

Pregăteşte-ţi pe plăcere
Şi sufletul cum îţi cere
Să găseşti unde te duci,
Că precum îţi vei aşterne
Şi cum îţi vei pune perne,
Aşa o să te şi culci.

Păzeşte-te şi de rele
Ca să nu dai de belele
Şi de vreun necaz greu;
Legea, pravila cinsteşte,
Urmează şi le păzeşte,
Că aşa va Dumnezeu.

DESPRE LĂCOMIE IARĂŞI ŞI NEMULŢUMIRE

Lăcomia de multe ori strică omenia.
Că
D-aia n-are ursul coadă.
Ochii omului sunt din mare, că se bucură tot la mare.

Dar ce folos d-o fi
Lacom la bogăţie şi sărac la minte.
Că
Musca pentru puţină dulceaţă îşi răpune viaţa.
Şi
Şoarecele nu-ncape pe gaură şi ş-a legat ş-o tigvă de coadă.

De multe ori,
Cine îmbrăţişază multe puţine adună.
Căci
Doi pepeni într-o mână nu se pot ţinea.
Cu caru-n două luntri nu poţi şedea.

Deşi
Ochii văd, inima cere, dar e rău când n-ai putere.

Şi
Ţ-e drag cu doi peşti în oală şi cu coadele afară.

Lacomului cât să-i dai, el nu zice ba.
Mănâncă până dă din el.
De la cinci pâini miezul şi de la nou colaci coaja.

Să închină pântecelui
Zicând:
Două bătăi strică, dar două mâncări nu strică.
Lacomul de puţin nu se mulţumeşte.
Dar
Cine nu să mulţumeşte de puţin pierde şi cel mult.
De aceea
Cel nemulţămit trăieşte nefericit.
El
Nu mă mulţumeşte nici în car, nici în căruţă, nici în sanie, nici în teleguţă.
De multe ori însă,
Vrând să aibă armăsar, ajunge din cal la măgar.

POVESTEA VORBII

Unul având poftă să meargă la ţară
După trebuinţă, într-o zi de vară,
Ducându-se-ndată la un oarecare,
Ceru armăsarul, ştiindu-l că are.
Acel îi răspunse: – Frate, rău îmi pare
C-a-ţi sluji l-aceasta nu-s acum în stare,
Că nici trei minute nu sunt încă bine
De când l-am dat altui prieten ca tine.
El îl rugă iarăşi, zicând: – Dă-mi dar calul.
– E! frate, – răspunse – când i-aş spune halul,
De milă i-ai plânge şi nu mi l-ai cere,
Că stă-n grajd săracul, numa-n trei picere.
El îl rugă iarăşi – Dă-mi încai măgarul.
– Apoi l-am dat – zise – tot cu armăsarul.
Când zise aceasta, în grajd dobitocul
A zbierat îndată, viindu-i sorocul.
El auzind zise: – Cum nu e aice?
Uită-te el singur că e în grajd zice.
– Frate! – îi răspunse – n-am cinste la tine
Dacă crezi măgarul mai mult decât mine!
Tu nu ştii că-n lume e zicala asta,
Că „să nu-ţi dai altui calul şi nevasta“.

Şi pe lângă asta mai e o poveste:
„Frate or nefrate, brânza pe bani este."

Aşadar
Omul la nevoie miroasă şi ce nu-i e voia.
De dorul fragilor, mănâncă frunzele.
Sau
Înghite la răbdări prăjite.
Căci
Lucrul strein nu ţine de cald.
Că
Tocma când îţi pasă, fără dânsul te lasă.
Şi
Dacă nu ţi să trece vorba, nu-ţi mai reci gura.
Că
Dacă nu eşti vrednic la o treabă,
Nu-ţi bate capul degeabă.
Precum zice:
Nu-ţi este puterea cât îţi este vrerea.

POVESTEA VORBII

Un turc care n-a mai fost
Întru niciun fel de post,
Ducându-se a cerut

Un post care i-a plăcut.
Cardiul[1] l-a cercetat
După jalba ce a dat,
Şi văzându-l tinerel
Neavând păr alb de fel,
Cunoscându-l şi cam prost,
Nevrednic de acel post,
Îi zise lui: – Fătul meu!
Voia ţ-aş împlini eu,
Dar de postul ce-l voieşti
Încă foarte tânăr eşti,
Ci un altul să-ţi alegi,
După ale noastre legi,
Iar în acel post poţi fi
Barba când îţi va albi.
Însă prea mult dorind el
A-l orândui-n acel,
Cu mintea lui ca de prunc
Răspunse marelui turc:
– Efendim[2], sunt ihtiar[3],

[1] Demnitar otoman, îndeplinind funcţii judecătoreşti, administrative şi religioase.
[2] Titlu de politeţe turcesc, echivalent cu „domnul meu".
[3] Bătrân.

Barba-mi este albă, var,
Dar drept să-ţi mărturisesc,
Eu o cănesc ş-o-nnegresc;
Iar de cere acel post
Ca să fiu alb cum am fost,
Poci fără să zăbovesc
Să o spăl şi s-o albesc.
Deci dar astfel el minţind
(Că o va albi gândind),
Voia dacă ş-a luat,
După leacuri a plecat:
Ş-încoaci-încolo umblând,
Pe unii-alţii-ntrebând,
Câţi îl auzea râdea
Şi că e nebun credea.
Dar el seamă nu băga,
Vrea să se facă aga[1].
Şi umblând din uşi în uşi,
Întreba babe, mătuşi,
Cu făgăduieli de bani,
Să-l facă de mai mulţi ani.
Şi abia când obosi

[1] Comandant (în armata turcească).

O şarlatană găsi,
Care i-a făgăduit
Că-l va albi negreşit,
Numa-ntâi să-i puie ei
În mâini cinci sute de lei
Şi îl va face degrab
Ca colilia de alb.
El auzind, bucuros
Puse banii-ndată jos
Şi spre a o mulţămi,
Încă o mai dărui.
Mătuşa banii luând
Îi opri aici, zicând:
– Şezi până să târguiesc
Acele ce îmi lipsesc.
Şi mergând în acel ceas,
Îi aduse într-un vas
O apă ce a vrut ea,
Numai banii ca să-i ia.
Ş-începu a-l învăţa
Cum a o-ntrebuinţa.
Zicând: – Iacă! (vai de el!)
Şi să faci într-acest fel:
Acasă acum mergând

Şi asta apă luând,
Să torni într-un vas din ea
Să-ncepi barba a-ţi muia,
Frumos de jur împrejur,
Să nu rămâie cusur[1],
Şi în trei zile de rând,
Tot aşa cum zic făcând,
O să te vezi cum albeşti,
Tocma după cum doreşti.
Aşadar el ascultând
Şi la casa sa mergând,
Cu acea apă a dat,
După cum l-a învăţat,
Şi-n loc barba a-i albi,
Începu a năpârli,
Încât într-un sfert de ceas
A rămas ca de brici ras,
Ş-atunci cunoscu c-a fost
Nevrednic de acel post.

Prin urmare,
Cămila vrând să-şi dobândească coarne ş-a
pierdut şi urechile.

[1] Rest, rămăşiţă.

Omul nemulţumit fuge de bine şi dă peste
mărăcine.

Sare din lac în puţ.
Şi
Ajunge de la moară la râşniţă.

DESPRE LAUDE

Vede binişor în pungă,
Are ochii ce să-ţi ungă.
Că
A dat cu mâinile-n foc.
Şi
E gros la ceafă, are de ros.
Are cheag la inimă (chimirul).
Şi
E ca un stup neretezat.
Şi
Trăieşte din seul său.
Are de moară, nu-i e frică să moară.
Dar
La părul lăudat, cu sacul mare să nu te duci.
Când eşti poftit la vro masă, pleacă sătul de acasă.
Dar
Nepoftitul scaun n-are.
Şi
Găina care cântă seara dimineaţa n-are oauă.

Lauda de sine pute.
Că
Cine să laudă singur să ocărăşte pe sine.
Ci
Lumea să te laude, câinii lasă să te latre.
Vorba ăluia:
Pe mine câţi câini m-a lătrat, toţi au turbat.
Însă,
Cine are vecini răi să laudă singur.
Sunt
Ia-l după mine că-l omor.
Şi
Laudă-te gură, că pumnii cură.
Cum să lăuda,
Când eram la mama şi eu ştiam să cos, că mama împungea şi eu trăgeam acul.
Tot ţiganul îşi laudă ciocanul.

POVESTEA VORBII

Mergând la bâlci un ţigan
Să-ntâlni cu un ţăran
Şi stând să rugă la el,
Zicându-i – Măi românel!

Tot mergi la ăl bâlci în deal,
De ce nu-mi lauzi ăst cal?
Fă-l tânăr, fă-l mânzuleț,
Ca să-l poci vinde cu preț;
Fă-mi ăst bine, românel,
Că ț-oi drege vrun ciurel,
Or ț-oi pune vrun potlog[1]
Laudă-l, aşa mă rog!
Țăranul fiind iar un
D-ăi de palavre cam bun
Ş-altă treabă neavând,
Cu țiganu-n bâlci mergând,
Stătu cu el în obor,
Să-i fie lăudător.
Şi zăbovind el câtvaşi,
Iacă vine ş-un geambaş[2],
Care era iar țigan,
Geambaş fără niciun ban.
Privi calul colea, ici,
Îi dă de încerc un bici:
Şi la dinți dacă-l cătă:
– Ce îmi ceri – îl întrebă –

[1] Petic.
[2] Negustor de cai.

P-astă mârțoagă de cal,
Ca să-l arunc după mal?
Românul ce aci sta
Şi la dânsul asculta:
– Ce! jupâne, – zise el -
Nu te uita că-i astfel,
Uite, zboară ca un zmeu,
N-am bani, că l-aş lua eu;
Întrece pe armăsarul,
N-are ce-i face ogarul.
Să-ți spui drept, păcat că-l vinde,
Dar nici cu dânsul nu-l prinde,
Că nu îi ştie merchezul[1]
Şi să-i pipăie lui miezul;
El e stăpân, cum vezi bine,
Şi nu îl ştie ca mine;
Mergi cu el la vânătoare
Şi uite, îți fac prinsoare
Iepurile-n pârlitură[2],
Dai cu el pân arătură
Şi în fuga lui a mare
Îl prinzi cu mâna călare.

[1] Socoteala, rostul.
[2] Loc în pădure cu copacii distruşi de incendiu.

Ţiganul ce l-a adus
Şi să-l laude l-a pus,
Cum căsca gura la el
Şi îl auzi astfel,
Zise: – Zău! Uite aici,
D-ar fi calul meu cum zici,
Că e armăsar şi mânz,
Pre legea mea, nu-l mai vânz.
Dar geambaşul, neaoş hoţ,
Deprins la aşa negoţ:
– Stăi – zise – să-l încerc eu,
Să-mi dau şi cuvântul meu.
Şi cum l-a încălecat,
Drept la Giurgiu a plecat.
Ei au rămas aşteptând,
Cine ştie până când
(Lăudărosul râzând
Şi vânzătorul plângând).
Şi săracul păgubaş
Tot căutând pe geambaş,
Îl găsi după un an
În cârciuma unui han;
Şi ducându-l în obezi[1]

[1] Instrumente de tortură, în care se fixau mâinile sau picioarele deţinuţilor.

La ispravnic[1], cu dovezi
Pentru calul cel furat,
Ispravnicul l-a-ntrebat:
– Ce eşti, ţigane? – Geambaş.
– Dar calul cum îl furaşi?
– Să mă bată Dumnezeu
D-oi fi furat calul eu,
Calul, zău, e vinovat,
El pe mine m-a furat.
– Auzi, auzi, cal mişel!
Cum te-a putut fura el?
– Coconaşule! Să-ţi spui,
Eu vrând pe el să mă pui,
Să fac împrejur un cerc,
Să văz cum e să-l încerc,
El, cum l-am încălecat,
Spre Giurgiu a apucat;
Şi fugi! fugi! pogoară, urci!
Ca să mă vânză la turci;
Când la Giurgiu ne-am văzut,
El turceşte n-a ştiut,
Ci cât ştiam eu niţel,

[1] Comandant, cârmuitor.

Ceat-pat[1], l-am vândut pe el.
– Dar banii ce i-ai făcut,
Dacă zici că l-ai vândut?
– Mă temui de niscai hoţi
Ş-îi băui pe loc pe toţi.

[1] Cu una cu două.

DESPRE ÎMPRUMUTARE ŞI PLATĂ

Cine bate la poarta altuia, o să bată şi altul la poarta lui.

Şi
Cine cumpără în dator plăteşte de două ori.
Deşi unii zic:
Scrie pe lumânare pentru neuitare.
Sau
Scrie pe gheaţă până dimineaţă.
Ş-apoi
În loc de plată, spatele-ţi arată.
Ai carte? ai parte; n-ai carte? n-ai parte.
Nici usturoi am mâncat, nici gura-mi pute la c...
Sau:
Nici n-am mâncat miere, nici la inimă am durere.

Că
Dai, n-ai.
Şi
Lesne e a da ş-anevoie a lua.

Că,
Când îi dai, îi fată iapa, şi când îi ceri,
îi moare mânzul.
Şi
Tu umbli după el cu mila.
Şi el după tine cu pila.
Şi
Fă bine, să găseşti rău.
Povestea ăluia:
Ai dat un cazan mare ş-ai luat o căldare.
Sau:
Dedeşi şi luaşi, din secure toporaş.
Însă
O dată vede naşul buricul finului.
De aceea:
Decât să-ţi dau şi să ne sfădim,
Mai bine tot prieteni să fim.
Că
De frate îmi eşti frate, dar brânza e pe bani.
Că
S-a băgat brânza-n putină.
Şi
A-nţărcat Murgana.
S-a isprăvit de moară.
Am văzut în târg de vânzare.

Că
Milă mi-e şi de tine, dar de mine mi
se rupe inima.
Cămaşa e mai aproape de piele.
Că
Pe altul cine plânge ochii lui îşi scurge.
Şi
Câinele îmbătrâneşte de drum, iar nebunul
de grija altora.
Cum zice un proverb turcesc:
Eu dator şi tu grije duci?
Adică:
Arde lumânarea noastră
Pentru socoteala voastră.
Ci
Cu rudele să mănânci, să bei,
Daraveră[1] să nu aibi cu ei.
Că
Împrumuţi pentru dobândă şi pierzi capetele[2].
Adică:
Pentru un cui pierzi potcoava.
E mai bine când
Iei c-o mână şi dai cu alta.

[1] Afacere, negustorie.
[2] Capitalul.

Iar
Cine n-are cal să urce pe jos la deal.
Şi
Dacă n-ai treabă, fă-te martor, iar dacă
ai bani fă-te chezaş.
Dar însă
Datoria nu moare niciodată.
Că
Te împrumuţi nuiele, gardul să prăpădeşte,
datoria nu putrezeşte.
Şi
O ceri rasă ş-afânată,
O dai cu vârf ş-îndesată.
Tăgârţă[1] ruptă de-mprumută, şi cere la soroc
să-i dai sac nou în loc.
Zicând:
Cum era, bună, rea, îmi făceam treaba cu ea.
Şi
Sacul finului e tot nou.

POVESTEA VORBII

Unul se împrumutase de la finul său un sac
Rupt, prăpădit, plin de petici, ca al unuia sărac.
După ce-şi isprăvi treaba, înapoi nu i l-a dat,

[1] Traistă.

Ci, ca pe o treanţă veche, într-un colţ l-a aruncat.
După ce a trecut o vreme, finul său la el
mergând
A cerut ca să-i dea sacul, cam cu ruşine zicând:
– Naşule, nu cumva mai ţii acea ruptură de sac,
Că uneori şi cu dânsul câte o trebşoară fac?
Naşul, care nu-ngrijise de un astfel de sac rău,
Căutând şi negăsindu-l, zise către finul său:
– E-ei! fine, cine ştie unde o fi aruncat!
Că până mai deunăzi îl vedeam colea supt pat.
Finul pe loc schimbă vorba, zicând! – Ce fel?
Ei, sărac!
S-a pierdut! Şi era, uite, o bunătate de sac!

De aceea dar,
Cine are barbă să-şi cumpere şi pieptene.
Căci
De la un rău platnic, şi cu cenuşa după vatră
sau un sac de paie să te mulţumeşti.

DESPRE CEI CE PLÂNG DE COPII

Decât să fii bogat (de copii) şi să n-ai ce mânca, mai bine să fii sărac şi să ai mai mulţi bani.

Sau

Să fii cât de sărac numai să ai bani mulţi.

De copii, de barbă şi de coate goale să nu te plângi niciodată.

Decât să zici „vai de noi!“ mai bine „vai de mine!“

Decât orb şi călare, mai bine şchiop şi pe jos.

Chelului ce-i lipseşte? Tichie de mărgăritar.

Zamfirica toate le avea, numai ţopi[1] îi lipsea.

De copii case sparte nu s-au văzut.

Dar

Creşte pui de şarpe, să te muşte.

POVESTEA VORBII

Un bătrân odinioară sfârşitul său cunoscând
Şi văzând că o să moară, bani, avere, nelăsând,
Chema să vie la sine pe fiul său cel iubit

[1] Panglicuţe care se împletesc în codiţe.

Şi cu cuvinte puţine în asfel l-a sfătuit:
– Fătul meu, eu mor acuma şi alt nimica nu-ţi las,
Decât trei cuvinte numa în cel mai din urmă ceas.
Care ca p-o bogăţie să ţi le păstrezi de mic,
Să le aibi la bărbăţie, aceste ce ţi le zic:
P-al tău stăpân sau mai-mare cu dreptate să-l slujeşti,
Dar bani sau vro-mprumutare să nu-i dai, să te păzeşti.

Pe nevasta ta-n viaţă din inimă s-o iubeşti,
Dar nici cât un fir de aţă taina-ţi să nu-i dezvăluieşti.
Pe copiii tăi fireşte o să-i iubeşti d-or trăi,
Dar fiu de suflet nu creşte, că-n urmă te vei căi.
Aste ale lui cuvinte ca o diată fiind,
Le ţinu fiul său minte, ce-nchipuiesc neştiind.
Omul însă din natură, este făcut curios,
Cât să-i dai învăţătură, îi este făr' de folos;
Căci el până nu încearcă orşice va auzi,
Neted lui nu-i vine parcă odihnit a le păzi.
Să-i spui c-o să pătimească, să-i spui că se va jertfi,
El va să le pipăiască, să vază, aşa vor fi?
De aceea dar ferice de cel ce va priimi
Ceea ce lui i se zice până a nu pătimi!
Aşa ş-acest prin urmare lângă un stăpân fiind
Şi cu buna sa purtare mai multă vreme slujind,
Crescu, veni-n bărbăţie, fu cuminte, bani făcu,

Se-nsură, luă soţie o fată care-i plăcu.
Se iubea cu osebire, unul p-alt se mângâia
Ş-în cea mai mare unire în viaţa lor trăia;
Îi venea în multe rânduri să-i spuie câte ceva,
Dar se oprea, stând pe gânduri să nu greşască cumva.
Într-aceste vine vreme, fără el a cugeta,
Ca stăpânul ca să-l cheme să-i cear-a-l împrumuta,
Zicând că-i trebui acuma o mie de lei să-i dea,
Ca să împlinească suma pentru graba ce-o avea;
Şi că, de la oareunde nişte bani cum i-o veni,
Îndată îi va răspunde[1], fără a mai pomeni.
El îşi iubea pe stăpânul, cum şi pe loc a gândit
Cum că tatăl său bătrânul să nu dea l-a sfătuit;
Dar socoti iar în sine că poate n-o fi nimic:
Ia să-i dau eu lui mai bine, că bătrânii multe zic.
După ce-i dă, stă, se uită să-i răspunză banii daţi,
Stăpânul său iarăşi uită că bani are-mprumutaţi.
Dacă vede că tăcere de banii lui s-a făcut,
Merge într-o zi ş-îi cere să-i dea acel împrumut.
Stăpânul său auzindu-l bani împrumutaţi cerând,
Îl ocărî izgonindu-l cu înjurături zicând:
– Ce bani sunt dator eu ţie? Om viclean şi prefăcut!
D-unde ai tu bogăţie să-mi dai mie împrumut?

[1] Achita.

Nu-mi eşti tu, tu, slugă mie de atâţia ani trecuţi?
Eu îţi dau ţie simbrie, ş-apoi tu să mă-mprumuţi?
– Ţ-am dat, săracul de mine! Dar să vede c-ai uitat,
Ia adu-ţi aminte bine şi nu intra în păcat.
– Auzi! auzi! vicleşuguri! să nu ştiu eu ce lucrez!
Ia vezi cu ce meşteşuguri va să mă facă să crez!
Ieşi afară de mă lasă, nu mă face să turbez,
Şi să nu-mi mai calci în casă, că mă pui de te pisez.
Eşti un hoţ, un păr-de-câine, nu voi să te văz mai mult,
Nu eşti vrednic d-a mea pâine, fugi, piei dintr-acest minut!

Ieşi bietul om îndată, necăjit şi amărât,
Să nu sară să-l şi bată, că destul l-a ocărât;
Pe drum zicând întru sine: „Iacă una s-a-mplinit
Din cele trei ce pe mine tatăl meu m-a sfătuit."
Trecând ceva dup-aceea şi copiii lui murind,
Luă un sirman nevasta, să-l crească c-al ei dorind;
Vrând şi el ca să nu plângă pentru carii i-a născut,
Nu vru voia să-i înfrângă, o lăsă şi l-a crescut.
După ce făcu aceasta, cugetul tot îl muncea:
„Acest copil şi nevasta ce mi-o face el zicea? –
Nu o fi degeaba zisul şi sfatul cel părintesc,
Voi însă-n grab să-mi văz visul, ş-apoi să mă odihnesc."

Aşa-ntr-asta cugetare fură el un copilaş
D-ai stăpânului, pe care îl duce în alt oraş;
Apoi după ce îl lasă, o cămăşuţ-a lui ia,
O sângerează ş-acasă se-ntoarce în grab cu ea,
Zicând: – Dragă nevestică! o taină să-ţi spui aş vrea.
Dar mult mă sfiesc de frică că n-o vei putea ţinea.
Răspunse ea: –Vai de mine! De asfel mă socoteşti?
Aşa cinste am la tine? Ş-într-atâta te fereşti?
– Mă iartă dar, – el îi zise – tu ştii că stăpânul meu
Când i-a trebuit, trimise de l-am împrumutat eu,
Şi în loc să mi-i plătească m-a-njurat, m-a necinstit,
Ca p-o albie porcească m-a făcut şi m-a gonit;
D-acel necaz şi eu dară sâmbetele i-am păstrat
Şi tocma în astă-seară cum am vrut mi-am răzbunat;
Că-ntâlnind cu-ntâmplare pe al său copil urât,
În momi ş-în depărtare ducându-l l-am omorât;
Numa astă cămăşuţă având pe el, o luai,
Ca să prinz vro părăluţă, cu dânsa nu-l îngropai.
Dar să taci, dragă nevastă, să nu îţi iasă cuvânt,
C-apoi ait! din lumea astă, cum vei spune, pierdut sunt.
Nevasta-ncepu să zică: – Vai! cum poci eu
să crâcnesc?
Nu vezi că tremur de frică numai unde mă gândesc?
Ba să tăcem, zău, ca zidul, că nu-i lucru să-l vorbim,

De să va afla ucidul, cu toţii ne prăpădim.
Lăsându-o dar bărbatul în făgăduiala ei,
Aştepta să vază sfatul de va avea vrun temei.
Stăpânul său prin tot locul copilul îşi căuta,
Muma-sa-l jelea cu focul ş-îndesat se vaieta.
Într-aceste ucigaşul, ca să zic acum asfel,
Ce omorî copilaşul, cum a spus nevestii el,
Nu ştiu pentru ce pricină cu nevasta s-a certat
Şi la acea a ei vină câteva palme i-a dat.
Ea pe loc ieşind afară inima-n gură îşi ia,
Şi ţipă, răcneşte, zbiară, aolio şi vai de ea!
– Săriţi, mă junghe bărbatul, hoţul, tâlharul de crâng,
Cum omorî şi băiatul stăpânilor săi, ce-l plâng.
Oamenii, cum auziră, au alergat de l-a spus
Şi îndată străji veniră de îl duseră pe sus.
Ducându-l la judecată, după cum a fost pârât,
Fără prelungire-n dată la moarte fu hotărât.
Care văzând vinovatul se rug-a-l îngădui
Ca dieta sau legatul pe scurt a îşi rândui:
Ş-începu-n vileag să zică: – Eu am treizeci mii de lei,
Dragii mele nevestică îi las zece mii din ei:
Cinci mii lei las la băiatul ce-l crescui neavând prunci
Şi ceilalţi îi las la gâdea ce m-o acăţa în furci.
Auzind băiatul suma ce gâdii o hotăra,

Îi aruncă ştreangu-ndată, zicând: – Gâde mă fac eu,
Am drept l-aceasta diată, ca la a tatălui meu.
Deci după ce-n pază mare pe vinovat l-au dus,
La locul cel de pierzare şi îl înălţară-n sus,
Şi când tocma să suise gâdea cu ştreangul de gât,
Atunci gura îşi deschise cel de moarte hotărât
Ş-începu o cuvântare în auzul tuturor,
Pe care o striga tare în chipul cel următor:
– Staţi, creştini, nu mă răpuneţi ş-ascultaţi al meu cuvânt,
L-altă pedeapsă mă puneţi, c-atât vinovat nu sunt.
Dau stăpânului meu veste ş-îl rog să-mi fie milos;
Că copilul mort nu este, ci e viu şi sănătos;
El este în depărtare dat de mine-n pansion
Ş-în prea bună căutare se află ca un cocon.
Decât asta a mea faptă numai cercare a fost,
Pentru povaţa-nţeleaptă tatălui meu celui prost,
Care mi-a zis să ţiu minte sfatul său cel părintesc,
Şi aceste trei cuvinte cât trăiesc să le păzesc,
Adică: „P-al tău mai-mare sau stăpân nu-mprumuta,
Taina îţi păzeşte tare de către nevasta ta
Şi să nu iei în viaţă copil de suflet să creşti,
Păzeşte a mea povaţă, te vei să nu te căieşti."
Dar eu nu m-am putut teme c-oi pătimi vrun rău,

Ci le-ncercai după vreme, ca un prost şi nătărău!
Mi-a zis tatăl meu, bătrânul, şi eu nu l-am ascultat,
Împrumutai pe stăpânul şi ură mi-am câştigat.
Spusei în urma nevestii o taină ce o făcui,
Şi după pâra acestii iată viaţa îmi răpui.
Crescui copil, uite-l gâde! El îmi e spânzurător,
Lumea plânge şi el râde, că îl las moştenitor.

DESPRE FĂGĂDUIELI ŞI DARURI

Ce e în mână nu e minciună.
Decât o mie de vrăbii pe gard mai bine una-n mână
Decât la anul un bou, mai bine azi un oau.
Că
La anul, or armăsarul, or samarul.
Decât doi „ţ-oi da", mai bine un „na".
Tragi nădejde ca spânul de barbă.
Cum a zis o fată:
Până nu m-oi vedea cununată, nu mă ţiu că sunt măritată.
Că
Eu de făgăduieli am o ladă îndesată cu genuchele.
E o vorbă:
Caprelor, mugurul ăla voi o să-l mâncaţi;
Şi
Trăieşte, murgule, la Paşti iarbă verde să paşti.
Decât în faţa ariei, mai bine în capul locului.
Că
Făgăduiala dată e datorie curată.

De aceea
Nu făgădui ce nu poţi împlini.
Că
Pe unde iese cuvântul, iese şi sufletul.
Să nu vie vorba aia:
Un înţelept făgăduieşte şi un nebun trage nădejde.
Că
Un nebun aruncă o piatră în gârlă şi o mie înţelepţi nu pot să o scoaţă.
Numai miere zicând, gura nu se îndulceşte.
Vorba asta e de când cu moşii putrezi.
Dar la dar merge şi cinstea împrumut.
Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face.
Însă
Magarul de dar nu se caută pe dinţi.
Iar
Darul nemulţămitului să ia.

POVESTEA VORBII

Spun că un sultan odată, care des tiptil[1] umbla,
Ieşind la marginea mării, spre a se mai preumbla,
A văzut aci pe unul şezând şi peşte undind[2],

[1] Deghizat.
[2] Pescuit cu undiţa.

Şi de curiozitate aproape de el viind,
Începu să-şi facă vorbă şi ceva a-l întreba,
Zicând: – Prietene, prins-ai vrun peştişor, au ba?
Răspunse el: – „Slabă viaţă, târţa-pârţ, mai nimic“
Vro câteva fâţişoare, după proverbul ce zic:
„Oaspătul nu mănâncă ce gândeşte, ci mănâncă ce
găseşte.“
Şi
„Cine n-are frumos pupă şi mucos.“
„În pofida fragilor mănâncă frunzele.“
„Mănâncă gheorghinele[1] şi îngână[2] măslinele.“

Văzându-l sultanul golan şi cu coraj răspunzând,
Îi plăcu să mai vorbească şi îl întrebă, zicând:

Sultanul
De unde eşti?

Pescarul
De unde mi-e nevasta.

Sultanul
Din ce ţară? Care ţ-e patria?

Pescarul
„Patria omului este acolo unde-i e bine.“

---

[1] Fructele (rotunde şi roşii) ale unui mărăcine (păducel).
[2] Batjocoreşte.

Sultanul
„Ai copii?“

Pescarul
„Unul în poale şi altul în foale[1].“

Sultanul
Ai vro stare?

Pescarul
Proverbul îmi e dovadă:
„Ce e pe mine ş-în ladă.“

Sultanul
De ce eşti sărac?

Pescarul
„Sunt sărac pentru că nu sunt bogat.“

Sultanul
Cum trăieşti?

Pescarul
„Te uită în faţă şi mă-ntreabă de viaţă.“

Sultanul
Eşti nenorocit?

Pescarul
„Norocul să ţine după mine ca pulberea după câine.“

---

[1] Pântece.

Sultanul
„Mai acasă vreun ajutor?“

Pescarul
„Numai eu sunt topor de oase?“

Sultanul
„Sărac eşti de fel, or scăpătat?“

Pescarul
„Dacă tatăl meu a fost domn şi eu nu sunt om, ce folos?“

Sultanul
„Te văz scăpătat şi nu te plângi.“

Pescarul
„Cine cade de sine nu plânge.“
„Omul singur ceea ce-şi face, niminea nu i-o poate desface.“

Sultanul
„Copilul până nu plânge, muma ţâţă nu-i dă.“

Pescarul
Până vine cheful bogatului, iese sufletul săracului.
Că
„Sătul la flămând nu crede.“

Atuncea[1] zâmbind sultanul şi haz de dânsul făcând,
Scoase din sân portofelul şi scriind i-a dat zicând:
– Na acest bilet şi du-te la vizirul mai curând,
Ca să-ţi dea lei una mie şi nu sta, vreme pierzând.
Luând pescarul biletul, atuncea el a văzut
Că a vorbit cu sultanul şi nu l-a fost cunoscut.
Sirmanul de bucurie rămâind în loc uimit
Târziu ş-a adus aminte că nici nu i-a mulţumit.
Deci aleargă într-un suflet, inima în el săltând,
Numaidecât la vizirul a ajuns nepricepând;
Intră, îi dete biletul şi vizirul îl citi,
Şi numărând lei cinci sute ca să ş-îi ia îl pofti.
Că
„Cine împarte parte-şi face.“
Şi
„Din gura lupului anevoie scoţi întreg.“

Văzând că nu-i dă pe toţi îi zise: – Apoi ce fel?
Nu scrie să-mi dai o mie? De ce-mi dai mai puţintel?
Vizirul cu necaz zise: – Şi ce, nu te mulţumeşti?
I-ai dat cu împrumutare şi nu vei să-i priimeşti?
Şi porunci să-l împingă pe uşe cum a venit,
Zicând: – Nu-ţi dau nici pe ăşti, dacă nu te-ai mulţămit.
Şi cu câtă bucurie când venea a alergat,

[1] Tipărit *atunci* în 1853, corectat după ediţia 1847.

Cu atâta întristare la casa lui a plecat.
Întâi îi părea că zboară şi de pământ n-atingea,
Ş-acum parcă-l încărcase cu plumb, aşa-ncet mergea;
Se ducea şi drumul parcă tot mereu i se lungea,
Ca când cineva din spate-i să atârna ş-îl trăgea.
Dacă ajunse acasă, se trânti, şezu oftând,
Şi nevestii sale spuse toată-ntâmplarea de rând.
Ea cum auzi îndată asupra-i s-a necăjit
Ş-începu să-l ocărască, la gură cum i-a venit,
Zicând: – O, om făr' de minte! o, om ticălos şi prost!
Cum lăsaşi darul din mână, măcar orcât ar fi fost!
Nu vezi că n-ai cinci parale, la copii pâine să iei,
Şi n-ai avut mulţămire că-ţi dă cinci sute de lei?
– Nevastă! lasă-mă, – zise – mi-ajunge necazul meu,
De-mi va ajuta norocul, acei bani tot îi iau eu.

Nevasta

„Departe griva (nume de câine) de iepure."
„A zburat o dată de la mână, s-a dus."
„Tragi nădejde ca spânul de barbă."
„Săracul de ce e sărac? că n-are minte în cap."

Pescarul

Nevastă! „Taci, să tac."
„La coptorul cald puţine lemne trebuiesc."
„Nu aţâţa foc peste foc."
Că
„Îmi ajunge mie necazul care îl am."
„Nu-mi tot îndruga la verzi şi uscate."

„Ce tot tai dracului bureţi?"
„Hor, hor, hor pentru o coadă de topor."
„Joacă ursul la cumătru, vezi să nu vie şi la noi."
„Vezi-ţi de furcă şi de câlţi".
„Nu-mi aprinde paie-n cap."
Că
„Omul zice şi isprăveşte."
Iar nu
„Toată ziua clanţa-clanţa din gură."
„Ce am avut şi ce-am pierdut?"
„Din vânt a venit, în vânt s-a dus."
Cu toate aceste
„Am nădejde la Dumnezeu."
„Dumnezeu nu lasă pe om."
„După întristare, vine bucurie."
„După ploaie trebuie să răsară soare."
„Necazul e de la dracu."

Pescarul d-alde aceste după ce multe a spus
A doua zi dimineaţă[1] iar să undească s-a dus.
Deci când trecu vreme multă şi când toate s-a uitat,
Iată iar tiptil sultanul a ieşit la preumblat,
Care văzând pe pescarul şi zicându-i „merhaba"[2]
Iarăşi ca şi mai-nainte începu a-l întreba:

[1] Tipărit *de dimineaţa* (1853); corectat după ediţa 1847.
[2] Bine ai venit (turc.).

Sultanul

Ai prins, prietene, ceva?

Pescarul

„Pe câţi i-am prins, nu îi am, pe câţi nu i-am prins îi am." (El vorbea de păduchi.)

Sultanul

Ce ai zis?

Pescarul

„Pentru o babă surdă, popa nu toacă de două ori."

Sultanul

Scump eşti la vorbă.

Pescarul

„Vorba puţină şi mâncarea puţină, niciodată nu strică pe om. "

Că

„De multe ori tăcerea e mai bună decât răspunsul."

Sultanul

Socoteam că-i fi murit.

Pescarul

„Banul roşu nu să pierde lesne."

Şi

„Câinele de stârvuri nu moare."

Sultanul

Mă cunoşti?

Pescarul

„Nu e numai un câine scurt de coadă."

Sultanul

Aşa vorbeşti la un om de treabă?

Pescarul

„Gura mai lesne vorbeşte adevărul decât minciuna."

„Numai cu un găinaţ de cioară marea nu să spurcă."

Sultanul

Nu ţii minte că am vorbit amândoi?

Pescarul

„Ochii ce nu să văd să uită."

Sultanul

Nu-mi dăruieşti un peşte?

Pescarul

„Cine cere nu piere, dar nici nume bun nu are."

Însă

„Ceri la văduvă bărbat şi ea îi duce dorul."

„Degeaba n-a dat nici mama tatii."

Sultanul

Să ţi-l duc acasă?

Pescarul

„Nu dau eu izmene pe călător."
„Nu-mi spune la palavre de aste."
„La grădinar castraveţi să nu vinzi, că inima lui
e acră de ei."
„Tu unde aduni surcele, eu am tăiat nuiele."

Sultanul

Mă faci duşman.

Pescarul

„Ce mai jaf în ciuperci."
Ce?
„O să-mi iei boii, să mă laşi cu curu-n drum?"
„Ştiu că n-o să beau bragă cu tine."
Şi
„N-o să cânte cocoşul meu pe gardul tău."

Sultanul

Poate să mor din mâna unui duşman.

Pescarul

„O dată o să mor, n-o să mor de două ori."
„Şi d-oi muri, nu o să dea cu tunul pentru mine."

Sultanul

Nu-ţi place să trăieşti?

Pescarul

„Nici n-am la ce muri, nici la ce trăi."
Mângâierea săracului e moartea.

Sultanul

„Omul cât de rău să trăiască, tot nu să îndură să moară."
„Să hârşieşte[1] cu necazurile."
Şi
„Să învaţă ca viermele în hrean."

Pescarul

„La oraşul ce să vede, călăuză nu trebuie."
„Mi-am văzut visul cu ochii."
„Mi-a trecut făina prin traistă."
„Ce-a fost verde s-a uscat, ce-a-nflorit s-a scuturat."
„De acum înainte nu o să mai fac boi bălţaţi."
„Tot alba (căluşa) în doi bani."
„Tot două oale-mi fierb, una seacă ş-altă goală."
„Destul am fost topor de oase".

Sultanul

Vei să te dăruiesc cu ceva?

Pescarul

„Întrebi pe bolnav: vei să-ţi dau pernă?"
„Numai bolnavii să întreabă."
Dar
„E rău când aştepţi de la mâna altuia."
Că
„Bogatul mai tare se plânge decât săracul."
Până a geme boii, scârţâie carul.

---

[1] Deprinde.

„Numai un cerşetor de ar fi, toţi cu zahăr l-ar hrăni."

În sfârşit, văzând sultanul că nu-l cunoaşte de fel,
Scrie un bilet şi iarăşi dându-l a zis către el:
– Na această hârtiuţă, mergi la vizirul cu ea
Şi la dânsul acuma lei tocma două mii ia.
Săracul pescar atuncea pe sultanul cunoscând
Căzu, sărută pământul, multe mulţumiri zicând.
Sultanul însă cu vorbe d-aste era-ndestulat
Şi nici stătu să-l auză, ci îndată a plecat.
Deci plecă iarăşi pescarul, biletu-n mână ţiind,
Făcând din capul său planuri şi întru sine vorbind:
„Acum pe toţi banii iarăşi nedându-i de voi vedea,
O să-ncep cu rugăciune să-l înduplec să mi-i dea,
C-atunci i-am cerut cu zorul şi d-aia s-a supărat."
Şi gândind la d-alde aste, a şi ajuns la palat.
Dând vizirului biletul, el taie iarăşi din ei
Ş-îi numără înainte numai o mie de lei.
El, văzând că îi opreşte jumătate banii iar,
Începu ca să se roage să-i mai dea ceva măcar:
Să-i facă Dumnezeu parte de orce să va ruga,
Să-i dea sănătate, zile, şi altele îndruga.
Vizirul vorbe d-aceste nevrând nici a auzi,
L-a dat pe bete afară ca ş-în ceealaltă zi,
Zicând: – Pe sărac d-aceea nu-ţi vine să-l miluieşti,
Să-l scoţi din noroi afară, ci încă să-l îmbrânceşti;

Îi dai lui banii cu pumnul şi nu poţi să-l mulţămeşti,
Din pepenii tăi te scoate, de îţi vine să plesneşti.
Pescarul iarăşi, săracul, văzându-se izgonit,
Îi venea să se omoare ca un deznădăjduit.
Merse, spuse iar nevestii, ea iarăşi a început
Să-l certe, să-l ocărască, cu câte s-a priceput,
Nerod, nătărău făcându-l, nătăfleţ, guguman prost,
Şi că vorba bătrânească adevărată a fost.

Adică:

„De puţin cine nu să mulţumeşte,
Nici de mult nu să învredniceşte."

Şi

„Nemulţumitului i se ia darul."

Îi zise el: – Nevastă!

„Nu mă călca pe colţul işlicului.[1]"
„Cinste la cinste merge, şi darul împrumut."
„O mână spală pe alta şi amândouă obrazul."
„Îmi zici hârb, îţi zic ciob."
„Îmi zici urâtă, îţi zic slută."
„Tu nu ştii pe unde să udă găina."
„Sfatul muierii muierilor foloseşte."
„Maimuţa e tot maimuţă, de i-ar fi sfatul aurit."
„Am eu glagole[2] în cap."

---

[1] Nu mă supăra, nu mă călca pe coadă (*işlic* – un fel de căciulă largă).

[2] Pricepere, inteligenţă, isteţime.

„Nu mă învăța să-mi înec copiii."
„Înveți pe dracu să dea cu pușca."
„Toată ziua gâra-mâra."
„Ești un drac împelițat."

Dar

„Asta e boală cu leac, am eu de cojocul tău ac."

Deschide ochii, că,

Cât sunt de necăjit, să dau cu cuțitul în mine, sânge nu iese.

Muierea

„Fierbe sângele în tine ca într-o coajă de rac."
„Bun de gură, rău de lucru."
„Cu suflet viteaz și un trup leneș."
„Viermii te mănâncă de viu."

Nu-ți vezi casa?

Când mălai are, sare n-are; când sare are, mălai n-are.
„Îți chiorăiesc mațele de foame."
„N-ai o para chioară și lenea te doboară."
„Am ajuns de poveste-n țară."

Bărbatul

„Cine râde gura-și întinde."
„Gura lumii numai pământul o astupă."
„Nu o să îndreptez eu lumea cu umărul."
„De poale ridicate nu râde nimeni, ci de poale călcate."

Muierea

„Întreabă pe leneșul să te învețe minte."
„Ț-ai întins vrejul ca dovleacul ș-ai umplut lumea de crastaveți."

Bărbatul

„Tronc Marico! (Așa o chema.)
„Lovește-mă, lele, -n spate, să-ți dau un bulgăre de iască."
„Să lovi ca nuca în perete, ca mireasa la moară și ca musca în lapte."
„Unde dai și unde crapă!"
„Na-ț-o frântă, că ț-am dres-o."
„Vorbă să fie, dă-mi o lulea de tutun, că bâlci[1] să face."
„Ai vorbit de te-ai prăpădit."

Muierea

„Și eu acătare[2] poamă nu sunt, dar nici fiece pasere nu mă mănâncă."
„Soarele să-mi fie bun, luna să o mănânce vârcolacii."
Câinele nu fuge de codru, ci de ciomag.

Bărbatul

„Mi se aprinde călcâiele de doru-ți."
„De dragă ce-mi ești, te-aș băga de păr în sân."

---

[1] Tocmeală, învoială.

[2] Bună la ceva.

„Lac să fie, broaşte multe."
„Mamă şi tată nu găsesc, dar muieri câte voiesc."
„Pe muierea în toată viaţa să o porţi în spinare şi o dată să o laşi jos, iar ea să vaietă că a ostenit."

Povestea ăluia:

Câte belele, câte bube rele, tot în capul nevestii mele.

Aceasta zicând îndată undişoara lui îşi ia
Şi ca şi până acuma pleacă la mare cu ea,
Zicând: – Asta mi-a fost soarta, geaba umblu eu să scap,
Trebui să trăiască omul cum i-o fi scrisă la cap!
Aşa undind totdauna şi vreme multă trecând,
Ieşi iar tiptil sultanul, ş-încoaci-încolo umblând,
Zări aici pe pescarul şi iar veni lângă el,
Stând: – Colai ghele[1] îi zise. El: – Colai se, senda ghel![2]

Sultanul

Au nu e lesne?

Pescarul

„Lesne, pune viţă şi bea vin."
Sau:
„Ară, macină, mănâncă."

[1] *Lesne vie* (n.aut.). Echivalentul expresiei turceşti „spor la lucru".

[2] *Dacă e lesne, vino şi tu* (n.aut.).

Sultanul

Vrednic eşti!

Pescarul

„Apa o beau pe picior, ca o pasere din zbor."
„Gândeşti că e floare la ureche".
Să
„Cauţi acul în carul cu fân."
Adevărat,
„Lesne a băga în urechile acului când vezi."

Sultanul

Nu ne potrivim la vorbă.

Pescarul

„Cei ce să potrivesc lesne se împrietenesc."

Sultanul

Mi se pare că te cunosc.

Pescarul

„Mi se pare, poate, o fi şi vom vedea sunt toate sor cu mincina."

Sultanul

De nu te cunoşteam, nu veneam la tine.

Pescarul

Adevărat,
„Fiecare unde cunoaşte, acolo trage."

Adică:
„Omul trage la om şi dobitocul la dobitoc.“

Sultanul

Îţi sunt prieten.

Pescarul

„Prietenul omului este punga cu bani şi sacul cu mălai.“

Povestea ăluia:

„Cu rudele să bei şi să mănânci, daraveră să n-aibi.“

Sultanul

Poate că ai gândit că o să-ţi cer vreun peşte?

Pescarul

„Şi pisicii îi place peştele, dar când trece puntea închide ochii.“

Sultanul

Să n-ai grije, nu-mi place.

Pescarul

„Pisica unde n-ajunge zice că pute.“

Sultanul

Cum văz, eşti sărac!

Pescarul

„Bani au şi ţiganii.“
Dar şi
„Vasului gol toţi îi dau cu piciorul.“
Şi
„Nu e mai grea boală decât punga goală.“

Sultanul

Eu îţi sunt voitor de bine.
Şi
„Îmi vorbeşti una de la răsărit şi alta de la apus.“

Pescarul

„Cunosc de care pomană mă îngraş eu.“

Deci zicând iarăşi sultanul că necunoscut a fost
Şi îi vorbea după haine, cum şi era-mbrăcat prost,
I s-a făcut iarăşi milă, văzând că e tot golan,
Fără a şti că vizirul nu i-a dat măcar un ban,
Gândea în sine că poate o fi fost cumva dator,
Or a întâmpinat alte, ca un sărac muritor.
Socotind aceste, scoase o hârtie din sânet[1]
Şi scriind într-însa zise: – Na, îţi mai dau un bilet;
Aici scriu către vizirul ca să-ţi dea trei mii de lei,
Aleargă acum îndată şi numaidecât să-i iei;

[1] Mapă, portofel (sens neobişnuit).

Dar să nu te văz ş-al' dată trenţăros ca pân-acum,
Îngrijeşte de te-mbracă, că nu-ţi mai dau nicidecum.
El văzând că e sultanul căzu iarăşi la pământ.
Şi i-a fost frică să zică de vizirul vrun cuvânt,
Ci ducându-se la dânsul, să tacă a hotărât,
Să nu-i zică nici o vorbă, de îi va da orşicât.
Iară, îi dete biletul, stătu căutând smerit;
Vizirul îşi ştia treaba, că după ce l-a citit,
Îi opri ca ş-înainte iar jumătate din ei
Ş-îi dete, adică, numai o mie cinci sute lei.
Pescarul cu bucurie bani-n căciulă trăgând,
Începu să-i mulţămească, vorbe multe îndrugând;
Dar când să gătea să iasă vizirul l-a-ntors din drum,
Zicând: – Vezi, aşa te-nvaţă, iar nu ca până acum;
O para chiar să-ţi dea omul de pomană, eşti dator
Să o iei cu bucurie şi să fii mulţămitor;
Cât scria-ntâi să-ţi dau ţie? El : – Una mie de lei.
Vizirul: – Cât al doilea? El iar: – Două mii de lei.
– Aşa! – vizirul îi zise – ş-acum trei mii, şase fac,
Un capital cumsăcade pentr-un om cât de sărac;
Na-ţi-i pe toţi, pân' la unul, şi du-te cu Dumnezeu,
Şi nu fi prost, ţine minte-nvăţul ce ţi l-am dat eu.
Luând el banii grămadă şi cu mulţămiri plecând,
I să părea că visează, către casa lui mergând;
Tot îi pipăia cu mâna, cu neîncrederi să uita,
Să temea că îi va pierde, dacă se va deştepta.

Ajungând ca-n zbor acasă şi ca din simţiri ieşit:
– Ce fac eu, nevastă, – zise – dorm, or sunt învălmăşit?
– Vai de mine! – ea îi zise – dar nu vei fi-nnebunit?
Vino-ţi în simţiri, ce ai? Ce nevoi iar te-a găsit?
– Uită-te la mine bine, – către ea vesel a zis –
Am scăpat de sărăcie, de nu va fi cumva vis;
Că de multe ori în somnu-mi cu banii-n mâini m-am visat
Şi când mă sculam la ziua rămâneam iar întristat;
De aceea tocmai mâine o să mă văz ce fel sunt.
Zicând acestea îndată turnă banii pe pământ;
Nevasta cu bucurie repezindu-se îi ia;
Se-mbătă de păreri bune, mai ca şi dânsul şi ea.
Nu-i prinde somn toată noaptea, tot şedea ş-îi număra
Şi cu grije să nu vie vreun duşman a-i fura.
A doua zi dimineaţă, apucând din căpătâi,
Merge la telal[1] îndată, se-mbracă pe sine-ntâi;
Cumpără nevestii roche şi zmochine la copii,
Zicând ea: – Dar lor haine? El îi zise: – Tu nu ştii,
„Copilul numai ce mănâncă e halal[2], ce îmbracă e haram.[3]"

---

[1] Negustor ambulant (de haine).
[2] Noroc, binecuvântare, dar.
[3] Lucru câştigat pe nedrept.

„Lasă-mă în boii mei.“
„Aşteaptă întâi să vedem alb în căpistere.[1]“
„Copilului dă-i cu palma peste cur, să-i vie minte la cap.“
„Mama unde loveşte, carnea creşte.“
„Decât să plâng eu, mai bine să plângă ei.“
„Cui i-e milă nuiaua să nu-şi frângă, el mai pe urmă copilul o să-şi plângă.“
Atâta îţi zic:
„Cum îţi cânt, aşa trebuie să joci.“
„Ajungă un ciomag la un car de oale“.
Dar
„Surdului degeaba îi cânţi de jale.“
„Orbului degeaba îi spui că s-a făcut ziua“.

După ce pescarul nostru se-mbracă curat de rând,
Îşi mai ia ş-o chesea[2] bună ş-un cibuc mare, zicând:
Decât toată vara cioară, mai bine-ntr-o zi şoim.
„Boierul e tot boier, măcar d-ar fi-ncins cu tei.“
„Apa curge, pietrele rămân.“
Când va Dumnezeu cu omul, vine şi dracu cu colaci.
Zicând d-alde aste pleacă către mare,

[1] *Alb în căpistere* – făină, merinde.
[2] Pungă de piele în care se ţine tutunul.

Cu cibucu-n mână, ca în preumblare,
Unde cu sultanul se tot întâlnise,
Ca-mbrăcat să-l vază, cum îi poruncise;
Şi cum să-i vorbească când el făcea planul,
Tot într-acea vreme, iacă şi sultanul.
El cade-nainte-i, se face jos broască,
Se uită la dânsul: – Ce vei? îl întreabă.
– Eu sunt, eu, pescarul, – răspunde în grabă –
„Lupul pe unde a mâncat măgarul, tot dă ocol câteodată.“
Eu sunt acela,
„Dă-mi Doamne, ce n-am gândit, să mă mir ce m-a găsit!“
„Caprii îi pică coada de râie, şi ea tot sus o ţine.“

Îi zise sultanul: – Vezi, aşa să cade,
Ai văzut acum ce bine îţi şade?
Aş vrea să ştiu numai cum că tu de mine
Ai vro mulţămire că ţ-am făcut bine.

Pescarul

„Găina bea apă şi să uită la Dumnezeu.“
„Sunt gata în foc şi în apă să mă arunc.“
„Nu sunt vrednic să mulţumesc.“
„A vrut norocul cu mine.“

Sultanul

Lasă aste vorbe, s-a isprăvit gluma;
Cer şi eu o slujbă la tine acuma.
Tu ştii, mi se pare, ostrovul cutare,
Care un puţ are adânc foarte tare.
Să te duci îndată acuma la dânsul,
Să te pui la gura-i şi să strigi într-însul:
Care e norocul sultanul ce-l are?
Şi ieşind la vorba-ţi să facă-ntrebare,
Tu să zici: „Noroace, m-a trimis sultanul
Să-ţi fac întrebare: de ce-i eşti duşmanul?
Ce te-ai pus în pizmă ş-îi tot dai avere?
Să roagă prin mine şi milă îţi cere
Să-ţi conteneşti ura d-a-i da bogăţie,
Că loc nu mai are unde să o ţie."
Pescarul îndată în luntre se puse
Şi drept la ostrovul acela se duse;
Găsind pe loc puţul şi strigând într-însul,
Ieşi o fantomă îndată la dânsul,
Cu schiptru în mână ca o-mpărătească,
În chipu-i frumseţe de cea mai aleasă;
Hainele, porfira[1]-i cu totul galante[2]

[1] Purpura.

[2] Elegante.

Şi împodobită numai cu berlante,
De părea că este o rază sorească,
Asfel nu putea om la ea să privească.
Aceasta fantomă, zic, sau nălucire,
Făcu întrebare c-o dulce zâmbire,
Zicând: Ce e vrerea? Pentru ce o cheamă?
Pescarul, sirmanul, tremurând de spaimă,
Îi zise: – Noroace, m-a trimis sultanul,
Să roagă prin mine să nu-i fii duşmanul;
Ce-i tot dai avere? Că el sărac nu e,
Nici loc nu mai are unde să o puie.
Fantoma îi zise: – Du-te de îi spune
Că el dator este a mi se supune,
Şi să nu să-ncerce a-mi da supărare
Cu aşa cuvinte de îngreţoşare,
Că mă pui în pizmă încă şi mai tare
Şi îi mai dau încă de trei ori cât are.
Auzind pescarul asfel de cuvinte,
Speriat peste fire şi ieşit din minte,
Se-ntoarce, se pune în luntre şi pleacă,
Vreo întrebare fără să-i mai facă.
Când plutea pe mare, îi veni-n gândire:
„Nu întrebai – zise – d-a mea norocire."
Şi cât mai în grabă înapoi se-ntoarce,
Merge la puţ, strigă: – Noroace! Noroace!

Care e norocul lui Udrea pescarul,
Care pe sultanu-l făcu să-i dea darul?
Şi îndată iese un negru c-arapul,
C-o tambură[1]-n mână şi sărind ca ţapul.
El cum îl zărise, groază îl apucă,
Se-ntoarce în fugă, grăbind să se ducă;
Iar norocul negru zornăind tambura
Începu dodată la dânsul cu gura,
Strigându-i: – Fugi! du-te! să nu-ţi văz obrazul,
Că nu mi se stinge nici acum necazul;
Ţ-am[2] slujit, sărace, ţie mititelul,
Că mi se rupse la tambură telul[3],
Ş-îmi pierdui cu dânsa atuncea eu ceasul,
De-i îndreptai tonul ş-îi ascultai glasul;
Dar de n-aveam treabă, cum nu am cu anii,
Tu de la vizirul tot nu pupai banii;
Dar îţi coc eu turta, nu te las în pace,
Am de furcă încă cu tine, sărace!
Şi fugind pescarul pe mare cu vasul,
I să părea încă că-i aude glasul.
„Săracul de mine, – zicându-şi în şoapte –
Mult îmi este frică că-l visez la noapte!“

---

[1] Un fel de mandolină.

[2] Tipărit (în ambele ediţii): *Ţ-a*.

[3] Coarda.

Când gândea aceste de spaimă, sirmanul,
Îi era aproape s-ajungă limanul,
Iese totodată o furtună mare
Ş-îi împinge luntrea înapoi pe mare;
Valuri mari cât munţii să ardic cu spume,
Să turbură cerul, nu mai vede lume.[1]
Luntrea lui ca paiul săltând peste valuri,
Când să trăgea-n mare, când se da de maluri;
Să legăna omu-n biata lui luntriţă,
Cum legeni copilul într-o copăiţă;
Sta când aci valul în ea să se toarne,
Când pe dincoaci altu-n mare s-o răstoarne.
El văzând ce este-n primejdie mare
Şi de mântuire nădejde nu are
Începu cu jale peirea să-şi plângă,
Să se tânguiască, mâinile să-şi frângă;
Şi când el de groază plângea, spuind multe,
Vine un val mare tocma cât un munte,
Îi repede luntrea, o sparge de-o stâncă
Şi el se afundă în marea adâncă;
Înghite la apă, -ncepe să se umfle,
Încât nu mai poate deloc să răsufle;
Şi când el cu lupte în apa cea rece
Se afla în chinuri ca să se înece,

---

[1] Lumină.

Se deşteptă-ndată din aceste vise
Şi gândind la ele întru sine-şi zise:
„Dracu-şi bate joc de om la bătrâneţe!“

DESPRE SĂNĂTATE ŞI BOALE

E mai bună sănătatea
Decât toată bogătatea.
Că
Când eşti sănătos bărbat
Eşti îndestul de bogat.
Dar şi
Când nu-ţi sună-n buzunare,
Pătimeşti de gălbinare[1] (galbeni n-are)
Şi pe friguri grele-n pungă,
Cu scurtătură lungă.
Căci
Nu e alta mai grea boală
Decât când e punga goală.
Atunci
Este bolnav foarte greu
Şi ar mânca tot mereu.
Că
Bolnavul credinţă n-are
Când geme cerând mâncare.

Dar însă
Nu-ntreba pe om la boale:
Voieşti să-ţi dau pernă moale?
Sau:
Numai bolnavul să-ntreabă
(Vei să-ţi dau cutare treabă?).
Cum a-ntrebat ţiganul pe fiul său:
– Ce-ai mânca, tată? spune!
– Of! cum aş mânca căpşune!
– Lungeşte-i, Doamne, zilele
Pân-o creşte căpşunele!
Asta se potriveşte cu:
Trăieşte, murgule, pân' la Paşti,
Ca să-ţi dau iarbă verde să paşti.
Căci
Toate la vremea lor date
Sunt ca şi o sănătate.
Şi
Lucrul la timp dăruit
Preţuieşte îndoit.
Că
Geaba binele cu sacul,
După ce moare săracul!
Precum zice el:
După ce-nchizi ferestrele,
Joace-mi măcar măiestrele.

Că
Ce foloseşte orbului obrazul frumos?
Ci
Când mi-e foame să-mi dai pâine,
Iar nu-mi zice: vino mâine.
Şi când mi-e sete să-mi dai apă,
Iar nu fierea după ce-mi crapă.
Unii însă zic:
Bolnavul zice o mie,
Doftorul face ce ştie.
Iar babele
Nici nu-l scoală după boală,
Nici nu-l lasă ca să moară.
Ele mai zic că
Boale să dea Dumnezeu, că leacuri sunt destule.

Însă,
Leacul fie or nu fie,
Colacul babii să ştie.
Şi pe urmă,
A murit că i s-a isprăvit zilele.
Că
Cămaşa veche umbli să o cârpeşti şi mai rău o spargi.

De aceea, la orce,
Întreabă pe pătimaş,
Nu întreba pe drumaş.
Însă,
La orşice bolnav greu,
Doftorul e Dumnezeu.
Dar orcum,
Nimenea n-o să trăiască,
Lumea să o moştenească.
Şi
Nimenea n-a dat Zapis cu Dumnezeu cât o
să trăiască.

Că
Lumea e înşelătoare,
Moartea hoaţă, răpitoare.
Şi
În deşert sunt toate
Dacă este moarte!
Că
Astăzi câţi mâncăm şi bem
Şi mâine nu mai suntem!
Şi
Vremea toate le mistuieşte.
Că
Mulţi copaci pe dinafară se văd frumoşi
Şi pe dinăuntru sunt putrezi, scorboroşi.

Şi apoi
E mult de la mână pân' la gură, dar de
astăzi până mâine!

Rar găseşti
Om tare de suflet.
Şi cum zice vorba:
Are nouă suflete, ca pisica.
Sau să poţi zice;
Moşul traiul ş-a nimerit
Şi ca vultur a-ntinerit!
Şi
S-a lungit firu-i de aţă,
Pentru puţină viaţă.
Şi
Avu zile grămădite
Cât carul cu patru vite.
Şi
Era să-i cânte popa,
Dar a sărit groapa.
Şi
Târâş-grăpiş bietul moş
Sări afară din coş (coşciug).
Sau:
Cam târâş, cam grăpiş,
Ajunse la suiş.

Şi
Picioarele-şi împiedecă,
Dar sărind rupse piedeca.
Şi
A fost până la calea-ntoarsă.
Că
I-avut Dumnezeu de ştire
Şi l-a păzit de peire.
Dar mai mulţi sunt carii
A umblat, tot a umblat,
Până când pe brânci a dat.
Şi
Când a dat fugă, atunci s-a isprăvit pământul.
Şi
N-a zăcut degeabă, deşi nu muri în grabă.
Că
Nu i-a fost boala sănătoasă.
Cum a zis un băiat:
Nu este prea bine vacii
(I-a trecut baba cu colacii),
Că vine tata, îmi pare,
Cu pielea ei în spinare.
Şi
S-a îngroşat gluma,
C-o să-i plângă urma.

Că
I-a cântat popa aghiosul.[1]
În sfârşit:
Nimic nu e ca sănătatea.
Că
Boala intră ca prin roata carului
Şi iese ca prin urechea acului.
Şi atunci,
Ce foloseşte bolnavului patul de aur!
Dar este
Parigorie[2] de om bolnav.
Zicând că
Omul şi din necătare
Moare şi zile când are.

POVESTEA VORBII

Frigura tremurătoarea,
Lingoarea aprinzătoarea
Şi Ciuma cea rea cu ele,
Fiind surori câtetrele,
Pleacă toate nălucă

---

[1] Cântare liturgică, cuprinzând cuvintele „sfânt, sfânt, sfânt (grec. *aghios*); *i-a cântat popa aghiosul* – i-a cântat veşnica pomenire."

[2] Mângâiere.

Prin oraşe să se ducă,
Şi pe drum între vorbire,
Neputând sta la-nvoire,
Ajunseră la gâlceavă,
Cerând drept fieştecare
Spre a a se numi mai mare;
Şi după multe cuvinte:
– Staţi, – zise cea mai cuminte –
Rău ne putem înţelege,
Alţi de nu ne vor alege.
Aideţi să curmăm din cale
Şi să mergem colea-n vale,
L-acel cioban ce să vede
Păscându-şi turma-n livede;
Dar însă nu toate ceată
Să ne arătăm dodată,
Ci pe rând fieştecare
Stând să-i cerem de mâncare,
Să vedem de cine-i pasă
Şi cui dă mai bună masă,
S-o ospeteze cum cere,
Cu mâncări după plăcere;
Şi de care prin urmare,
Va avea frică mai mare,

Ea mare să se numească
Şi gâlceava să lipsească.

Deci după ce sfătuiră
Şi în astfel se-nvoiră,
Merse Frigura îndată,
În cerşetoare schimbată
(Trăgându-se celelalte
Supt nişte măguri înalte,
De departe stând să vază
În ce chip se ospătează);
Şi pe loc dacă se duse
La ciobanul ce-l văzuse,
Fără să se milogească,
Ceru să o găzduiască,
Numindu-se călătoare
Şi pe aci trecătoare.
Ciobanul ca pe o babă
O şi priimi în grabă
Şi cu plăcute cuvinte
Îi aduse înainte
O glugă în loc de masă
Şi mămăligă rămasă,
Puindu-i şi brânzişoară,
Zise: – Poftim, mamuşoară,

De vei vrea, îţi voi aduce
Şi puţintel lapte dulce.
Frigura de masa dată
Îi răspunse supărată:
– Geaba puseşi aci brânza,
Că nu mi-o sufere rânza,
Şi lasă nu-mi mai aduce
Nici lapte acru, nici dulce,
Care pe om nu-l hrăneşte,
Ci mai vârtos îl slăbeşte;
Un miel nu e lucru mare
Să tai, să-mi faci de mâncare!

Ciobanul îi zise: – Lele!
Eu sunt stăpân p-ale mele
Şi alt când îmi porunceşte
Necinstind să izgoneşte;
Şi ce eşti tu, ia mai spune,
De-mi ceri mie mâncări bune?
– Eu sunt Frigura – răspunse –
Şi îmi plac mâncări tot unse.
Nu fac haz[1] nicidecum postul,
Îl las să-l mănânce prostul,

[1] Nu-mi place.

Zise ciobanul: – Ei! dragă!
Şi cine-n seamă te bagă?
Fii tu or slabă, or grasă,
Mie nicidecum nu-mi pasă,
Ci ia cară-te cu bine,
Pân' nu-ncarc caţa pe tine.

Frigura-nsălbăticită,
Sare pe el necăjită
Şi îndată se porneşte
Să-l scuture vrăjmăşeşte.
El iar fără a se teme,
Deloc nu mai pierde vreme,
S-aruncă gol să o-nece,
Supt un zgheab de apă rece;
Şezând muiat pân'la guşe,
Bând şi câteva căuşe,
Frigura îşi pierdu rostul
Ş-îndată lăsând pe prostul
Începu-n fugă să saie
Ca un scăpat din bătaie,
Prin crâng, prin câmpie lungă
Silind mai curând s-ajungă,
Nu vedea nici mărăcine

Uitându-se după sine,
Frică intrase într-însa
Că s-o lua după dânsa
Ş-o goneşte s-o apuce
În apă s-o mai arunce.

Ajungând la celelalte,
Supt măgurile înalte,
Ele pe loc o-ntrebară:
– Soro, cum te ospătară:
Ea, tot suflând ostenită,
Le răspunse necăjită:
– De unde ştie ciobanul,
Mojicul şi bădăranul,
Ce fel să te priimească
Şi ce fel să te cinstească?
Lingoarea-ncepu să zică:
– Cunoaşte-te dar de mică;
Ia să mă duc eu la dânsul
Şi să vezi ce scoţ dintr-însul.
Zicând astfel, merse-ndată,
Într-o bătrână schimbată,
Şi ceru s-o găzduiască
În coliba-i ciobănească.

El o priimi în grabă
Şi pe dânsa ca p-o babă,
Ş-aceeaşi masă îi puse,
Aceleaşi mâncări îi duse.
Dar Lingoarea şi ea iară
Începu alte să ceară
Şi mai vârtos să-i înfigă
Un ieduleţ şi să-i frigă.
Ciobanul îi zise: – Bine,
Dar ce rudă eşti cu mine?
Or ce coconiţă mare
De-mi ceri astfel de mâncare?
– Eu sunt Lingoarea, – îi zise–
Carea vântul mă trimise.
Să dăm boale grele foarte
Şi să chinuiesc de moarte.
– Şi ce? – urmă el să zică–
Vei să te am eu de frică,
Ca să-ţi dau orice-mi vei cere
Şi masă după plăcere?
Ia cară-te mai în grabă
Dacă vei să fii de treabă,
C-apoi mă vei înţelege
Cu vro câteva ciomege.

Lingoarea iar supărată
S-arunc-asupra-i îndată,
Ş-începând să-l chinuiască,
Aci moartea să-l găsească.
În dureri, junghiuri băgându-l,
Să răsufle nelăsându-l.
El iarăşi ştiindu-şi leacul,
Aproape fiind şi lacul,
Intră supt zgheabul cel rece
Şi începu să se frece;
Făcând aceasta ciobanul,
Îşi spăimântă pe duşmanul;
Că nemaiputând Lingoarea
Să-i sufere recitoarea
Îşi apucă-ndată drumul
Şi peri în grab ca fumul.

Ajungând la celelalte,
Supt măgurile înalte,
Îndată o întrebară
Pe ea cum o ospătară.
Lingoarea le zise: – Geabă,
Ne-am găsit omul de treabă,

Cine suntem să-nţeleagă
Şi umblăm să ne aleagă;
Cunoaşte el, dobitocul,
Cui de ce îi e cojocul?
Ia aideţi voi mai-nainte
La oameni zdraveni, cu minte;
Prin cetăţi şi prin oraşe
Să vedeţi case, sălaşe,
Să vedeţi aşternut moale,
Iar nu fân şi burieni goale;
Să vedeţi acolo mese
Şi mâncări bune, alese,
Iar nu post, pâine cu apă,
Şi-n loc de bucate ceapă.
– Ba! ba! sunteţi mititele,
– Zise Ciuma către ele –
Şi de voi puţin îmi pasă
Să vă cinstească cu masă;
Dar ia să vedeţi acuma
Cum tremură el de Ciuma.

Zicând aceasta îndată
Către cioban se arată
Ca o babă furioasă,

Ţiind în mână o coasă,
De se-ngrozea om de dânsa
Când scotea vorba dintr-însa.
Carea văzându-o ciobanul,
Se cutremură, sirmanul!
Şi o-ntreabă zicând: – Mamă!
Unde mergi şi cum te cheamă?
– Ciumă-mi zic – zise – anume –
Ş-am plecat să cosesc lume,
Numai, dragul meu, fă bine,
Până odihnesc la tine,
De-mi pune puţină masă
Ş-îmi fă o friptură grasă,
Că am foarte mare grabă
Să merg, să-mi caut de treabă.
Ciobanul pe loc se duse
Şi aşternut îi aduse,
Zicând: – Şezi puţintel, mamă,
Să-ţi frig, să-ţi fac o zeamă.
Apoi îndată aleargă,
De frică tremurând vargă,
Făcu slugilor strigare,
Fu şi friptura-n frigare.

Deci pe când se frigea mielul
Şi fierbea în oală felul,
Stând el cu îndrăzneală
Îi zise ei cu sfială:
– Mamă! te rog, de să poate,
Până vor fi gata toate,
Ia deschide acea carte
Să vezi, sunt eu în vro parte
Scris anume, Ion Bucur,
Ca să plâng, or să mă bucur,
Îndată el cum îi zise,
Ea catalogu-şi deschise
Ş-începu pe toţi din lume
Să-i spuie pe rând anume;
Şi sfârşind zise : – Nepoate!
Astea sunt numele toate;
Şi precum auzişi bine
Tu nu eşti trecut la mine.

El vrând spre încredinţare
Să vază de nu îl sare,
Îi zise ei iarăşi: – Mamă!
Eu nu prea am băgat de seamă;

Ia mai citeşte o dată,
Să-mi stea inima-mpăcată.
Vrând ea să-i facă pe voie,
Îi citi iar foaie, foaie,
Şi isprăvind zise: – Iată,
Nu eşti scris, ţ-am spus o dată.

Auzind el, ia frigarea
Ş-îi arde cu ea spinarea,
Zicând: – Scol', boală urâtă,
Ca să nu-ţi trag şi vro bâtă.
Dacă nu sunt scris la tine,
De ce ai venit la mine?
Du-te, cere de mâncare
Unde de frică te are!
Atunci ea înspăimântată
Pleacă şi fugi îndată;
De ruşine ce îi fuse
Pe alte drumuri să duse,
Lăsând d-atunci pe acele
Ca să umble singurele.

Prin urmare dar.
Omul boala singur ş-o caută.

Ş-apoi,
O boală când vine la om, strigă către celelalte:
săriţi, că l-am prins.

Însă
A dat Dumnezeu şi boale, dar a lăsat şi leacuri.

DESPRE TIMP ŞI VÂRSTĂ

Frumuseţea veştejeşte,
Dar înţelepciunea creşte.
Că,
Când aveam[1] în gură dinţi,
N-aveam atunci în cap minţi.
Că
Nu să poate omul să fie cu două, şi tânăr şi cuminte.
Dar însă
Este tânăr între tineri şi bătrân între bătrâni.
Şi
Cine n-are bătrâni, să-şi cumpere.

POVESTEA VORBII

Unul auzind aceasta prin poveşti a se vorbi,
O gândea în toţi de obşte fără a mai osebi,
Pentru că nu auzise ş-ast proverb zis de români:

[1] Tipărit: *n-aveam*.

Că „sunt tineri între tineri şi bătrâni între bătrâni".

Într-acestea se însoară şi cu întâmplare ia
O copilă prea de treabă ş-orfană ca el şi ea;
Dar moralul şi virtutea ce asupra-i se vedea
S-arăta că să silise muma-i creştere să-i dea;
Că blândeţea în cuvinte şi unirea-ntre bărbat,
Era pildă-n alte case, şi amorul neschimbat;
Totdauna ea pe dânsul într-acest chip îl trata,
Chiar ca în ziua de nuntă, când cu drag se mărita;

El în toat-a ei purtare, mulţămirea ce-o simţea,
Pe răposata ei mumă-n inima sa o sfinţea,
Zicând: – „Ah! cum n-avui parte soacra mea să fi trăit,
Să mă-nchin ei ca la sfântă ş-în suflet s-o fi iubit!
Carea într-a ei viaţă acest înger mi-a născut
Şi o astfel de consoartă pentru mine a crescut."
Dar orşicum chiar tot omul de familie stăpân
Este bine ca să aibă în casa sa un bătrân.

Aşadar,
Mulţumit tânăru-n sine
Că trăia ticnit şi bine,

Dorea s-aibă soacră numai,
S-o iubească ca pe muma-i;
Însă din reaua lui soartă
S-a-ntâmplat să fie moartă;
Dar când vrea omul să facă
Lesne inima-şi împacă;
Ş-în dragostea soţii sale,
Puse îndată la cale
Şi mergând dete arvuna
Să-i facă de ipsos una;
Care după ce fu gată,
El cu faţă bucurată
Ia ş-în dulap o aşază,
Unde mai des să o vază.

Deci într-o zi cu-ntâmplare,
D-a casii cutremurare,
Cade soacra, îl loveşte
Şi capul îi ameţeşte.
El atunci de usturime
Zise soacrei cu asprime:
– Tu n-ai suflet ş-îmi spargi capul,
Nu te-a mulţămit dulapul?
Dar vai! de erai şi vie,
Ce-mi făceai, Dumnezeu ştie;

În adevăr,
Este bătrân, să te-ntinzi,
Cu patru mâini să-l coprinzi,
E şi de care să fugi,
Opt cu-a brânzii să te duci.
Cum a zis unul:
Soacră, soacră,
Poamă acră,
De te-ai coace
Cât te-ai coace,
Poamă dulce nu te-ai face.
Că
Umblând să mă prinz în danţ,
Dând un ban, intrai în lanţ (horă).
Şi de voie dau cinci, şase,
Ca să scap şi să mă lase.
Babele însă zic:
Am ajuns să ne ia copiii în picioare.
Zicând:
N-are dinţi să roază pâinea ş-îi cere inima mere acre.

Şi
Nu să lasă nici o babă,
Căci e bătrână şi slabă,

Ci pentru că îi zic „mamă“
Şi n-o mai bagă în seamă.
    Şi că
Pruncul şi bătrânu-n toate
Fără doică nu să poate.
    Şi
Când ai pisică bătrână,
Şoarecii-n casă-ţi fac stână.
    Că
Parcă are orbul găinilor.
    Dar,
D-ar avea şi baba ca oamenii barbă,
Atuncea i-ar zice: ce mai moş de treabă!
    Însă,
Ştiu d-aci-nainte bine,
Că n-o să fac doi din mine!
    Sau:
D-acu-ncolo bine vezi
Că n-o să fac eu boi brezi!
    Şi
Lasă să latre-n spatele mele,
Ca căţelele seara la stele.
    Că
Ursul de lătratul câinilor nu să sperie.

    Ei nu ştie că
Ceasul umblă şi loveşte,
Iar vremea se odihneşte.
    Şi
Trebuie să vie şi ei
Ca mâine la anii mei.

POVESTEA CÂNTECULUI

Un timp c-unele se duce,
Câte le-a adus cu el,
Ş-alt timp altele aduce,
Osebite ş-în alt fel.

Unul vine şi desface
Câte celalt a făcut
Ş-altul vine, iar preface
Din plăcut în neplăcut.

Totdauna fiecare
E c-unelte încărcat
Şi se află în lucrare
Zi şi noapte nencetat.

Noi dormim şi el veghează
Şi lucrează când şedem
Din zi-n zi ne-nfăţişază
Câte-un ce nuou să vedem:

Vezi p-un tânăr în putere,
Cu cuvânt viu şi cu ton,
Azi bătrân fără vedere,
Răzimat p-al său baston.

Vezi pe unul ce în lume
Era-n sărăcie stins,
Astăzi între alţi cu nume,
Cu moşii şi cu coprins.

Vezi pe unul ce-n mărire
Era groază celor mici,
Azi căzut din fericire,
Ocolit şi de amici.

Deci dar toate sunt deşarte
Ale lumii, c-un cuvânt,
Câte timpul le împarte,
Unui ş-altui pre pământ.

Lumea este ca o roată
Ce se-ntoarce tot de rost,
Fără cineva să poată
Să rămâie-n ce a fost:

Frumuseţea cea mai sfântă
Nu stă-n punctul fericit,
Azi frumoasa ce se-ncântă
Mâine vezi că s-a zbârcit.

Multe lucruri trecătoare,
Griji, necazuri de nimic,
Sunt la om vătămătoare,
Frumuseţea care-i stric.

Asfel tu dar, prin urmare,
Câte-ţi zic de nu le crezi,
Şi frumseţea-ţi în ce stare
Va ajunge o să vezi.

DESPRE TIMP ŞI VÂRSTĂ IARĂŞI

De ani e mare şi minte n-are.
De care
A învăţat carte până la glezne.
Şi e
Trecut prin ciur şi prin dirmon[1].
Povestea ăluia:
Moş Ion ştie, el să vie şi să spuie.
Că
A fost o dată la moară şi de două ori la râşniţă.
Şi
A învăţat alţii ce a uitat.
De aceea
Din ţigvă amară în zadar iei sămânţă.
Că
Nu cine trăieşte mult ştie multe, ci cine umblă mult învaţă multe.
Iar nu,
A lipsit d-acasă doi ani şi s-a-ntors cu doi bani.

[1] Ciur cu găuri mari, cu care se cern cereale, seminţe etc.

Că
Fierul care nu să-ntrebuinţează rugineşte.
Prin urmare şi răul rămâne:
Om bătrân şi cu minte de copil.
Adică:
Vrabia e totdauna pui.
Că
Copilul ce vede cu ochii cere.
El este:
Vino, tată, să-ţi arăt pe mama.
Şi
Mintea lui nu plăteşte o ceapă degerată.
Că
Pomul dacă-mbătrâneşte,
Pune-i paie ş-îl pârleşte.
Şi
Calul bătrân, un maestru
Nu-l poţi învăţa-n buiestru.
Şi
Armăsarul când îmbătrâneşte
La râşniţ-ajunge de râşneşte.
Că
Şi măgarul e bătrân, dar îl încalecă copiii.
Însă
Lupul când îmbătrâneşte, toate javrele îl latră.

Că
Vale e tot aia, dar nu e poteca aia.
Şi
Dacă la patruzeci n-am putut, la optzeci ce o să poci?!
D-aci-nainte sapa şi lopata.
Şi
Viaţă cârpită cu aţă.
Că
Vorbeşte cu dânşii după lume.
Totdauna
Şade, dormitează,
Şi deştept visează.
Când îl întrebi, îţi răspunde:
Curând şi degrabă, a treia zi după înfierbinţeală.
Căci e
Cu un picior în groapă şi cu altul afară.
Şi
N-a apucat să-i iasă sufletul ş-îi dă cu „Dumnezeu să-l ierte."

POVESTEA VORBII

Un sărac bătrân cu totul, cocoşat, încovoiat,
Abia umbla pe picioare, de moarte fiind uitat,

Pleacă odată-n pădure să-şi adune uscături,
Vârfuri de lemne tăiate şi de vânt dărâmături;
După ce cu osteneală alergă, îşi adună,
Şi după ce în spinare cu dânsele se-ncrosnă[1],
Când a vrut să se ardice, se plecă, se opinti,
Dar părându-i-se grele, pe spate jos se trânti;
Se mai opinti o dată, ş-încă de câteva ori,
Şi degrabă, n-avea cine să-l scoale de suptsiori;
El atuncea cu oftare începu a se ruga,
Zicând: – Moarte, moarte, vino! Cum şi altele-ndruga.
Moartea nefiind departe, numele-şi cum auzi,
Ca-ntr-o clipă-n acea oară la dânsul se repezi
Şi îl întrebă să-i spuie că pentru ce l-a chemat,
Iar el văzând-o grozavă îi răspunse cu oftat,
Zicându-: – Mă iartă, mamă! şi de-i vrea să te supui,
Fă bine şi mă ardică, mână d-ajutor să-mi pui,
Că, cum vezi, neam de om nu e aci într-acest ocol,
Ca să vie să-mi ajute cu lemnele să mă scol!

Asta e asta,
Stau să-i pice potcoavele şi tot cere să mai trăiască.

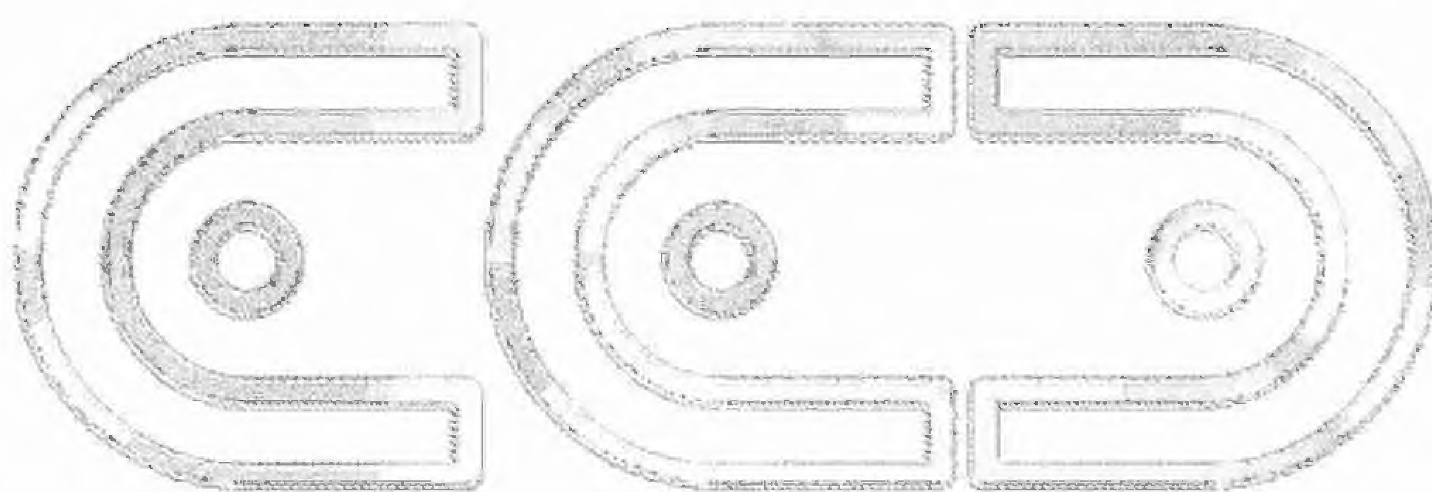
[1] Se încărcă.

Dar însă
Moartea nu vine la om atuncea când o cheamă.
Ci aleargă la dânsul, de ea când nu-i e teamă.
De aceea,
Cine sapă groapa altuia, intră el întâi într-însa.
Că
Mai multe sunt piei de miei decât de oi bătrâne.
E ştiut că
Tot omul are şi moarte şi viaţă.
Cum zice un proverb:
N-am omorât eu pe tata şi pe mama, ci au murit că n-au avut zile.
Şi
Tot omul trăieşte pentru sine.
Cu toate acestea,
Cinsteşte pe bătrâni, căci şi tu poţi fi bătrân.
Şi
Bătrâneţele nu vin singure, ci cu multe nevoi.
În sfârşit trebuie a şti că
Ştiinţele sunt uşi, iar cheile lor sunt cercetările.
Şi
Omul la tinereţe trebuie să se păzească de desfrânare,
La bărbăţie de trândăvie şi la bătrâneţe de filarghirie (iubire de argint).
După toate acestea,
Sfătuieşte-te cu cel mic şi cu cel mai mare şi pe urmă hotărăşte tu însuţi.

CUPRINS

Scanare și prelucrare digitală

de

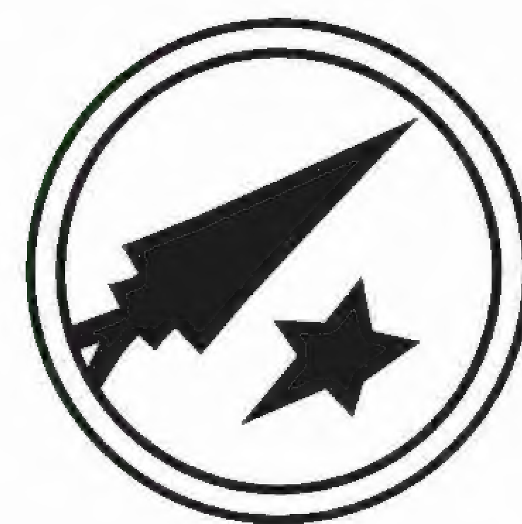
Anonim

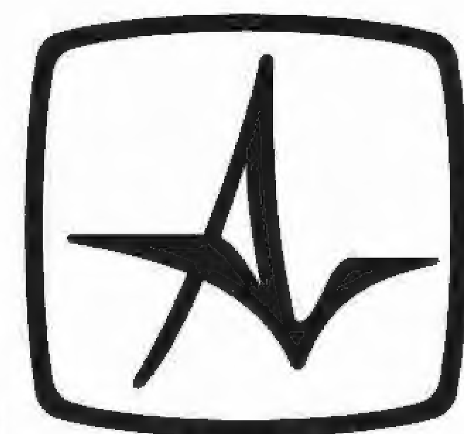
și

CAT Graur

Antwerpen

2024

